İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNUNA GÖRE İHALESİ GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR YAPIM PROJESİNDE, MEVZUAT VE UYGULAMALARDA YAŞANILAN SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Ahmet KARANİS
(501041003)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 04 Mayıs 2009
Tezin Savunulduğu Tarih : 19 Ekim 2009

Tez Danışmanı : Dr. Murat KURUOĞLU (İTÜ)
Diğer Jüri Üyeleri : Yrd.Doç.Uğur MÜNGEN (İTÜ)
Dr. Erdoğan YILMAZ (YTÜ)

EKİM 2009

ÖNSÖZ

Kamu yatırımı olan ve kontrollüğünü yapma fırsatını bulduğum bu büyük projeyi model olarak kabul ederek başladığım tezimde; her türlü desteğini benden esirgemeyen ve çalışmamın şekillenmesinde büyük ölçüde pay sahibi olan çok değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Murat KURUOĞLU'na; İ.T.Ü'de yüksek lisans yapmam konusunda desteğini benden esirgemeyen çok değerli aile büyüğüm Faruk Nafız Özak'a ve Prof.Dr. Mehmet KARACA'ya; yoğun iş tempoları sırasında vakit ayırıp araştırma çalışmalarıma katkıda bulunan İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğün de görevli amirlerime; maddi ve manevi olarak her zaman arkamda olan anneme, babama, kardeşime ve halama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nisan, 2009 Ahmet KARANİS

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ **iii**
İÇİNDEKİLER **v**
KISALTMALAR **vii**
ÇİZELGE LİSTESİ **ix**
ŞEKİL LİSTESİ **xi**
ÖZET **xiii**
SUMMARY **xv**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Giriş ve Çalışmanın Amacı 1
1.2 Araştırma, Yöntem ve İlkeleri 2
2. KURULUŞLAR ve KANUNLAR **3**
2.1 KAMU KURULUŞLARI 3
2.1.1 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 3
2.1.2 Yapı İşleri Genel Müdürlüğü 5
2.1.3 Adalet Bakanlığı 7
2.1.4 Kamu İhale Kurumu 8
2.1.5 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu 10
3. ÖRNEK KAMU PROJESİNİN TANITIMI **11**
3.1 İnşaata Ait İhale Bilgileri 11
3.2 İnşaata Ait Teknik Bilgiler 13
3.3 İnşaat Süreci 17
3.4 İnşaat Sırasında Çözümlenen Sorunlar 27
3.4.1 Temel su yaltımları 27
3.4.2 Altyapı bağlantısı 27
3.4.3 Metro ve yan yol düzenlemesi 28
4. YAPI DENETİM GÖREVLİSİNİN İNŞAAT SÜRECİNDEKİ SORUNLARLA İLGİLİ TESPİTLERİ **33**
4.1 İhale Öncesi Çalışmalardaki Eksiklikler 33
4.2 Şantiye Yapılanmasındaki Eksiklikler 35
4.3 Sözleşmenin Uygulanmasında Tespit Edilen Eksiklikler 37
4.4 Projelerdeki ve Müelliflik Hizmetlerindeki Eksiklikler 39
4.5 Malzeme Seçimlerindeki Eksiklikler 42
4.6 İş Programlarındaki Eksiklikler 44
4.7 İhzarat ve Avans Konusundaki Eksiklikler 46
4.8 İdarenin Yapılanmasındaki Eksiklikler 47
5. KAMU İNŞAATLARINDA ANAHTAR TESLİM GÖTÜRÜ BEDEL İŞLERDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR HAKKINDA BİR ANKET ÇALIŞMASI **51**
5.1 Anket Çalışmasının Amacı 51

5.2 Anket Çalışmasının İçeriği 51
5.3 Anket Çalışması ile Elde Edilen Bulgular 54
6. SONUÇLAR 83
KAYNAKLAR 89
EKLER 91
ÖZGEÇMİŞ 99

KISALTMALAR

Y.İ.G : Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
İNŞAAT : İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı
A.T.G.B : Anahtar teslimi götürü bedel
K.İ.K : Kamu İhale Kurumu
Y.İ.G.Ş : Yapı İşleri Genel Şartnamesi
YÜKLENİCİ : Mertkan – Şira Ortak Girişimi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1 : Bloklar ve katlar 13
Çizelge 3.2 : Bloklar ve kazı kotları 14
Çizelge 3.3 : Duruşma salonları 16
Çizelge 3.4 : Yapı denetim teşkilatı 17
Çizelge 3.5 : Hak ediş Ödemeleri 26
Çizelge 4.1 : Teknik personel listesi 35
Çizelge 5.1 : Ankete katılanların mesleki dağılımı 54
Çizelge 5.2 : Ankete katılanların mesleki dağılımı 55
Çizelge 5.3 : Ankete katılanların kontrollük deneyimleri 56
Çizelge 5.4 : Ankete katılanların meslek gruplarının kontrollük deneyimleri 56
Çizelge 5.5 : Soru-1'e ait cevap dağılımı 57
Çizelge 5.6 : Soru-2'ye ait cevap dağılımı 58
Çizelge 5.7 : Soru-2'e ait cevap dağılımı 59
Çizelge 5.8 : Soru-4'e ait cevap dağılımı 60
Çizelge 5.9 : Soru-5'e ait cevap dağılımı 61
Çizelge 5.10: Soru-6'ya ait cevap dağılımı 62
Çizelge 5.11: Soru-7'ye ait cevap dağılımı 63
Çizelge 5.12: Soru-8'e ait cevap dağılımı 64
Çizelge 5.13: Soru-9'a ait cevap dağılımı 65
Çizelge 5.14: Soru-10'a ait cevap dağılımı 66
Çizelge 5.15: Soru-11'e ait cevap dağılımı 67
Çizelge 5.16: Soru-12'ye ait cevap dağılımı 68
Çizelge 5.17: Soru-13'e ait cevap dağılımı 69
Çizelge 5.18: Soru-14'e ait cevap dağılımı 70
Çizelge 5.19: Soru-15'e ait cevap dağılımı 71
Çizelge 5.20: Soru-16'ya ait cevap dağılımı 72
Çizelge 5.21: Soru-17'ye ait cevap dağılımı 73
Çizelge 5.22: Soru-18'e ait cevap dağılımı 74
Çizelge 5.23: Soru-19'a ait cevap dağılımı 75
Çizelge 5.24: Soru-20'ye ait cevap dağılımı 76
Çizelge 5.25: Soru-21'e ait cevap dağılımı 77
Çizelge 5.26: Soru-22'ye ait cevap dağılımı 78
Çizelge 5.27: Soru-23'e ait cevap dağılımı 79
Çizelge 5.28: Genel cevap dağılımı 80

ŞEKİL LİSTESİ

		Sayfa
Şekil 2.1	: Organizasyon şeması	5
Şekil 3.1	: İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası	12
Şekil 3.2	: İnşaatın uydu görüntüsü	15
Şekil 3.3	: Aralık 2006'ya ait kazı görüntüsü	18
Şekil 3.4	: 11.07.2007 tarihli A blok temel su yalıtımı görüntüsü	19
Şekil 3.5	: 30.07.2007 tarihli A blok temel görüntüsü	20
Şekil 3.6	: E blok 07.04.2009 inşaat görüntüsü	21
Şekil 3.7	: E blok 07.04.2009 dış cephe imalat görüntüsü	21
Şekil 3.8	: D blok 07.04.2009 inşaat görüntüsü	22
Şekil 3.9	: D blok 07.04.2009 uzay kafes görüntüsü	22
Şekil 3.10	: A9-A8-A7-A6 blok 07.04.2009 görüntüsü	23
Şekil 3.11	: A1-A2-A3-A4-A5 blok 07.04.2009 görüntüsü	23
Şekil 3.12	: F blok 07.04.2009 görüntüsü	24
Şekil 3.13	: F blok 07.04.2009 görüntüsü	24
Şekil 3.14	: B blok 07.04.2009 görüntüsü	25
Şekil 3.15	: B blok 07.04.2009 görüntüsü	25
Şekil 3.16	: Radye temel kesiti	27
Şekil 3.17	: Metro güzergahı - 2008	29
Şekil 3.18	: Metro güzergahı – 2009 şubat	30
Şekil 3.19	: Metro güzergahı – 2009 mart	31

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNUNA GÖRE İHALESİ GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR YAPIM PROJESİNDE, MEVZUAT VE UYGULAMALARDA YAŞANILAN SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÖZET

Bu çalışmada, kamu da yapı denetim görevlisi olarak çalışmakta olan bir inşaat mühendisinin şantiye çalışmalarında birebir bulunduğu, yeni ihale sistemine göre ihalesi yapılmış olan bir kamu yatırımında, tespit ettiği sorunlar ve bunlar için getirmiş olduğu çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın giriş bölümünde kısaca araştırma yöntemleri ve kullanılan yöntemler tanıtılmıştır.

İkinci bölümde örnek projenin tarafları olan kamu kuruluşları ve uygulamada yararlanılan kanunlar ve yönetmelikler tanıtılmıştır.

Bir sonraki bölümde örnek kamu yatırımı, proje detayları ile birlikte detaylı olarak incelenmiş, inşaat yerleşiminden dolayı yapılması gereken düzenlemeler ve alt yapı çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise örnek kamu yatırımında çalışmakta olan yapı denetim görevlisinin gözünden anahtar teslim götürü bedel üzerinden ihalesi gerçekleştirilen ve imalatları devam etmekte olan kamu yatırımında yaşanılan sorunlar örneklerle dile getirilmiş, iş programları ve süresel planlamanın kamu yatırımlarında uygulanmasının neden güç olduğuna değinilmiştir.

Beşinci bölümde, inşaatı devam etmekte olan bu kamu yatırımının çalışmaları içinde bulunan yada tarafları arasında olan insanlar içinde bir anket çalışması yapılmış, sonuçları değerlendirilmiş,

Çalışmanın son bölümü olan sonuç bölümünde de örnek kamu yatırımının yeni ihale kanuna göre yürütülmesinde yaşanılan sıkıntılara sebep olan eksik yada yanlış yönleri için alternatif çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

ASSESSMENT OF THE PROPLEMS ENCOUNTERED IN THE REGULATIONS AND APPLICATION REGARDING A CONSTRUCTION PROJECT THE TENDER OF WHICH WAS MADE AS PER THE PUBLIC TENDER ACT NUMBERED 4734 AND SOLUTION OFFERS REGARDING THESE PROBLEMS.

SUMMARY

This study puts emphasis not only on the problems determined by a civil engineer working as a building audit officer in the public sector regarding a public investment that he attended in person and the tender of which was made in accordance with the new tender system but also on the solution offers brought forward by this civil engineer for these problems.

In the introduction part of the study, research methods and the techniques used are briefly presented.

In the second chapter, the public institutions which are the parties of the sample project and the laws and regulations referred in the applications are introduced.
The next chapter provides information about the sample public investment, project details along with the adjustments required to be made due to the construction location and infrastructure works examined in detail.

In the fourth chapter, the problems encountered in the public investment the tender of which was made over the turnkey lump sum price and the constructions of which were in progress are expressed with examples in the eyes of the building audit officer working in the public sector and the chapter explains the reason why it is difficult to apply the work plans and time schedules in public investments.

In the fifth chapter, a survey study is performed among the people who work in or are the parties of this public investment in progress and the results are evaluated,

The conclusion which is the last chapter of the study brings forward alternative solution offers for the deficiencies and mistakes which resulted in the problems experienced while carrying out the sample public investment in accordance with the new tender act.

1. GİRİŞ

1.1 Giriş ve Çalışmanın Amacı

01.01.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile ilgili tartışmalar aradan geçe süre zarfından hız kesmeden devam etmektedir. Kamu yatırımlarının, ülke genelindeki ağırlığı devam ettiği sürecede bu tartışmaların bitmesi beklenmemektedir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunun yerine geçen ve birçok açıdan reform niteliğinde olan bu kanun, neden geçen bu süre zarfında tam olarak anlaşılamamış yada neden uygulamadaki eksiklikleri giderilememiştir.

Araştırmamızı bu sorudan yola çıkarak başlattık ve öncelikli olarak, kendimize büyük bir kamu yatırımını örnek seçtik. Bu kamu yatırımının, hayata geçirilmesi sırasında yapı denetim görevlisi olarak bütün evrelerinde bulunmamdan dolayı, bu kanunun gerçek bir uygulamasında bir fiil çalışmış oldum.

Örnek olarak kabul ettiğimiz inşaatımızın, proje safhasından başlayarak bütün ihale sürecini ve daha sonrasında da uygulama sürecini ele aldık. İhale öncesi ve ihale sonrası karşılaşılan ve tarafımca tespit edilen sorunlar belli bir sırada ve örnekleri ile dile getirilerek, bu sorunlara neden olan yada çözümüne yardımcı olan kanun ve yönetmelikler incelendi.

Bu çalışmanın daha rahat bir şekilde anlaşılabilmesi için, kamunun bu inşaat ile ilgili olan organizasyonun içindeki kamu kuruluşları ve kanunlar açıklandıktan sonra, inşaatın hayata geçirilmesinde karşılaşılan ve tarafımca tespit edilen sorunlar üzerine bir anket çalışması hazırlandı. Bu anket çalışmasının sonuçları değerlendirildi.

Sonuç bölümünde kamu ihale kanunun uygulanmasındaki sıkıntıların kaynağı ve bu sıkıntıları ortadan kaldırmak için bulunan çözüm önerileri listelendi.

1.2 Araştırma, Yöntem ve İlkeleri

Tez çalışmamızda, öncelikli olarak 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunun özellikleri hakkında bilgi toplanılmıştır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi, Kontrol Yönetmeliği, Sayıştay Kararları ve Kamu İhale Kurumunun kararlarıda ele alınmıştır.

Bütün bu dökümanlar inşaat sırasında faydalanılan temel kaynakları oluşturmaktadır.

Bir kamu yatırımı olan inşaatımızda, bütün faaliyetleri bu kanun ve yönetmelikler şekillendirmektedir.

Bu kapsamada inşaat faaliyetleri sırasında karşılaşılan bütün güçlükler bu kanunlar çerçevesinde denetlenmiş ve çözüme kavuşturulmuştur.

Birebir gözleme dayanan ve örnekleri ile yaşanmış olan bu sorunlar listelenmiş, incelenen kanun ve yönetmeliklerin bu sorunlar için ön görüleri dile getirilmiş ve çözümün nasıl sağlandığı yada uygulamanın hangi sebeplerle tıkandığı incelenmiştir.

Yapılan bütün bu tespitler, yer teslimi yapıldıktan sonra yaklaşık olarak 1.000 gün geçmiş olan inşaatımızda, faaliyetlerin devam ettiği bu 1.000 günlük süreçte karşılaşılan sorunları içermektedir. Uzun bir süreç olduğu için sorunların tespiti için çok fazla örnek ve süre içermektedir.

Tespitleri yapılan bu sorunlar, ihalesini gerçekleştiren ve yapı denetimini yapmakta olan İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünde yapılan bir anket çalışması ile birlikte, kurumda çalışmakta olan teknik personel ile paylaşılmış ve onların görüşleri belirlenmiştir.

Anket çalışmasında özellikli olarak, teknik personel statüsü ve yaş dağılımına göre sorulan soruları cevaplarının hangi yönde ağırlık gösterdiği üzerinden durulmuştur.

2. KURULUŞLAR VE KANUNLAR

2.1 Kamu Kuruluşları

Kamu yatırımı olan ve tezimiz için uygulama ve örnek toplama alanı olan inşaatımızın ihale ve ihale sonrası hizmetlerini yürüten kamu kuruluşları hakkında kısaca bilgi vereceğiz.

2.1.1 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

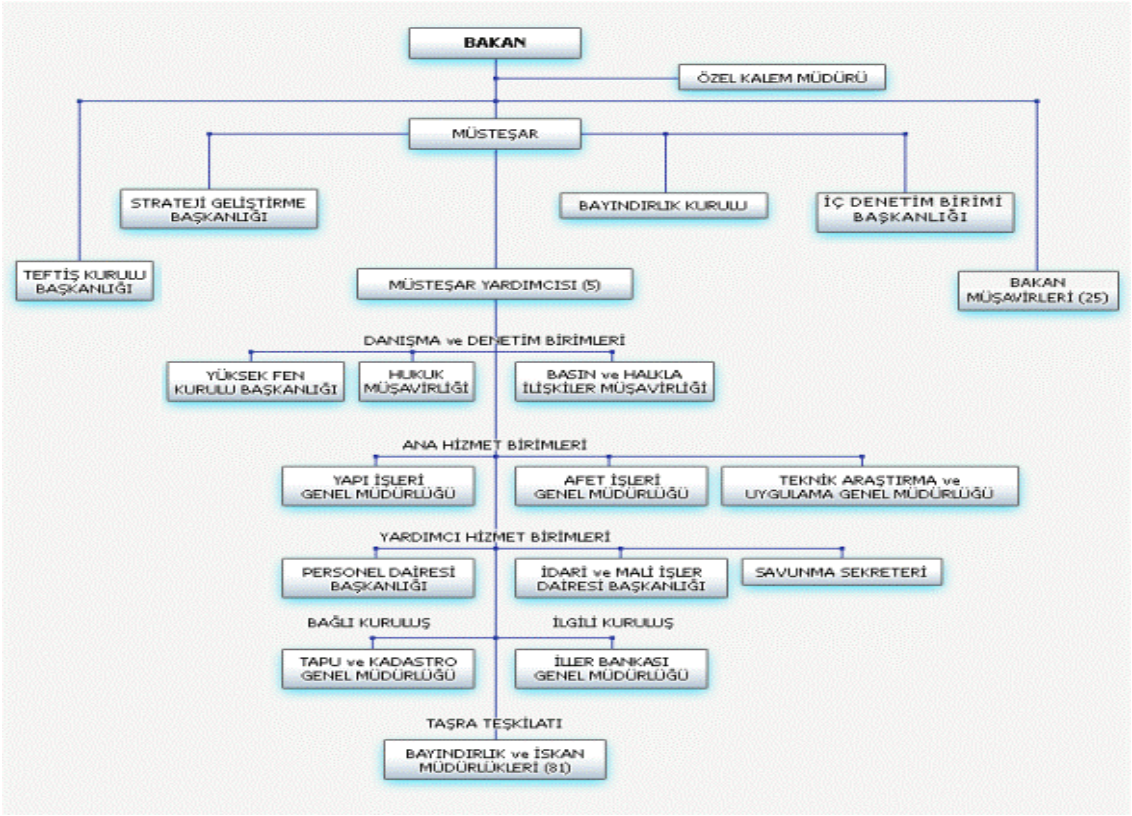
Bayındırlık Bakanlığı, Türkiye'de kamu hizmetlerinde memleketin imarı ile ilgili işlerin yürütmekte görevli kuruluşların bağlı olduğu bir kurumdur. Gerçekten, Türkiye'deki devlet teşkilatının köklü bir şekilde değiştirilip çağın ihtiyaçlarına uygun bir düzenlemenin yapıldığı 1848'den bu güne kadar, Bayındırlık Bakanlığı, bazı istisnalar dışında yapımla ilgili bütün kuruluşları bünyesinde toplamış ve onları yönlendirmiştir.

İlk hükümetin teşekkül tarzı, 24 Nisan'da teklif edilip görüşülerek 2 Mayıs'da kabul edilen 3 numaralı kanun ile tespit edilmiştir. Buna göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti, Büyük Millet Meclisi Reisi'nin başkanlığında on bir bakandan ibarettir. Kurulan bu hükümetteki on bir bakanlık arasında Bayındırlık Bakanlığı da, "Nafıa Vekaleti ismi ile yer almaktadır.

Cumhuriyet'in kurulmasından önce, bu on bir bakanlığa ilaveten bir bakanlık daha kurulur: Mübadele, İmar İskan Bakanlığı. Lozan sulh antlaşması ile ortaya çıkan, Türk ve Rum ahalinin mübadelesi ve yerleştirilmesi konusu, 13 Ekim 1923 günü kurulan bu bakanlığa verilir. Hükümetin kurulmasının ertesi günü olan 13.12.1983'de peş peşe çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler arasında, 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede bulunmaktadır. Ülkenin altyapı ihtiyacını karşılamak üzere; yapı işleri, karayolları, demiryolları, limanlar ve kıyı yapıları, hava meydanları, akaryakıt ve tabii gaz boru hatları ve tesisleri inşaatı ile esaslı onarımların yapılması ve yaptırılması, fiziki planlama, imar planı uygulaması, konut, yapı malzemesi, afet

uygulaması hizmetlerinin etkili, düzenli ve süratli olarak görülebilmesi için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın kurulduğunu belirten bu Kanun Hükmünde Kararnamede , Bakanlığın görevleri; Milli Savunma Bakanlığının inşaat, milli ve NATO altyapı hizmetleri ile Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı genel Müdürlüklere kanunlarla yapım yetkisi verilmiş olan özel ihtisas işleri hariç olarak, on üç bölümde açıklanmıştır.

Bu görevler, Bayındırlık Bakanlığı ile İmar ve İskan Bakanlığının görevlerinden ibarettir. Bu görevleri yerine getirmek üzere öngörülen , ana hizmet birimleri de aynen bu iki Bakanlıktaki birimlerdir. Yani, Bayındırlık Bakanlığındaki Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü ile İmar ve İskan Bakanlığındaki Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü , Belediyeler Teknik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Mesken Genel Müdürlüğü, Yapı Malzemesi ve Deprem Araştırma Genel Müdürlüğü,Afet İşleri Genel Müdürlüğü'dür.Bu kararname il , Bayındırlık Kuruluna ilaveten Toplu Konut Yüksek Kurulu, İmar Koordinasyon Yüksek Kurlu, İmar ve İskan Şurası olmak üzere üç yeni kurul meydana getirilmiştir.İki bakanlığın birleştirilmesi sureti ile kurulan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na, T. Emlak Kredi Bankası Anonim Ortaklığı ile İller Bankası Genel Müdürlüğü de iştirak ettikleri ortaklıkları ile birlikte bağlanmışlardır. Bakanlığa, katma bütçeleri ile bağlı olan kuruluşlar ise, Bayındırlık Bakanlığı'na ait Karayolları Genel Müdürlüğü ile, İmar ve İskan Bakanlığı'na ait Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü'dür.

Şekil 2.1 : Organizasyon şeması

2.1.2 Yapı İşleri Genel Müdürlüğü

İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü olarak kurumsal bazda Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktayız. Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 3 ana biriminden bir olan genel müdürlüğümüzün görevleri:

- Ulusal düzeyde yapı işleri ile ilgili, genel ilke ve politikaları, amaç ve hedefler ile standartları belirlemek.
- Ülkenin farklı yöre, semt ve özellikleri dikkate alınarak İnşaat Malzemeleri ile sistemleri ve teknolojisine ilişkin tespitler ve araştırmalar yapmak, yapılarda enerji tasarrufunu sağlayıcı ve maliyet düşürücü tedbirler üzerinde çalışmak, sonuçlarının mevzuatta yer almasını, uygulamaya konulmasını sağlamak ve istendiğinde yapı malzemeleri tesisleri hakkında ilgili kuruluşlara görüş vermek.
- Yapı malzemeleri teknik mevzuatının düzenlenmesi, onaylanmış kuruluşların belirlenmesi ve piyasa gözetim, denetim konularında iş ve işlemleri yürütmek.

- Güvenli ve sağlıklı yapılaşmayı sağlamak üzere; afetlere karşı dayanımlı, kaliteli, kurallara uygun yapı yapılması için, yeni teknolojilerin kullanılmasını önermek ve ülke genelinde yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri almak, aldırmak.
- Yapı işleri ile ilgili giren konularda, mimarlık ve mühendislik alanlarında danışmanlık ve rehberlik yapmak.
- Yapı denetim Hizmetlerini yürütmek.
- Proje ve yapı denetçilerine ve yapı denetim kuruluşlarına belge vermek.
- Genel bütçeye dahil kuruluşlara ait bina ve tesislerin; ihtiyaç programlarını hazırlamak, proje ve keşiflerini yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, inşaatlarını, tadillerini, bakım ve küçük onarımları dışında esaslı büyük onarımlarını yapmak veya yaptırmak.
- İl Özel İdarelerinin bina ve tesislerinin program, proje, keşiflerini; yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, talep halinde inşaatlarını yapmak veya yaptırmak.
- Katma bütçeli idareler ve belediyelerin yıllık icra programlarına giren ve keşif bedelleri Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilecek üst sınırı geçen her türlü binalar ile tesisatının proje ve yaklaşık maliyetlerini incelemek, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, kabul heyetlerinde üye bulundurmak. Söz konusu kuruluşlara ait işlerin yıllık icra programlarına alınabilmesi için; ilgili kuruluşlarca teklif edilecek arsalara ait her türlü etüd, inceleme ve tespitleri yaparak veya yaptırarak bunlardan elverişli olanını seçmek.
- Her türlü kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce kamu yararına yaptırılacak bina ve tesislerin, talep edildiği ve Bakanlıkça uygun görüldüğü takdirde, etüd, proje ve yaklaşık maliyetlerini yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, inşaatlarını yapmak veya yaptırmak.
- Kamu konutları ve afetle ilgili daimi iskana ait genel bütçeye dahil kuruluşlarca yaptırılacak her türlü yapıların ve konutların; etüd, proje ve yaklaşık maliyetlerini yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, inşaatını, bakım ve küçük onarımları dışında esaslı

büyük onarımlarını yapmak veya yaptırmak, proje standartlarını tespit etmek, uygulama konusunda gerekli tedbirleri almak, gerçekleşmeyi izlemek, denetlemek, gereğinde teknik yardımlarda bulunmak.

- Afetle ilgili daimi iskan yerleşmelerinde imar planlarını ve alt yapı tesisleri planlarını ve bunlara ait etüd, harita, proje ve yaklaşık maliyetlerini yapmak veya yaptırmak, onaylanmasını sağlamak, inşaat işlerini yapmak veya yaptırmak.Bakım ve küçük onarım işleriyle ilgili esasları hazırlamak.
- Bu görevlerle ilgili mevzuat çalışmalarını yapmak ilgili kurum, kuruluş ve kişilere verilecek eğitim programlarını hazırlamak, teklifte bulunmak. Bilimsel yayın ve doküman oluşturmak ve yayınlamak.

Bakanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmaktır.

2.1.3 Adalet Bakanlığı

İnşaatımızda, Adalet Bakanlığı mal sahibi statüsündedir. Bakanlık açmış olduğu yarışma neticesinde ihtiyaçlarına uygun olan bina modelini seçmiştir bunu takip eden diğer bütün ihale evreleri Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bünyesinde Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir.

İnşaat çalışmaları sırasında, Adalet Bakanlığı Teknik İşler Daire Başkanlığı ve Kartal Cumhuriyet Baş Savcılığı ile koordineli olarak çalışılmaktadır.

Adalet Bakanlığının görevleri, 29.03.1984 gün ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. maddesinde sayılmıştır. Buna göre Adalet Bakanlığının görevlerine gözatalım.

a) Kanunlarda kurulması öngörülen mahkemeleri açmak ve teşkilatlandırmak, ceza infaz ve ıslah kurumları, icra ve iflas daireleri gibi her derece ve türdeki adalet kurumlarını planlamak, kurmak ve idari görevleri yönünden gözetim ve denetimini yapmak ve geliştirmek,

b) Bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konularında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna teklifte bulunmak,

c) Kamu davasının açılması ile ilgili olarak kanunların Adalet Bakanına verdiği yetkinin kullanılması ile ilgili çalışma ve işlemleri yapmak,

d) Avukatlık ve Noterlik Kanunlarının Bakanlığa verdiği görevleri yapmak,

e) Adli sicilin tutulması ile ilgili hizmetleri yürütmek

f) Türk Ticaret Kanunu ile Ticaret Sicili Tüzüğünün Bakanlığa verdiği görevleri yapmak,

g) Adalet hizmetlerine ilişkin konularda, yabancı ülkelerle ilgili işlemleri yerine getirmek,

h) Adalet hizmetleriyle ilgili konularda, gerekli araştırmalar ve hukuki düzenlemeleri yapmak, görüş bildirmek,

i) Bakanlıklarca hazırlanan kanun ve kanun hükmünde kararname taslaklarının Bakanlığa gönderilmesinden önce Türk hukuk sistemine ve kanun yapmak tekniğine uygunluğunu incelemek,

j) İlgili mevzuat hükümlerine göre infaz ve ıslah işlerini düzenlemek,

k) İcra ve İflas daireleri vasıtasıyla, icra ve iflas işlemlerini yürütmek,

l) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

2.1.4 Kamu İhale Kurumu

4734 sayılı Kamu İhale Kanunun 53.maddesinde beliritildiği şekilde:

“ a) Bu kanunla verilen görevleri yapmak üzere kamu tüzel kişiliğini hazi, idari ve mali özerkliğe sahip Kamu İhale Kurumu kurulmuştur. Kamu İhale Kurumu, bu kanunda belirtilen esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanması konusunda görevli ve yetkildir.

Kurumunun ilişkili olduğu Bakanlık Maliye Bankalığıdır. Kurum merkezi Ankara’dadır.

Kurum görevini yerine getirirken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurumun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.

Kamu ihale kurumu; Kamu ihale kurulu, Başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşur.

b) Bu kanuna göre yapılacak ihaleler ile ilgili olarak Kurumun görev ve yetkileri aşağıda sayılmıştır.

1) İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmak.

2) Bu kanuna ve kamu ihale sözleşmeleri kanununa ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dökumanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek.

3) İhale mevzuatı ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslar arası koordinasyonu sağlamak.

4) Yapılan ihaleler ve sözleşmelerle ilgili Kurum tarafından belirlenen şekilde bilgi toplamak, adet, tutar ve diğer konular itibariyle istatistikler oluşturmak ve yayımlamak.

5) Haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak.

6) Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.

7) İhale ilanları ile ilgili esas ve usulleri düzenlemek, basılı veya elektronik ortamda Kamu İhale Bültenini yayımlamak.

8) Yerli isteklilerin, yabancı ülkelerde açılan ihalelere katılmalarına engel olunduğunun tespit edilmesi halinde, bu yugulamanın yapıldığı ülkenin isteklilerinin de, bu kanun kapsamında yapılan ihalelere katılmalarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak üzere Bakanlar Kuruluna teklifte bulunmak.

9) Kurumun yıllık bütçesi ile kesin hesabını ve yıllık çalışma raporlarını hazırlamak, kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını ve giderlerin yapılmasını sağlamak."

Kamu ihale kurumunun, Ek-1'deki 2006 faaliyet raporları incelendiğinde inşaatımız ihalesi gerçekleştirilen 18.405 adet yapım işinde, 210 adet avans verilen iş arasında olduğu tablo Ek-2 görülmektedir.

İnşaat çalışmalarımız sırasında, yapı denetim görevlisi olarak çalışırken, uymamız ve uygulamamız gereken bütün kuralları, sorumlulukları ve yaptırımları bize açıklayan kanunlarımız " 4734 sayılı Kamu İhale ve 4735 sayılıu Kamu İhale Sözleşmeleri" kanunlarıdır. Bunlara ek olarak Yapı İşleri Genel Şartnamesi ve inşaatımız için özel olarak hazırlanmış olan "Özel Teknik Şartnameler" diğer temel kaynaklarımızı oluşturmaktadır. Sırasıyla bu kanunlar hakkında bilgi vereceğiz.

2.1.5 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, Avrupa Birliği görüşleri ve UNCITRAL Kamu Alımları Model Kanunu baz alınarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının ortak çalışması sonucu hazırlanarak 01.01.2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

"Bu kanunun amacı, kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir [1] ."

4735 saylı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ise "Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usulleri belirlemektedir [2]."

3. ÖRNEK KAMU PROJESİNİN TANITIMI

3.1 İnşaata Ait İhale Bilgileri

Gelişmekte olan ülkemizin en güncel ve önemli sorunlarından biri olan " hukuk devleti" olma özelliğini daha sağlam temellere oturmak üzere, adalet hizmetlerini kiralık binalarda ve zor koşullarda vermekte olan Adalet Bakanlığımız, adliye binalarının modern bir yapıya kavuşturulması için çalışmalarına hız vermiştir. Bu amaç doğrultusunda öncelik sırası dahilinde açmış olduğu mimari proje yarışmaları ile birlikte yeni Adliye binalarının yapım çalışmaları için ilk adımı atmıştır. İstanbul'da 2007 yılında açılışı gerçekleştirilen "Bakırköy Adliye Binası" ile bu çalışmaların ilk örnekleri tamamlanmıştır.

Adalet Bakanlığının açmış olduğu mimari proje yarışmalarının neticesinde İstanbul'da yapılması planlanan iki adet adliye binasının inşaat süreci başlamıştır. Bu kapsamda ilk olarak Anadolu Yakası Adliye Binası, ikinci olarak Avrupa Yakası Adliye Binası projeleri onaylanmıştır. Her iki projede Ankara'lı iki mimari proje firması tarafından kazanılmıştır.

Proje yarışmaları sonucunda seçilen projelerin ihale çalışmaları ve ihale sonrası hizmetleri Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından sağlanmıştır.

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı, Adalet Bakanlığının açmış olduğu bir mimari proje yarışması ile başlamıştır. Bu yarışma neticesinde Ankara'lı bir mimar ve eski bir öğretim görevlisi olan B.Haldun Erdoğan'a ait olan proje juri üyeleri tarafından seçilmiştir.

Şekil 3.1 : İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası

B.Haldun Erdoğan, projesi uygun görüldükten sonra statik, mekanik, tesisat ve altyapı projelerini hazırlayarak idareye teslim etmiştir. Bununla birlikte bu projelere ait metrajlar çıkartılmış ve yaklaşık maliyet hesaplanmıştır.

Adalet Bakanlığı tarafından, Kartal ilçesi 139 pafta 1104 ada 85 parsel inşa edilmesi planlanan Adliye Binası ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı ile gerekli tahsis yazışmaları yapılmış ve zemin etüd raporlarına kaynak oluşturacak zemin sondajları 2003-2004 ve 2005 yıllarında yaptırılmıştır.

28.02.2006 tarihinde İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binasının ihalesi gerçekleştirilmiş ve Ek-3'de görüldüğü gibi Ankara'lı bir ortak girişim olan "Mertkan-Şira Adi Ortaklığı" tarafından yükleniciliği "195.990.000 TL" bedel ile kazanılmıştır [3].

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı, bahsi geçen ve inşaat faliyetleri başlamandan önce açık otopazarı olarak kullanılmakta olan 123.645 m^2 arsa alanı içinde, 80.062 m^2 oturma alanına sahip bir inşaattır. İnşaatımız 8 ana blok, 1 nizamiye bloğu ve 1 köprü bloğu olmak üzere toplam 10 blok olarak, 359.206 m^2 kapalı alana sahip olacak şekilde inşa edilmektedir.

İnşaatımız tamamlandığında kamu binaları içinde en fazla yürüyen merdivene sahip bina ünvanına sahip olacaktır. Toplam 48 adet yürüyen merdiveni ve 99 adet asansörü ile, günlük 100.000 kişilik ziyaretçisine hizmet verecektir.

Mimari yapısı bakımdan, yargılayanlarla yargılananların aynı çalışma ve yaşam alanını paylaşmaması prensbinine sahip olan akıllı binada, hakimlerin ayrı bir

koridorlarının olması ve duruşma salonlarına bu koridorlardan çıkmaları sağlanmıştır.

Dış duvarlar ve ıslak hacimler hariç alçı panel bölme duvar uygulamasına ve asma tavan sistemlerine yer verilerek, modern inşaat tekniklerinin ve malzemelerinin uygulamaya geçmesi sağlanmıştır. Bu sayede inşaatın imalat hızının fazla ve binanın daha hafif olması sağlanmıştır.

3.2 İnşaata Ait Teknik Bilgiler

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı, 8'i ana blok, 1 adet nizamiye bloğu ve 1 adet köprü bloğu olmak üzere toplam 10 blok olarak inşa edilmektedir. Blokların kat yükseklikleri ve kat adetleri kendi içlerinde farklılık göstermektedir. Çizelge 3.1'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.1 : Bloklar ve Katlar

BLOKLAR	KAT ALANLARI	KAT ADETLERİ
A BLOK	99.550	12
B BLOK	135.406	16
C BLOK	14.324	8
D BLOK	20.569	9
E BLOK	19.124	8
F BLOK	34.991	2
G BLOK	19.302	1
H BLOK	15.286	3
N BLOK	100	1
K BLOK	554	1
TOPLAM	359.206	

123.645 m^2 arsa alanı içinde, arazinin eğimli yapısından dolayı temel derinlikleri arasında da farklılıklar bulunmaktadır. 0 kotundan yer yer -30 m'ye kadar inen temel derinlikleri bulunmaktadır. Bu derinliklerin fazla olmasından dolayı çok ciddi bir kazı kubajı ortaya çıkmıştır. 1.670.000 m^3'lük bir kazı çalışmasından sonra temel imalatlarına geçilebilmiştir. Zemin etüd raporlarında da görüldüğü gibi, arazinin büyük bir bölümünde sert kaya diye tabir edilen ve dayanımı yüksek olan bir kayaç

zemin bulunmaktaydı. Bu zeminin kazılabilmesi için dinamit ile atım yöntemi tercih edilmiştir.

Çizelge 3.2 : Bloklar ve Kazı Kotları

Bloklar	Kazı Kotu	Kazı Derinliği
A BLOK	- 15.80	15.80
B BLOK	- 28.65	28.65
C BLOK	- 15.30	15.30
D BLOK	- 21.90	21.90
E BLOK	- 8.10	8.10
F BLOK	- 8.10	8.10
H BLOK	- 5.95	5.95
G BLOK	- 27.55	27.55

Adalet sarayı kompleksi içindeki bu blokların işlevsel dağılımlarıda biribirlerine göre farklılık göstermektedir. Bu dağımları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

A Blok : Arşiv Odaları, Yeddi Emin Depoları, İcra Kalemleri, Hakim ve Savcı odaları, Duruşma Salonları, Suç Aletleri Depoları

B Blok : Arşiv Odaları, Jandarma ve Karakaol, Müzakere Odaları, Ağır Ceza Duruşma Salonları, Hakim ve Savcı Odaları.

C Blok : Bankalar, Mahkeme Vezneleri, Seçim Kurulları, Kafeterya, Karakol

D Blok : Isı Merkezi, Fitness ve Jimnastik Salonu, Laboratuar, Konferans Salonu, Doktor Odaları, Yemekhaneler.

E Blok : Cumhuriyet Baş Savcısı Odası, Cumhuriyet Savcı Odaları, Baro üyelerine ait odalar, Adalet Bakanlığı Müfettişlerine ait odalar, Kütüphane, Konferans Salonu

F Blok : 2 katlı kapalı otopark (Savcılara ait)

G Blok : Tek katlı ve üstüde otopark olarak kullanılan blok. (Vatandaş Otoparkı)

H Blok : Adliye Binasının ana giriş bloğuna ulaşımı sağlayan plartform bloğu.

N Blok : Nizamiye Bloğu

K Blok : A ve B bloklar üzerinde bulunan savcılık katlarına birbirine bağlayan köprü bloğu.

Şekil 3.2 : İnşaatın Uydu Görüntüsü

Hazırlanan statik projelerde beton sınıfı olarak C35 seçilmiştir. Mimari projeler ve mekanik tesisat projeleri dikkate alınarak hazırlanan statik projelerde, çevrece sistem kişirlerle çözülmemiş, döşemelerin kendilerini kolon ve perdelerin yardımıyla taşımaları öngörülmüş, mantar döşeme sistemi seçilmiştir.

Bu sebeple çok ciddi bir kalıp, demir ve beton işi ortaya çıkmıştır. Kalıp sistemlerinin, konvansiyonel kalıp yerine endüstriyel kalıp olması tercih edilmiştir. Kolon ve perdelerin kalınlık ve yüksekliklerinin fazla olması bu seçimdeki en önemli etken unsurdur.

Binaların kütle olarak çok büyük olmasından dolayı, dilatasyonlara ayrılmıştır. Bu dilatasyon genişlikleri de birçok binaya göre çok fazladır. Duruşma salonlarını içinde barındıran A ve B Bloklar, 9 ayrı dilatasyondan oluşmakta ve dilatasyon mesafeleri 20 cm'dir

İnşaatımızın m^2 olarak büyüklüğünden dolayı, kullanılan malzemelerin ve yapılan imalatların miktarları da çok büyük olmaktadır. İnşaatımızın tamamlanması için dökülmesi gereken C35 beton miktarı ≈ 277.000 m^3 dür. Beton miktarının daha iyi anlaşılabilmesi için şöyle bir örnek verebiliriz. Bir futbol sahasının uzunluğunun

100m ve genişliğinin 50m olduğunu düşünürsek, inşaatımızın tamamlanması için dökülecek beton miktarı ile bir futbol sahası alanına sahip ≈ 55m yükseliğinde bir beton blok dökülebilirdi. Mevcut betonun dökülebilmesi için kullanılması gereken demir miktarı ≈ 34.000 ton'dur. Bu miktara zayiatlar dahil değildir. Hazırlanması gereken kalıp miktarı ise ≈ 800.000 m^2 dir.

Duruşma salonlarını içinde bulunduran ve bir yay çeklinde dizayn edilen iki ana bloğumuz olan A ve B Blokların, genişlikleri ≈ 50m, yay uzunlukları ise ≈ 270m dir.

İnşaatımızın 616'sı kapalı olmak üzere toplam 2.666 araçlık otopark kapasitesi bulunmaktadır. Binanın ısıtılması için 3 adet 5.500.00 kcal/h ve 1 adet 1.200.000 kcal/h doğalgaz kazanları bulunmaktadır. Binanın soğutulması için 4 adet 3.600.000 kcal/h lik soğutma grupları bulunacaktır. 198 adet kamera ile kaplı devre izleme yapılacaktır.

Proje tamamlandığında, Çizelge 3.3'de görüldüğü gibi toplam 329 adet duruşma salonu bulunacak. Bununla birlikte 278 adet savcı ve hakim odası olacaktır.

Çizelge 3.3 : Duruşma Salonları

İcra Mahkemesi Duruşma Salonu	52
Ağır Ceza Mahkemesi Duruşma Salonu	61
Sulh Ceza Mahkemesi Duruşma Salonu	30
Sulh Hukuk Mahkemesi Duruşma Salonu	30
Asliye Ceza Mahkemesi Duruşma Salonu	53
Asliye Hukuk Mahkemesi Duruşma Salonu	59
İş Mahkemesi Duruşma Salonu	16
Nöbetçi Mahkeme Duruşma Salonu	25
Nöbetçi Mahkeme Salonu	1
Yedek Duruşma Salonu	2

3.3 İnşaat Süreci

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı, 28.02.2006 tarihinde yapılan ve "Merkan-Şira Ortak Girşimi" tarafından yükleniciliği üstlenildikten sonra, resmi sözleşme aşaması tamamlanarak, 15.06.2006 tarihinde yer teslimi, görevlendirilmiş olan kontrol heyetinin katılımı ile birlikte müteahhit firmaya yapılmıştır.

Çizelge 3.4 : Yapı Denetim Teşkilatı

Sıra No:	Ad ve Soyad:	Mesleki Ünvan	Görevi
1	Turhan ŞENTRÜK	İnşaat Mühendisi	Yapı Denetim Amiri
2	Hanifi KALIN	İnşaat Teknikeri	Yapı Denetim Şefi
3	Mehmet SARICA	İnşaat Mühendisi	Yapı Denetim Gör.
4	H.Özlem KALPAK	Dr.Mimar	Yapı Denetim Gör.
5	Ahmet KARANİS	İnşaat Mühendisi	Yapı Denetim Gör.
6	Ruhhat AYKAÇ	İnşaat Mühendisi	Yapı Denetim Gör.
7	H.Kemal CAN	Makine Mühendisi	Yapı Denetim Gör.
8	Reşat HAMUTÇU	Elektrik Mühendisi	Yapı Denetim Gör.
9	Yılmaz GEYİK	Elektrik Teknikeri	Yapı Denetim Gör.

Yer teslimi yapılan arazide İstanbul Trafik Vakfına ait açık otopazarı hizmet vermekteydi. Bu Vakıfa ait hizmet binaları yer teslimini takip eden 1 ay süresi içinde boşaltıldı. 900 gün inşaat süresi olan İnşaatımızın yer teslim sürecinin aksamaması için, arazini büyük bir alana yayılı olmasından sebeplerinden ötürü, yer tesliminde bu binaların tamamen boşaltılmış olması şartı göz ardı edildi.

Yaklaşık olarak hesaplanan 1.670.000 m^3'lük hafriyat çalışmalarının yapılabilmesi için, yüklenicinin sorumluluğu altında olan döküm sahasının bulunması ve idareye bildirilmesi gerekiyordu. Bu hacimdeki bir hafriyatın İstanbul içinde tek bir döküm sahasına dökülmesi konusunda sıkıntılar yaşandı. Bu süreç, arazideki yumuşak toprak kazının devam ettiği sıralarda çözüme kavuşturuldu. Kazıdan çıkan malzemenin bir kısmının arazi içinde stoklanmasına idare tarafından izin verildi.

Yer teslimini takip eden süreçte, İl Müdürlüğümüzün ölçüm ekiplerinin yerinde yaptığı tespitler sonucunda, vaziyet planında ülke koordinatlarına göre 1°'lik bir sapma olduğu tespit edilmiş, kazı çalışmaları devam ederken bu düzeltme yapılarak, çalışmaların gecikmesi engellenmiştir.

Yumuşak toprak kazının tamamlanması ile ortaya çıkan sert kaya zeminin kazılması için seçilen yöntem dinamitle atım yöntemiydi. Bu yöntemin seçilmesindeki temel sebep, yüklenici açısından maliyetinin düşük olması ve hızlı çalışma imkanı vermesiydi. Ancak inşaat sahamız, Şekil 3.2'deki vaziyet planında görüldüğü gibi, D-100 karayolunun hemen yanında, etrafında hastanelerin ve yerleşim alanlarının bulunduğu bir bölgede bulunmaktadır.

Dinamit atımlarıyla ilgili resmi izinlerin alınabilmesinde ki en önemli unsur, yapının bir kamu yatırımı ve Adalet Bakanlığına ait olmasıydı. İstanbul içinde belki bir daha olmayacak olan bir kazı çalışması, çevre sakinlerinin verdikleri yaklaşık 4.000'e yakın şikayet dilekçesi ve komşumuz olan hastanelerde düzenlenen protesto eylemeleri arasında yaklaşık 15 aylık bir süreçte tamamlandı.

1.670.000 m^3'lük hafriyatın 700.000 m^3'lük kısmı yumuşak toprak kazı geri kaln kısmı ise kaya kazısı olarak yapılmıştır.

Şekil 3.3 : Aralık 2006'ya ait Kazı Görüntüsü

Dinamitle atım yöntemiyle yapılan kazı çalışmaları sırasında, yüklenici temel kazı kotlarına ulaştığı bloklarda betonarme imalatlara başlamak istemiş, ancak saha genelinde dinamit atımı devam ettiği için, beton dökümüne izin verilmemiştir.

Kaya kazısı sırasında çıkan malzeme, İ.T.Ü İnşaat laboratuarında teste tabii tutulmuş ve bu testler sonucunda basınç dayanımının $\approx$ 730 kg/cm^2 olduğu tespit edilmiştir.

Bu malzeme uygun çaplarda kırılması sağlanarak beton imalatlarında kullanılmasına, idarece izin verilmiştir.

İhale öncesi yapılan zemin etüd çalışmalarında yer altı suyuna rastlanılmamıştır. Ancak dinamitle atım yöntemiyle kazı çalışmaları tamamlanırken, arazinin en düşük kotlarında yer altı sularına rastlanılmış ve yüzey sularının biriktiği gözlemlenmiştir. İnşaatımızın bodrum katlarının arşiv, depo ve tesisat alanları olarak kullanılacağı göz önünde bulundurularak, kontrollük teşkilatının talebi üzerine, A, B, C, D ve G blokların temellerinde 2 katlı bütümlü memran ile su yalıtımı öngörülmüş ve bu imalat yükleniciye iş artışı olarak yaptırılmıştır.

Şekil 3.4 : 11.07.2007 tarihli A Blok Temel Su Yalıtımı Görüntüsü

İnşaat sahasında genel kazı çalışmaları ve temel su yalıtımları tamamlandıktan sonra ilk temel betonu 30.07.2008 tarihinde A bloğa ait A9 dilatasayonunda gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.5 : 30.07.2007 tarihli A Blok Temel Görüntüsü

Betonarme imalatlarına kazı problemeleri ve temel su yalıtım çalışmalarının tamamlanması ile başlanıldıktan sonra, ihale öncesi onay çalışmalarında eksikleri bulunan yağmur ve atık su projelerinin bağlantı problemleri ile ilgilenilmiştir.

Yağmur ve atık su projeleri İSKİ'nin onayı alınacak şekilde yeniden yaptırılmış ve bağlantı noktaları değiştirilmiştir.

15.06.2006 yer teslimi tarihinden itibaren geçen ≈ 1.000 günlük süreçte inşaatımızın ulaştığı seviyeyi özetlemek gerekirse:

E Blok :

- Betonarme imalatları tamamlandı.
- Tuğla ve alçı panel bölme duvar imalatları tamamlandı.
- Kaba sıva, alçı sıva ve şap imalatları tamamlandı.
- Islak hacimlerin yer ve duvar seramik imalatları tamamlandı.

- Dış cephe granit kaplama imalatlarına başlanıldı.
- Terasların su yalıtım çalışmaları devam etmekte.
- Alüminyum giydirme cephe numune çalışmaları sürmektedir.
- Elektrik ve mekanik tesisat imalatları büyük oranda tamamlandı.

Şekil 3.6 : E Blok 07.04.2009 İnşaat Görüntüsü

Şekil 3.7 : E Blok 07.04.2009 Dış Cephe İmalat Görüntüsü

D Blok :

- Betonarme imalatları tamamlandı.
- Tuğla ve alçı panel bölme duvar imalatları devam etmekte.
- Kaba sıva,alçı sıva ve şap imalatları devam etmekte.
- Uzay kafes çatı kaplama imalatı devam etmekte.
- Elektrik ve mekanik tesisat imalatları devam etmektedir.

Şekil 3.8 : D Blok 07.04.2009 İnşaat Görüntüsü

Şekil 3.9 : D Blok 07.04.2009 Uzay Kafes Görüntüsü

A Blok :

- 9 bloktan oluşan A bloğun, A1-A2-A9-A8 blokların betonarme imalatları tamamlandı. A3-A4-A5-A6 bloklarda betonarme imalatlar devam etmekte.
- Tuğla ve alçı panel bölme duvar imalatları devam etmekte.
- Kaba sıva, alçı sıva ve şap imalatları devam etmektedir.
- Elektrik ve mekanik imalatları devam etmektedir.

Şekil 3.10 : A9-A8-A7-A6 Blok 07.04.2009 Görüntüsü

Şekil 3.11 : A1-A2-A3-A4-A5 Blok 07.04.2009 Görüntüsü

F Blok :

- Betonarme imalatları büyük oranda tamamlandı.
- Kaba sıva imalatlarına başlanılacak.
- Elektrik ve mekanik tesisat imalatları devam etmektedir.

Şekil 3.12 : F Blok 07.04.2009 Görüntüsü

Şekil 3.13 : F Blok 07.04.2009 Görüntüsü

B Blok :

- Radye temel imalatları tamamlandı.
- Betonarme imalatları devam etmekte.
- Tuğla ve alçı panel bölme duvar imalatları devam etmekte.
- Kaba sıva, alçı sıva ve şap imalatları devam etmekte.
- Elektrik ve mekanik tesisat imalatları devam etmekte.

Şekil 3.14 : B Blok 07.04.2009 Görüntüsü

Şekil 3.15 : B Blok 07.04.2009 Görüntüsü

C Blok :

- İstinat perdelerinin ve A blok betonarme imalatlarının bitmesiyle birlikte temel imalatlarına başlanılacak.

G Blok :

- B blok betonarme imalatlarının tamamlanmasıyla birlikte, temel imalatlarına başlanılacak.

H Blok :

- C blok betonarme imalatlarının tamamlanmasıyla birlikte, temel imalatlarına başlanılacak.

N Blok :

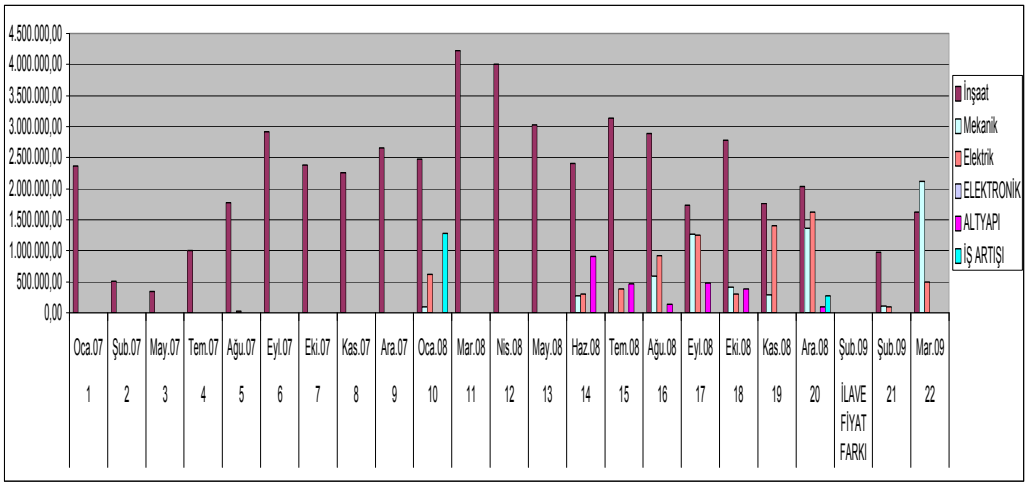
- Nizamiye bloğunun imalatına G blok imalatlarının tamamlanmasıyla birlikte başlanılacaktır.

K Blok :

- C,A ve B bloğun betonarme imalatlarının tamamlanmasıyla birlikte, çelikten imal edilecek olan köprü katı, yerine monte edilecektir.

Müteahhit firmaya geçen ≈ 1.000 günlük süreçte, iş başlangıcında verilen ve her hak edişte imalat tutarından %15 kesinti yapılmak suretiyle geri alınan 19.599.000 TL'lik avans ödemesi dışında, 22 adet hakediş ile sözleşme fiyatları ile toplam 67.289.026 TL'lik ödeme yapılmıştır. Bu ödemelere fiyat farkı ve KDV eklendiğinde yapılan toplam ödeme miktarı 97.124.015 TL olmaktadır. 22 hakediş arasında, demir fiyatlarında yaşanan ani fiyat artışına ilişkin olarak 26.12.2008 tarihinde resmi gazetede yayınlanan "ilave fiyat farkına" ait hak edişte bulunmaktadır.

Çizelge 3.5 : Hak ediş Ödemeleri

3.4 İnşaat Sırasında Çözümlenen Sorunlar

3.4.1 Temel su yalıtımı

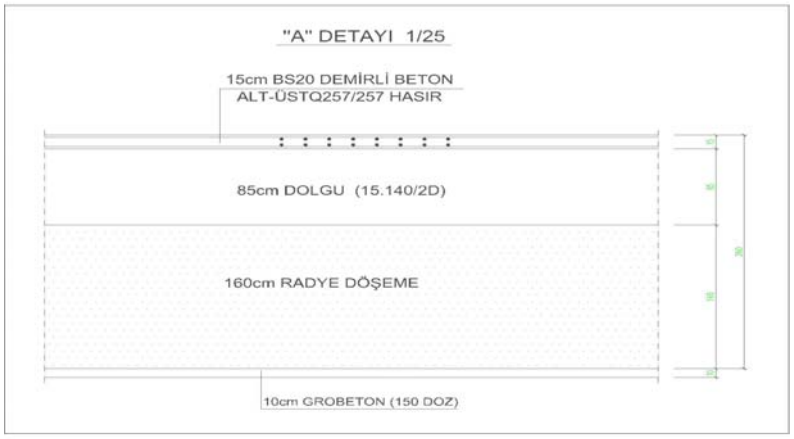
İhale öncesi Adalet Bakanlığı tarafından arazide yaptırılan zemin etüdleri sonucunda, Ek-4'de görüldüğü gibi hazırlanan zemin etüd raporlarında yer altı suyuna rastlanılmadığı ve bu sebeple temel su yalıtımına gerek duyulmadığı belirtilmiştir [4].

Ancak kazı çalışmaları sırasında görülmüştür ki, temel alt kotlarında su çıkışları ve su birikmeleri olmaktadır. Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'ne yapılan başvuru neticesinde, Ankara'dan gelen ekipler tarafından yerinde yapılan inceleme neticesinde, binamızın alt katlarının kullanım amacı olarak arşiv ve mekanik tesisat gruplarının yerleşim yeri olmasından dolayı, iki katlı bütümlü memran malzemesi ile temellerin suya karşı yalıtılmasına karar verilmiştir. Mevcut imalat iş artışı olarak yüklenici firmaya yaptırılmaktadır.

3.4.2 Altyapı bağlantısı

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binasının, yağmur ve atık su projeleri, ihale hazırlık aşamasında İSKİ tarafından onaylanmıştır. Ancak onay verilen kısım inşaat sahasının iç kısmını değil, hatların inşaatı terk ettiği noktadan sonra bağlanacakları yere kadar olan bölümü içermekteydi.

Mevcut proje kapsamında, radye temel yükseklikleri ≈ 1.60 m olarak hesaplanmış ve bu temelin üzerinde 1.00 m yükseliğinde bir dolgu tabakasının olması ve bütün yağmur ve atık su hatlarının bu dolgu tabakasının içinde geçirilmesi öngürülmüştür.

Şekil 3.16 : Radye Temel Kesiti

İSKİ'ye ait Kartal bölgesi Cevizli mevkiindeki bütün yağmur ve atık su hatları "Savaklar" deresine bağlanmaktadır. Bu dereye inşaatımızdan çıkan hatların, çıkış kotları ile bağlanması için, sokak aralarında çok uzun ve derin bir kazıya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bu kazı çalışması tamamlanıp "Savaklar" deresine bağlantı sağlansa bile, bir taşkın yada dolu akış sırasında mevcut hattın geri basma tehlikesi bulunmaktaydı.

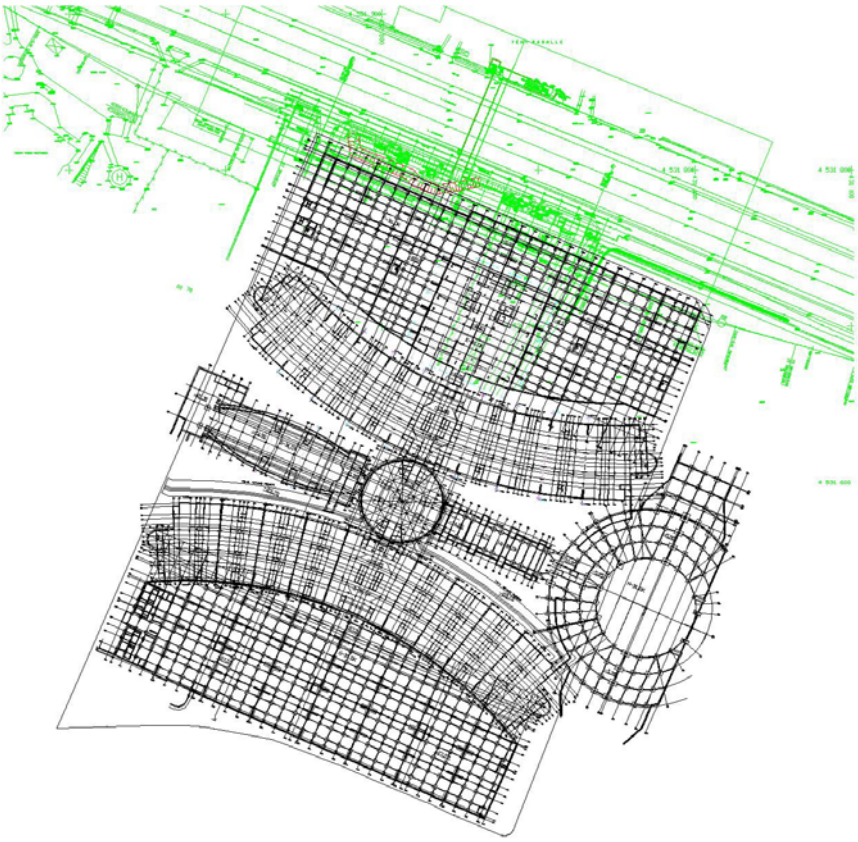
Bu sebeple, mevcut projeler askıya alınarak, İstanbul'da alt yapı projeleri konusunda deneyimli bir firmaya alt yapı projeleri tekrar yaptırtılmış ve İSKİ tarafından onaylatılmıştır. Yeni hazırlanan alt yapı projelerinin, mevcut proje ile en büyük farkı, yağmur ve atık su hatlarının bütün binalarda, en üst kottan itibaren toplanarak bodrum döşemesinin altında bulunan 1m'lik dolgu kısmından çıkartılması yerine, bodrumun tavanından askıda götürülmesidir. Bodrum katlarda bulunan ıslak hacimler için ise sayıları az olmakla birlikte, terfi istasyonu kurulmasına karar verilmiştir.

Bodrum tavanlarından geçirilen alt yapı hatları sayesinde, ≈ 3m'lik bir kot kazanımı olmuştur. Bu kazanılan kot sayesinde, İSKİ'nin bağlantı noktası olan "Savaklar Deresine" daha kısa ve daha az derin bir kazı ile ulaşılması, bağlantı noktasındaki kotun dere akış kotunun üstünde kalması ve geri basma tehlikesinin önlenmesi sağlanmıştır.

3.4.3 Metro ve yan yol bağlantısı

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binasının, açıldıktan sonra karşılaşacağı en büyük sorun ulaşım sorunu olacaktır. Günlük olarak beklenen ziyaretçi sayısının 100.000 kişi olduğu bu mega yapıya, vatandaşların rahat ve kolay bir şekilde ulaşımının sağlanması gerekmekteydi.

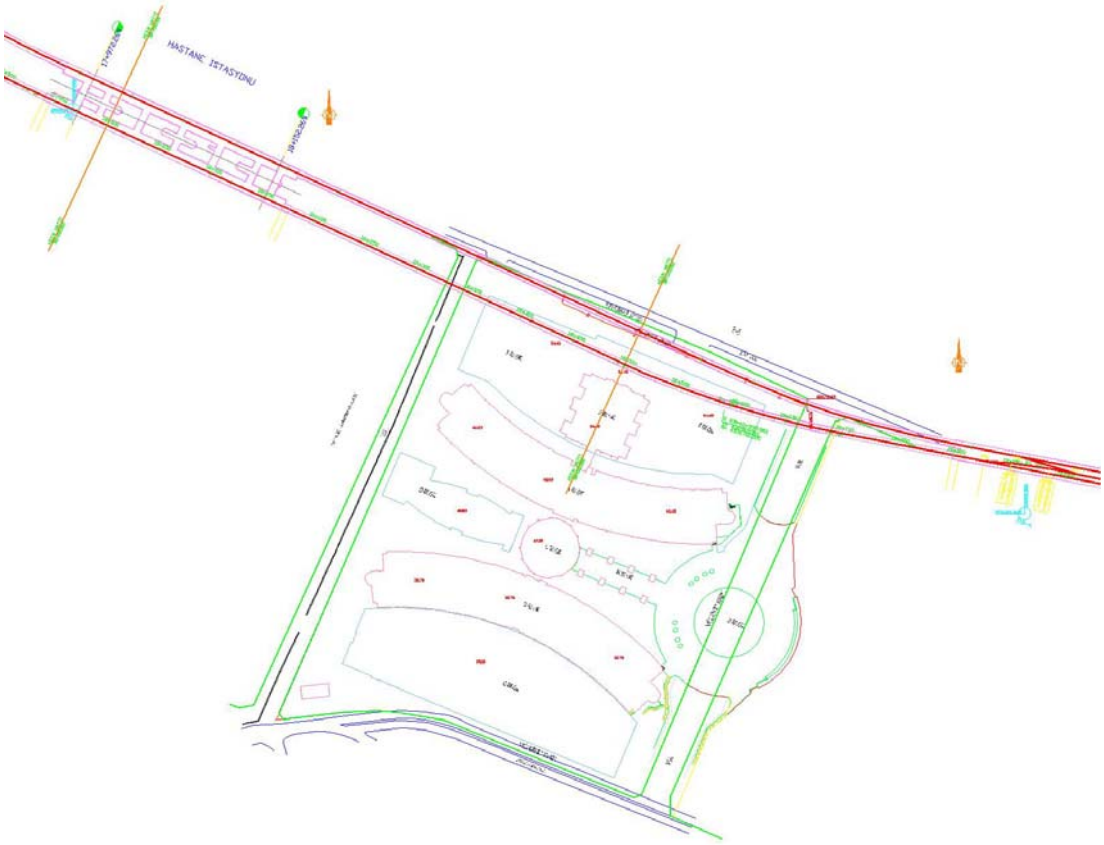
2008 yılının başlarında, inşaat çalışmalarına başlanılmış olan Kadıköy-Kartal metrosundan proje hazırlık depertmanından yetkili mühendisler şantiyemizi ziyaret ettiler. Yapılan toplantıda, mevcut hat ve çıkışlar hakkında bilgi verdiler.

Şekil 3.17 : Metro Güzergahı-2008

Toplantı sonuda görüldü ki, metro grubu güzergah ve istasyon çalışmaları sırasında kullanıdıkları, kartal belediyesinden alınan paftalarda, inşaat alanı açık oto pazarı olarak görülmekte. Bu sebeple Metro planlama grubu, Cevizli istasyonunda iki adet çıkış planlamıştır. Bu çıkşlardan biri Eğitim Araştırma Hastanesine hizmet verecekti. İkinci çıkışın yeri, çalışılan paftalarda, adliye sarayı inşaatı görülmediği için, E blok önünde olduğu anlaşılamamıştır. Şekil 3.18 'de görüldüğü gibi ikinci çıkış savcılık bloğu olan ve güvenlik açısından iyi korunması gereken en önemli bloğumuzun tam önünde bulunmaktaydı. Bu çıkışın bu noktada olmaması gerektiği, adliye sarayına gelecek olan ziyaretçi sayıları hakkında bilgi verilerek, metro grubundan istasyon çıkışlarını tekrar elden geçirmesi istenilmiştir.

Yapılan yeni çalışmalar, 2009 Şubat ayında şantiye kontrollük binasında, metro inşaatının yüklenicisi olan "Avrasya-Metro" Grubu yetkilileri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Raylı Taşımacılık Daire Başkanlığı yetkilileri ve Kartal Cumhuriyet Baş Savcmız Sayın Yusuf Ulu'nun katılımlarıyla gerçekleşen toplantıda değerlendirilmiştir.

Şekil 3.18 : Metro Güzergahı-2009 Şubat

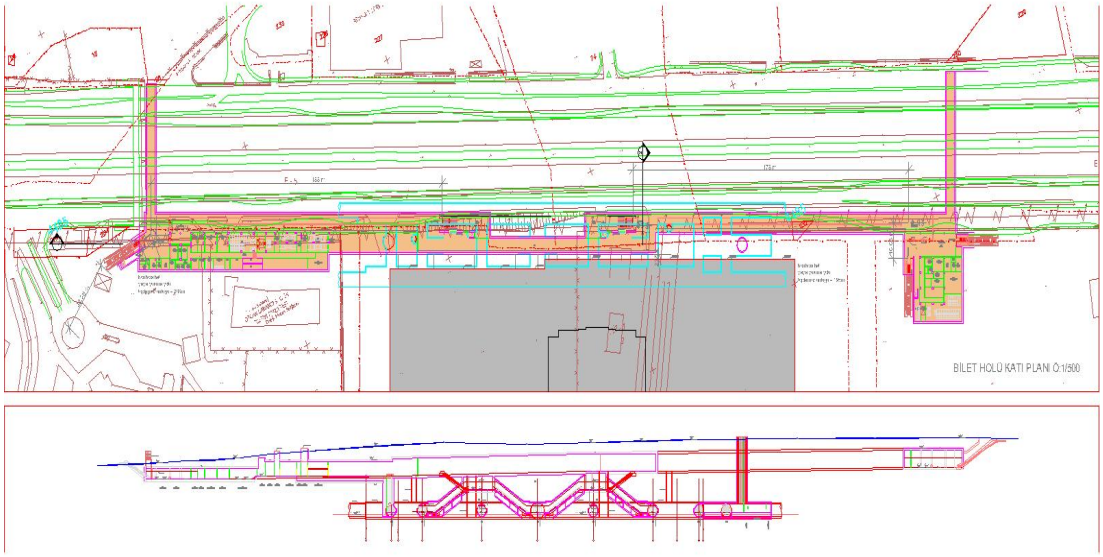
Yapılan yeni çalışmada da görülmüştür ki, metro grubu önceliği hastaneye vermekte ve hastane ile adliye binası arasında bir noktada çıkış bulunmaktadır. Bu çıkışın bu noktada kalmasının adliye sarayı açısından iki büyük sakıncası bulunmaktaydı:

1. Mevcut çıkıştan çıkan vatandaşlar, adliye binasının vatandaş giriş bloğu olan H ve C bloğa ulaşabilmek için ≈ 1.500m bir mesafeyi yürümeleri gerekmekteydi.
2. Bu çıkştan çıkan vatandaşların yürüme güzergahları, güvenlik açısında son derece önemli olan E bloğun önünden geçmekteydi.

Metro grubu yetkilileri, mevcut istasyonun yerinin değiştirilemiyeceğini, çünkü adliye sarayı bitim noktasından başlayarak iki tünel arasında vagonların geceleri bekleme yapacakları "makaslama" hattının başladığını belirtmişlerdir.

Çalışmalarını tekrar gözden geçirmeleri ve adliye sarayına gelecek olan vatandaşların en az yürüme mesafesi ile metroyu kullanarak rahat bir şekilde binaya ulaşmalarını sağlamaları istenilmiştir.

2009 Mart ayında yapılan son toplantıda İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Daire Başkanı, son çalışmalarını açıklamışlardır. Bu çalışmaya göre Cevizli istasyonu, E bloğun hemen hemen ortasında bir bölgede bulunacak (yer altında), bu istasyondan iki adet çıkış verilecek, bu çıkışların biri hastaneye, biri de adliye binasına hizmet verecektir. Adliye çıkışından çıkan vatandaşların yürüme mesafeleri de ≈ 300 m olacaktır.

Şekil 3.19 : Metro Güzergahı-2009 Mart

Metro çalışmalarının bitim tarihi, inşaatımızın bitim tarih ile örtüşmekte ve 2010 sonu olarak belirtilmeltektedir.

Adliye binası önünden geçen yan yol da gerekli düzenlemelerin yapılacağı ve Kartal Oto Sanayi mevkiinde inşa edilecek yonca şeklindeki bir kavşak ile E-5 bağlantısının sağlanacağı bilgisi alınmıştır.

4. YAPI DENETİM GÖREVLİSİNİN İNŞAAT SÜRECİNDEKİ SORUNLARLA İLGİLİ TESPİTLERİ

4.1 İhale Öncesi Çalışmalardaki Eksiklikler

Bir kamu yatırımı olan inşaatımızla ilgili olarak en önemli ihale öncesi çalışma yaklaşık maliyetin hesaplanmasıdır.

Mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlilik ilanlarında yer verilmezi isteklilere veya ihale süreci ile resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz [5]

4734 sayılı Kamu İhale Kanunun 9.maddesinde çok açık olarak belirtilen iki önmeli husus bulunmaktadır:

- Fiyat araştırmasının özenli bir şekilde piyasa şartlarında yapılması
- Yaklaşık maliyetin gizli tutulması.

İnşaatın ihalesi tamamlandıktan sonra, müteahhit firma idarenin yaklaşık maliyet dosyalarını kaynak göstererek, ihaleye temel teşkil eden yaklaşık maliyetin yanlış hesaplandığını bu sebeple, bu yaklaşık maliyete göre hazırlanan ve aslında bir ödeme cetveli olan pursantajların hatalı olduğu idda edebilmektedirler. Bu iddaya dayandırılarak gerçekte yaptığı imalatın karşılığını alamadığını belirtirler.

İhaleye kadar gizli kalması gereken hesaplanan yaklaşık maliyet değerlerine müteahhit firmaların ulaştıkları ve buna göre bir teklif verdikleri durumlarda olmaktadır.

Bu kanunun uygulanmasında görevliler ile danışmanlık hizmeti sunanlar, ihale süreci ile ilgili bütün işlemlere, isteklilerin iş ve işlemleri ile tekliflerin teknik ve mali yönlerine ilişkin olarak gizli kalması gereken bilgi ve belgelerle işin yaklaşık maliyetini ifşa edemezler, kendilerinin veya üçünü şahısların yararına kullanamazlar.

Aksine hareket edeneler hakkında ilgisine göre 58 ve 60 ıncı maddelerde belirtilen müeyyideler uygulanır [6].

Kamu yatırımlarının en büyük sorunlarından biri, müteahhit firmaların bire bir metraj yapıp, buna dayanan yaklaşık maliyetlerini hesaplamadan ihaleye, alınan bu kanun dışı bilgiler ışığında teklif vermeleridir.

İdareyi yetkili kılan kanun, fiyat araştırmasının özenle yapılmasını istese de, ihaleye çıkan kurum ve çalışanları, metrajları yürürlükte olan birim fiyat kitapçığında açıklanan değerlerle çarpmak suretiyle yaklaşık maliyeti tespit etmektedirler. Piyasa araştırmasına gereken özen verilmediği için, yaklaşık maliyetin piyasa şartlarını yansıtma özelliği eksik kalmaktadır. Bu özellikten yoksun kalmasının nedeni bazı imalat kalemlerinin birim fiyat kitapçığına çok yüksek yada çok düşük fiyat ile girmesidir.

Yatırım projelerinin planlanan sürede tamamlanarak ekonomiye kazandırılabilmesi amacıyla birden fazla yılı kapsayan işlerde ihalewye çıkılabilmesi için, işin süresine uygun olarak yıllar itibariyle ödeneğin bütçelerinde bulunmasını sağlamak üzere programlamanın yapılmış olması zorunludur. İlk yıl için öngörülen ödenek proje maliyetinin %10'undan az olmaz ve başlangıçta daha sonraki yıllar için programlanmış olan ödenek dilimleri sonraki yıllarda azaltılamaz [7]

Yaklaşık maliyetin eksiksiz hazırlandığı durumlarda ortaya ikinci bir sorun olarak ödenek sorunu çıkmaktadır. İdareler %10 şartını sağlamak için, mevcut ödeneklerine uygun olarak yaklaşık maliyetlerinde düzeltmelere yada eksiltmelere gitmektedir.

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatının, yaklaşık maliyet tutarında da benzer bir düzenleme yapıldığını bilmekteyiz. Ancak yaklaşık maliyetin gizli kalma prensibine göre bu düzeltme hakkında ayrıntılı bilgi veremeyeceğiz.

Yaklaşık maliyette yapılan bu değişiklik eşik değerine de etki etmektedir, bu da ihalenin nihayi sonucu üzerinde doğrudan etkili olmuştur. İhaleye katılan birçok firmanın teklifinin yüksek kalmasına neden olduğunu düşünmekteyim.

Ödeneğe göre yaklaşık maliyet ayarlanması uygulaması, kamu kuruluşlarında yapılan yanlış uygulamalardan biri olarak devam etmektedir.

4.2 Şantiye Yapılanmasındaki Eksiklikler

İnşaatımızın sözleşmesi içinde yer alan "Yapım işlerine ait tip sözleşme (anahtar teslimi götürü bedel işler için)" nin 24.maddesinde, yüklenici firmanın bulundurması gereken teknik personel listesi belirtilmiştir.

Çizelge 4.1 : Teknik Personel Listesi

ADET	MESLEKİ UNVAN	MESLEKİ ÖZELLİK
1	İnş. Yük. Müh. Veya Yük. Mim. Veya İnş. Müh. veya Mimar	Konusunda en az 19 yıl tecrübeli
2	İnş. Müh.	Konusunda en az 3 yıl tecrübeli
2	Mimar	Konusunda en az 3 yıl tecrübeli
1	Elek. Müh.	Konusunda en az 10 yıl tecrübeli
2	Elek. Müh.	Konusunda en az 3 yıl tecrübeli
1	Harita Müh.	Konusunda en az 5 yıl tecrübeli
1	Mak. Müh.	Konusunda en az 10 yıl tecrübeli
2	Mak. Müh.	Konusunda en az 3 yıl tecrübeli
2	İnş. Tekn.	Konusunda en az 2 yıl tecrübeli
2	Mak. Tek.	Konusunda en az 2 yıl tecrübeli
2	Elek. Tek.	Konusunda en az 2 yıl tecrübeli
1	Harita Tek.	Konusunda en az 2 yıl tecrübeli

Bu liste incelendiğinde görülecektir ki, mevcut inşaat için belirtilen teknik personel sayısı çok az kalmaktadır. Teknik olarak bu sayıdaki personelle bu büyüklükte bir inşaatın yapılamayacağı idare ve yüklenici tarafından da dabilinmekte ve kabul edilmektedir.

Ancak sözleşmenin bağlayıcılık özelliği dikkate alındığında, idarenin teknik personel talep listesini, her inşaat için ayrı ayrı değerlendirmesi ve sözleşmeye eklenen bu listelerdeki sayıların işin tamamlabilmesi için ihityaç duyulacak gerçek sayılardaki teknik peroneli tam olarak tariflemesi, idare lehine olacaktır.

İdarenin sözleşme öncesi çalışmalarında bu konuda hassas çalışması, yükleniciden talep edilecek teknik personelin işin büyüklüğüne göre ayrı ayrı tespit edilmesi gerekmektedir.

Şantiye kurulum çalışmalarında idarenin yükleniciyi yönlendirici bir görevi bulunmamaktadır. Şantiye tesislerini nerelerde nasıl kuracağı noktası, işçilerin yatakhanelerinin nasıl olması gerektiği, inşaatın çevreyle olan ilişkilerinin nasıl gözetilmesi gerektiği konuları sözleşme kapsamında açıklanmamış detaylardır. Bu detaylar açıklanmadığı ve idare kurulumu sırasında müdahil olmadığı için ilerleyen süreçte ortaya çıkan hatalarda, bu hataların düzeltilmesi kolay olmamaktadır.

Yapı denetim görevlisinin yetki ve sorumluluklarını belirleyen y.i.g.ş'nin 15.maddesi ve çalışanların haklarını, çalışma şartlarını, sağlık işlerini düzenleyen 34 ve 35. maddelerinde, çalışanalrın uğrayabilecekleri mağduriyetleri engelleyebilmek için çeşitli yetkiler yapı denetim görevlisine verilmiştir.

"Yüklenici bütün işleri yapı denetim görevlisinin, sözleşme ve eklerindeki hükümlere aykırı olmamak şartı ile vereceği talimatlara göre yapmak zorundadır [8]."

" Yapı denetim görevlisi iş yerinde çalışanlar arasında yüklenici veya alt yükleniciler tarafından ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığını kontrol ederek ücretleri ödenmeyen varsa yükleniciden ve alt yüklenicilerden istenecek bordrolara göre bu ücretlerin yüklenici hak edişinden ödenmesini sağlayacaktır [9]."

"Yüklenici bütün giderleri kendisine ait olmak üzere hizmetinde çalışanlar için, gerek teker teker ve gerekse topluca yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerde, yürürlükte olan sağlık ve güvenlik mevzuatı hükümlerine uygun olarak her türlü sağlık önlemlerini almak ve çalışanların bulundukları şartlara göre sağlıklı bir şekilde yiyip içmeleri, yatıp kalkmaları ve yıkanmaları, hastalıklardan korunmaları, hastalık veya bir kaza halinde tedavileri konularında ilgili mevzuat hükümlerine ve idare veya yapı denetim görevlisinin kendisine vereceği talimata uymak zorundadır [10]."

Bu maddeler ile görevli ve yetkili kılınan idare ve yapı denetim görevlilerinin, bu yetkilerini kullanmakta çekimser davrandıkları, idarenin yüklenici ile bu konularda görüşmeyip taraf olmaktan uzak durduğu gözlemlenmektedir. İdare kanun da belirtilen bu hususları kendisine yüklenmiş bir görev olarak kabullenmek istememektedir.

4.3 Sözleşmenin Uygulanmasında Tespit Eedilen Eksiklikler

Sözleşme dosyasının içinde yer alan en önemli evraklardan biri olan teklif mektubunda belirtildiği gibi "ihale dokümanını okuduk, inceledik ve aynen kabul ettik. İşin yapılacağı yeri ve çevresini gördük, mahallin özelliklerini ve zemin şartlarını tetkik ettik, herhangi bir ayrım ve sınırlama yapılmadan bütün şartları kabul ediyoruz" denilmektedir.

Sözleşmenin 31.maddesinin b ve e başlıklarında belirtildiği gibi:

b) Yüklenici teklifini projeyi esas alarak vermiş olup, bu kapsamda projeye uygun bir şekilde işin yapılması (çevre tanzim dahil), işin bitirilmesini takiben her türlü kazı ve inşaat artığının iş yerinden atılması ve inşaat ile sahanın temizlenmesi sözleşme bedeline dahildir

e) Yüklenici işi projeye göre yapmak üzere teklifini vermiştir, bu nedenle pursantaj tablosu ve veya ihale işlem dosyasında yer alan yaklaşık maliyetteki imalat miktarının eksik olduğu veya pursantaj tablosunda bulunmadığı gibi gerekçelerle hiçbir ilave hak iddasında bulunmayacaktır. Yüklenici projeyi esas alarak proje ve eklerine uygun bir şekilde işlerin tamamını yapmakla mükelleftir.

Bu maddeler çok açıktır ve nettir. Ancak yüklenici firma veya firmalar işi aldıktan sonra, projeye ve özellikle kazı alanına itiraz etmektedirler.

Kazı klaslarının yanlış olduğu, projede hataların bulunduğunu veya projedeki malzemelerin piyasa şartlarında temini hakkındaki güçlükler üzerine itirazlarda bulunmaktadırlar.

Bu itirazlar dilekçe boyutunda kontrol heyetine veya genel müdürlük makamına iletilmekte, idarenin sözleşme ile net olarak açıklanmış olan bu konularda cevap vermesi ve yeniden yorum yapması konusunda baskı yapılmaktadır.

İdare veya idarelerin sözleşme maddeleri bu kadar açık ve net iken gösterecek oldukları tölerans, idare alehine sonuçlanmakta ve sözleşmenin küçük bir noktadan da olsa delinmesine, yüklenicinin değişiklik taleplerinin devam etmesine neden olmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çercevesinde, inşaatımızın anahtar teslimi götürü bedel usulü ile sözleşemeye bağlanmasında ki en önemli sebep, ilerde yüklenicinin itiraz ve taleplerinin önüne geçmek, işin projesine yüklenicinin teklif vermesini

sağlamaktı. Kanunun bu temel mantığı, uygulama sırasında gerçekleşen yanlış yorumlar ve yükleniciye destek olma iç güdüsü sebebiyle zarara uğramaktadır.

Sözleşmede yer alan " bu işte alt yüklenici çalıştırılmayacak olup işlerin tamamı yüklenicinin kendisi tarafından yapılacaktır [11]" hükmünün pratikte uygulaması yoktur. Sözleşme alt yükleniciler kullanılamayacağını belirttiği için, alt yüklenicilerde aranılacak olan yeterlilik kriterleri hakkında hiçbir koşula yer verilmemiştir. Pratikte mevcut inşaat ve diğer bütün inşaatlarda alt yükleniciler çalıştırılmaktadır.

İnşaatımız bünyesinde de çalışmakta olan bir çok alt yüklenici bulunmaktadır. Ancak sözleşmelerde hiçbir hüküm bulunmadığı için, yapı denetim görevlilerinin bu alt yüklenicilerin işe başlamadan önce yeterliliklerini gösteren belge ve bilgi isteme hakları bulunmamaktadır. Sadece işe başladıktan sonra işçilik kalitelerinde eksiklikler tespit edilmesi durumunda, yüklenicinin bu ekipleri şantiyeden uzaklaştırmasını isteyebilir. Bu durum kamu yatırımlarda yaşanılan büyük bir eksikliktir. İşi yapan ekipler ve firmalar sahada mevcut iken, kağıt üstünde tanınmamaktadırlar.

Kamu yatırımlarında idarenin bir bütün olarak kamunun önceliklerini gözetmesi, yüklenicilerin taahhüt sahipleri olduklarının, kar etmek amacıyla ticari bir girişimde bulunduklarının, idareye hizmet ettiklerinin, mal sahibinin idare olduğunun unutulmaması gerekmektedir.

4.4 Projelerdeki ve Müelliflik Hizmetlerindeki Eksiklikler

İnşaatın proje çalışmalarının çok kısa sürede tamamlanmış olması, işin büyüklüğü ve öncelik sırası göz önünde bulundurularak, kontrol teşkilatının talebi doğrultusunda, mimari proje müellifimiz olan "B.Haldun Erdoğan" ile Y.İ.G arasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22.maddesi esasları doğrultusunda ve 4735 sayılı kamu ihale sözleşmeleri kanununun 6/b maddesine göre götürü bedel sözleşme düzenlenmiştir.
Bu sözleşme kapsamında, mimari proje müellifinin aşağıdaki hizmetleri gerçekleştirmesi sağlanmıştır.

a) İnşaatın başlangıcından sonunda kadar yapının projelere, detay resimlerine uygun olarak yapılmasını kontrol etmek, yüklenici tarafından meydana getirilen her türlü imalat ve uygulamayı yapacağı düzenli yada habersiz şantiye ziyaretleri ile yerinde incelemek, projesine ve şartnamelere uygun olup olmadığını kontrol etmek, uygunluğu sağlamak üzere yükleniciye gerekli talimatları vermek ve bu konuda kontrol teşkilatını bilgilendirmek. Bu talimatlar yükleniciyi işlerini projelerine, şartnamelere, standartlara, fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması yükümlülüğünden kurtarmaz.

b) Her türlü inşaat, imalat, tesisat ve montajı, boyut ve şekillerine uygun olarak, proje ve detaylarına göre eksiksiz yaptırmak.

c) İnşaatın idare adına mimari mesleki kontrollük hizmetlerini (MUS) yürütürken, inşaat süresince, işle ilgili her türlü teknik ve mimari konuda idareye yardımcı olmak

d) Uygulama sırasında gerekecek proje tadilatı ve detay resimlerini hazırlamak, ayrıca yeterli bilgiyi yada gerekli açıklamayı sağlamayan projelerin uygulanmasını kolaylaştıracak ek proje ve detayları hazırlamak

e) İnşaat süresince malzemelerin seçiminde ve teklif edilebilecek imalat değişiklikleri hususunda görüş bildirmek, idarece talep edilmesi durumunda işin seyrine paralel olarak düzenlemesi gereken tutanak ve protokolleri, idare onayından geçmek kaydı ile imzalamak

f) Müteahhidin talep ve itirazlarını ve ihtilafları değerlendirerek bu konudaki kanaat ve tavsiyelerini idareye bildirmek, şantiye toplantıları düzenlemek ve bunları yönetmek, inşaat ile ilgili olarak yapılan imalatların niteliklerinin belirlendiği şantiye tutanakları ve diğer kayıtları hazırlamak

g) İnşaatın genel durumu hakkında aylık raporlar vermek ve bu raporda ayrıca Bakanlıkça tayin edilen kontrol veya kontrol heyeti tarafından düzenlenen her türlü ihtiyaç duyulan belgenin tetkiki ile inşaata ait hak edişleri kontrol ederek imzalamak, imzalamak istemediği takdirde gerekçelerini 3 gün içerisinde idarede bulunacak şekilde bildirmek. (Bu konudaki uygulamaya esas olan karar idarece verilecektir. İnşaat hak edişlerinin imzalanması ile ilgili çalışmaları sadece mimar yerine getirecektir.)

h) Bakanlıkça tayin edilen kontrol veya kontrol heyeti ile birlikte renk, cins ve kalitesini belirleyerek malzeme seçimlerini yapmak, gerekirse proje safhasında tespit edilmiş olan malzemelerin inşaat maliyetini artırmayacak biçimde değiştirilmesini gerekçeleri ile birlikte teklif etmek

i) İmalatın uygun olmayan durumlarda yıktırıp yeniden yaptırılmasını sağlamak, yıkılıp yeniden yapılmasında yara sağlanmayan ve bir şekilde kalmasında sakınca görülmeyen eksiklikleri, kesin hesapta gereğini yapmak üzere idareye bildirmek üzere "şantiye talimat defteri" ne kaydetmek,

j) Mimar yüklenici firma yada firmalar ile idare arasında herhangi bir anlaşmazlık halinde gerekli teknik verileri istendiği takdirde idareye sunar.

k) İşlerin ilerlemesine paralel olarak ödemelerin yapılmasını idareye önerir.

l) Yapının geçici kabulünde hazır bulunmak, geçici kabul eksikliklerinin tamamlanmasını kontrol etmek, yerinde yapılan inceleme sonucu yapının sözleşme ve eklerine, projelerine, şartnamelerine ve genel olarak bilinen fen ve sanat kurallarına uygun yapıldığı belirlenirse, yapının kabulünün yapılmasını sağlamak

m) İnşaat süresince projelerde yapılan değişiklikleri bu hizmet için ayrılacak bir kesin hesap proje nüshası üzerine işlemek ve imzalamak, inşaat sonunda müteahhitlikçe çoğaltılacak olan bu nüshayı tetkik ederek onaylamak,

n) Proje ve şartnamelere uygun olmayan inşaat ve imalatların uygun duruma getirilip getirilmeyeceğine, uygun duruma getirilmeyeceklerin yapı niteliğini bozanların parasal karşılığını belirleyerek idareye sunmak,

o) İnşaatın tamamlanmasından sonra, tüm imalatların fiilen gerçekleşme durumları ile yapıda tesis edilen elektrik ve tesisat donanımı bilgilerini proje

orjinalleri üzerine işlemek ve gerekli açıklamaları yapmak, "yapıldı projesi" nin, 3 takım şeffaf kopyasını, istenildiğinde gerektiğince çoğaltılabilmesi amacıyla üzerine "yapıldı projesi" yazıp, imzalayıp, mühürlendikten sonra idareye teslim etmek, projelerin orjinalleri mimar tarafından en az 10 yıl muhafaza edilecektir.

Bu maddelerin temel amacı, işin yürütülmesi sırasında idare lehine proje müellifinin teknik desteğinin alınarak sorunların şantiye içinde çözülmesini sağlamaktır.

Yaşanılan en temel sorun, proje müellifinin projesinde değişiklik yapma talebinin, sözleşmeye uygun düşmemesi yada kontrollük teşkilatı ile farklı yorumların ortaya çıkmasıdır.

Mimar için projesinin görsel güzelliği her şeyden önce gelmektedir. Piyasa şartlarında çıkan en yeni ve ne güzel malzemelerin binasında kullanılmasını istemektedir. Ancak a.t.g.b üzerinden ihalesi yapılan bir projede, proje üzerinde tanımlanmış olan malzemenin sadece görsel kaygılardan dolayı ihale sonrası değiştirilebilmesi mümkün değildir.

Mesleki kontrolün bu tür taleplerinin bir kısmı, yüklenici içinde avantajlı bir teklif olabilmektedir. Bu durumda kontrol teşkilatı ve idarenin karşında, malzemelerin değişmesini isteyen daha kalabalık bir güç ortaya çıkmaktadır. Malzeme değişikliği, yeni seçilecek malzenin ödenen malzemeden ucuz olması durumunda iş eksilişi yapılmasını, pahalı olması durumunda iş artışı verilmesini gerekecektir. İş eksilişine yüklenici karşı çıkacaktır, iş artışına da idare karşı çıkacaktır. Çünkü a.t.g.b sözleşmelerde ancak %10 iş artışı olabilmektedir. Bu tutarın aşılması işin feshedilmesine neden olacaktır. Bu sebeplerden dolayı idare iş artışını çok gerekli konularda kullanmayı tercih etmektedir.

Bu sorunların dışında mesleki kontrolün şantiyede haftanın en az 3 günü bulunması, projede ortaya çıkan ve detay değişikiliği gerektiren konuların anında çözüme kavuşturulmasını sağlaması, şantiye çalışmalarının ilerlemesinde çok önemli bir rol oynamaktadır.

Proje müellifinden alınan mesleki kontrollük hizmetinin temel amacı, proje aşamasında gözden kaçan hususların tekrar elden geçirilmesi, şantiyenin ve sahanın ihityaçlarını da göz önünde bulundurarak gerekli reviyon projelerini yüklenici imalata geçmeden önce hazırlayarak idareye sunmasıdır. Ancak yapılan hizmet alımı

sözleşmesinde, proje müellifi mimarın bu hizmeti kaç kişi ile vermesi gerektiği hususuna yer verilmemiş, hizmeti bizzati kendisinin yapması istenilmiştir. Mevcut revizyon projelerinin hazırlanması ve projelerin kontrolü çalışmasını nasıl bir ekiple yapacağı hususuta proje müellifi serbest bırakılmıştır. Sözleşmedeki bu eksiklik imalatın kusursuz ve hızlı yapılaması önünde engel oluşturmakta, müellifin üst düzey bir performansta çalışması mümkün olamamakta, şantiyede bulunması gereken 3 günü verimli kullanamamaktadır.

Bütün bu sorunların çözümü, sözleşme maddelerinde yapaılacak düzenleme ile çözebilecek durumdadır.

4.5 Malzeme Seçimlerindeki Eksiklikler

"Yüklenici kullanacağı her türlü malzemeyi yapı denetim görevlisine gösterip iş için elverişli olduğunu kabul ettirmeden iş başına getiremez. Malzemenin teknik şartnamelere uygun olup olmadığını inceleyip gözden geçirmek için yapı denetim görevlisi istediği şekilde deneyler yapabilir ve ister iş yerinde, ister özel veya resmi laboratuarlarda olsun, bu deneylerin giderleri sözleşmesinde başka bir hüküm yoksa yüklenici tarafından karşılanır. Yapı denetim görevlisinin kabul ettiği malzemeden mümkün olanların örnekleri mühürlenerek işin geçici kabulune kadar saklanır [12]."

"Tüm malzemeler kontrollüğün oluru ve idarenin onayı ile kesinlik kazanacaktır. Malzemeler, ilgili firmaların en son teknolojisine göre üretilmiş malzmeler olacak, kesinlikle üretimden kalkmış malzeme kullanılmayacak, imalatçı firmanın yedek malzeme garantisi ve bakımı gerektiren malzemeler için geçici kabulden sonra bir yıllık bakım şartlarını belirtir bakım ve onarım taahhütnamesini onay esnasında verecek olan bu işle ilgili olarak herhangi bir ücret talep etmeyecektir [13]."

"Tüm malzemelerde (seramik, fayans, porselen, halı, boya, dış cephe kaplaması, merdiven korkuluğu, ahşap kapı kanadı, madeni aksam, yalıtım, XPS vb…) imaalt öncesi idareden malzeme onayı alınacaktır. Malzemelerin seçimi esnasında yüklenicinin sunacağı Türk Standartlarına uygun olarak üretilmiş en az 3(üç) alternatifli malzeme numunelerinden birini idare seçebileceği gibi, bunların tümünü reddedebilir, yeni malzeme sunulmasını isteyebilir (aksi takdirde idarece malzeme onayı verilmeyecektir) . Yüklenici, malzemeleri iş programlarını aksatmayacak şekilde önceden idarenin onayına sunacak ve meydana gelecek gecikmeden sorumlu olacaktır [14]."

Sözleşme hükümleri incelendiğinde yapı denetim görevlisinin malzeme seçimleri noktasında tam yetkili kılındığı görülmektedir. Ancak uygulama bu şekilde olmamaktadır.

Yüklenici herhangib bir imalat ile ilgili olarak, gerekli malzeme için bir firma ile anlaşmaktadır. Malzemelerin siparişleri verilmekte hatta inşaata getirtilmektedir. Bu sırada sözleşme hükümlerini sağlamak için 3 firmayı idareye sunmaktadır. İdarenin çok nadir durumlar dışında yüklenicinin anlaştığı yada dosyada sunduğu 3 firmayı tamamen reddetme yada değiştirmesi söz konusu olmamaktadır.

Eğer idare her şeye rağmen bu malzemeleri ve firmaları onaylamaz ise, üretici firmalar idare hakkında şikayette bulunmaktadırlar. Yüklenici de anlaştığı firmanın reddini kabul etmemektedir.

Yapı denetimn görevlisinin bu malzemeyi onaylamamasının sebebi, inşaatında daha kaliteli malzeme kullanılmasını sağlamak, kamu yatırımında kalityei yüksek tutma isteğidir. Ancak olası şikayetlerden çekinildiği için bu yöntem pek sık tercih edilmemektedir.

Sözleşme maddelerinde belirtildiği gibi, en az 3 adet malzeme idarenin onayına sunulup, idarenin onayladığı firma yada firmalar ile yüklenicini bağlantı yapması şeklinde bir uygulama genel itibariyle olmamaktadır.

Sorumluluk alanları içinde olan bu malzeme seçimi ve malzeme onay dosyasının hazırlanması işi, aslında malzeme tasdiği noktasına indirgenmektedir. Yapı denetim görevlileri yüklenicinin seçtiği ve onayladığı malzemeyi tasdik etmektedir.

TSE yada CE belgesi bulunan bir malzemenin kullanılmasının istenmemesi gibi bir durum olamamakta, bu sebeple yüklenicinin sunduğu malzemelerde minimum sunum şartı olan bu belgelere sahip ürünlerin seçilmesi istenilmektedir.

Sözleşmeler bu noktada yetersiz kalmakta, yapı denetim görevlisi her türlü şikayet ve soruşturmayı göze alarak bu malzeme uygulanacaktır demekten imtina etmekte ve yüklenicinin anlaştığı ve istediği malzemelerin kullanılmasının önü açılmaktadır.

Buna rağmen malzeme onay dosyaları ve gerekli evraklar, iş programını aksatmayacak şekilde öncene hazırlanarak idarenin onayına sunulmamaktadır. İmalat başlamadan hemen önce dosyalar idareye getirilmekte ve hemen onaylanması istenilmektedir. Yapı denetim görevlisi de bu malzemelerin şartnamelere

uygunluğunu araştırmak için süre talep etmesine rağmen, imalatın bekletilmemesi yönünde baskı görmektedir.

Pratikte yaşanan bu gelişmeler neticesinde yapı dneetim görevlisinin, idare ve kamu adına, mal sahibi olduğu inşaatta istediği malzemeleri seçme ve kullandırma yetkisine müdahale edilmiş olunmaktadır.

4.6 İş Programlarındaki Eksiklikler

"Yüklenici, sözleşmenin imzalandığının (Sayıştay tesciline tabi işlerde, tescilin) idare tarafından kendisine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde, idarece verilen örneklere uygun ve 10 uncu medde belirtilen iş kısımları ve bitirme tarihleri ile yıllık ödeme miktarlarını da dikkate alarak hazırlayacağı, iş kalemlerini ve iş gruplarını, aylık imalatı ve iş miktarlarını, yıllık ödenek dilimlerini ve bunların aylara dağılımını gösterir ayrıntılı iş programlarını (en az dört nüsha) hazırlayarak onaylanmak üzere idareye teslim edecektir. İş programının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili diğer hususlarda Yapım işleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır[15]."

"Yüklenici, sözleşme veya eklerinde belirlenen süre içinde, idarece verilen örneklere uygun bir iş programını hazırlayarak, onaylanmak üzere idreye teslim edeektir.

İhzarat ödenmesi öngörülen işlerde, iş programları imalat ve ihzarat iş programı olarak düzenlenir. İhzarat, iş programlarına uygun yapılacaktır. Bu programlarda gösterilenden fazla yapılan ihzaratın bedeli hak edişe konulmaz ve iş programları onaylanmadan imalat ve ihzarat bedelleri ödenmez.

İdare iş programını verildiği tarihten başlamak üzere sözleşme veya eklerinde belirtilen süre içinde, olduğu gibi veya gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak onaylar ve onaylı bir nüshasını yükleniciye verir. İş programları idarenin onayıyla geçerli olur.

İş programlarında, resmi tatil günleri ile sözleşmesinde belirtilmiş ise, iklim şartlarından dolayı çalışmaya elverişli olmayan dönemler dışındaki bütün günlerin çalışarak geçirileceği göz önünde tutulur. Ancak, işib bitimi çalışmaya elverişli olmayan döneme rastlar ise idare yükleniciden, teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu devre içinde çalışmasını isteyebilir. İş programının büro çalışmaalrı ile ilgili bölümlerinde iklim şartları dikkate alınmaz.

Kapsamlı işlerde idare, iş programının, çubuk diyagram yerine, paket yazılım iş programı veya işin özelliğine göre hazırlanmış bilgisayar destekli iş programı kullanılarak düzenlenmesini isteyebilir.

Yüklenici idarece onaylanmış iş programına aynen uymak zorundadır. Ancak zorunlu hallerde idarenin uygun görüşü ile iş programında değişiklik yapılabilir.

İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu hususun kendisine tebliğ tarihinden başlamak üzere yedi gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır [16].”

Uygulamada, şartnamede paket yazılım adı ile ifade edilen ileri düzey iş programlama teknikleri kullanılmamakta, çubuk diyagram üzerinden devam edilmektedir. Ancak çubuk diyagram günümüz inşaat piyasasında, kamu yatırımları dışında tercih edilmemektedir. Çünkü bu diyagram şekli, işin programlanmasını ve takip edilmesini istenilen ayrıntıda gösterme ve sunma yeteneğinden yoksundur.

Çubuk diyagram şeklinde yapılan iş programlarının asıl ve tek işlevi mevcut ödeneğin, aylara, yıllara ve imalat genel kalemlerine dağımlarını göstrmektedir. Bu iş programına bakılarak herhangi bir bloğun tamamlanma tarihi, yer seramiklerinin başlangıç tarihi, kritik imalat yolları, imalatlar arasındaki sıralama ve ilişki, harcanabilecek ödenek tutarları, malzeme sevkiyatının hangi sıralamada ve nezaman yapılacağı gibi inşaatla ilgili asıl istenilecek temel sorulara cevap bulunabilmesi mümkün değildir.

Kamu yatırımlarının bir çoğunda idareler bu tarz iş programını kullanmaya devam etmektedirler. Bu şekilde hazırlanan iş programlarından dolayı idarenin kağıt üzerinde işin gidişini tespit edebilmesi çok güçtür.

Maliye bankalığı tarafından idaresine gönderilen “ program ödeneği” başlığındaki tebliğlerde, o yıl için o işe ayrılan program ödeneği tutarı belirtilmektedir. Program ödenekleri genel olarka sözleşme ödeneği ile örtüşmemektedir. Ancak iş programına bakıldığında, sözleşme ödeneğinde göre hazırlandığını, halbuki gerçekte defterdarlıkta o işe ait kullanılabilecek olan ödeneğin yani program ödeneğinin farklı olduğu durumlarla sık sık karşılaşılmaktadır.

Bu durumda yüklenicinin idareye sunduğu bir iş programı olmasına rağmen, yüklenici ödenek durumuna göre gayri resmi bir iş programını kendisi uygulayarak işlerini sürdürmektedir. İdaresi iş programının gerisinde olduğunu belirttiği takdirde,

mevcut ödeneği hatırlatarak, bu ödeneğe göre çalışabileceğini, iş programına göre çalışarak ödeneği yıl sonundan önce bitirerek, şantiyesinin durmasına sebep veremeyeceğini belirtmektedirler.

İş programlarında, çalışılmayan yada çalışılamayacak olan günler çok net olarak tespit edilmemektedir. Ülkemiz genelinde coğrafi konuma göre doğu bölgelerin dışında Ocak ve Şubat aylarında çalışılmakta, ancak resmi tatil ve dini bayramlarda çalışılmamaktadır. Bilinen bu gerçeklerin iş programına yansıtılması gerekmekte iken iş programlarında yer verilmemektedir.

4.7 İhzarat ve Avans Konusundaki Eksiklikler

"Bu işte ihzarat bedeli ödenmeyecektir [17]."

"Yer teslimi yapıldıktan sonra ve iş programı onaylandıktan sonra yüklenicinin yazılı isteği üzerine 4734 sayılı Kanun hükümlerine uygun verilecek avansla aynı miktar (iş programında öngörülen hakediş ödemelri üzerinden hesaplanan avans mahsubunun bitiş tarihine süreli) teminat mektubu (avans teminat mektubu; Kamu İhale Kurumu tarafından belirlene kapsam ve şekle uygun olacaktır) veya Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler karşılığında;

- Şantiyenin kurulması, lüzumlu makine ve ekipmanın nakli,
- Taahhüdün ifası için gerekli ihzarat malzemesinin temini,
- Makine, ekipman, malzeme ve cihazların satın alınması ve siparişe bağlanması, gibi işleri için gerekli giderleri karşılamak üzere sözleşme bedelinin yüzde on'u (%10) tutarında avans verilecektir [18]."

İhzarat , herhangi bir imalat için gerekli malzemenin önceden alınarak şantiyede stoklanması işlemidir.

Örnek projemizin şartnamesine göre ihzarat uygulaması ve ödemesi mümkün değildir. Anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmesi yapılan inşaatımızın, makine ve elektrik tesisat malzemelerinin bir çoğu yurt dışından gelen yada üretimi uzun süren malzemelerdir. Bu durum karşısında yüklenici bağlantısını yaptığı yada ön ödeme verdiği gelecek olan bu malzemeler ile ilgili hak edişlerinde idareden ödeme talep etmektedir. Sözleşme hükümleri idareyi ve yüklenici bağladığı için bu durumda idare bu tarz bir ödeme yapamamaktadır. Bu durum yükleniciyi ekonomik

açıdan zorlamaktadır. Belli bir hacmin üzerindeki bu tür projelerde malzeme bağlantısı yapılan üretici firmalardan alınacak teminatlar yada hazırlanacak yasal prosedürler ile bu tür malzemeler için gerekli ön ödemelerin yüklenicilere yapılabilmesine imkan verilmelidir.

Sözleşmemiz ihzarat ödemesine izin vermezken, sözleşme bedelinin %10 oranında avans verilmesini ön görmüştür. Bu uygulama neticesinde sözleşmesinde belirtilen şarları sağladığını gösteren evraklar karşılığında bu tutar yükleniciye ödenmiştir.

İdarelerin avans ödemelerinde, inşaat için direk kullanımını takip ve denetleme şansı az olmaktadır. Bu şekilde nakit ödemelerin yapılmasında daha ağır şartların ve taahhütlerin alınmasının gerekli olduğu görülmektedir.

4.8 İdarenin Yapılanmasındaki Eksiklikler

İnşaatımızın yapı denetim görevini "İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü" üstlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda il müdürlüğü bünyesinde kontrol teşkilatı oluşturulmuştur. Bu teşkilatın yapılanması aşağıdaki gibidir.

- Kontrol Amiri : Turhan ŞENTÜRK (inş. müh.)
- Kontrol Şefi : Hanifi KALIN (inş. tekn.)
- Yapı Denetim Görevlileri :
    - İnşaat : Ahmet KARANİS (inş. müh.)
      : Ruhhat AYKAÇ (inş. müh.)
      : Emrah TOLU (inş. müh.)
      : Ayşen YILDIRAN (mimar)
      : H.Özlem YEŞİLDAL (mimar)
    - Elektrik : Reşat HAMUTÇU (elektrik müh.)
      : Yılmaz GEYİK (elektrik tekn.)
    - Mekanik : H.Kemal CAN (makine müh.)

Listede isimleri geçen bütün teknik personel 4735 sayılı Kamu İhalei Sözleşmeleri kanunun 31.maddesinde "yapı denetimini yerine getiren idare görevlileri, denetim eksikliği nedeniyle işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamasından ortaya çıkan zarar ve ziyandan onbeş yıl süre ile yüklenici ile birlikte müteselsilen sorumludur. Ayrıca haklarında 28. madde hükümleri uygulanır" belirtildiği gibi sorumludurlar.

Ödeme kalemleri ile birlikte, imalatlardan da birinci derece sorumlu olan bu teşkilatın yetkileri "Yapı İşleri Genel Şartnamesi"nin 16.maddesinde açıklanmıştır. Buna göre:

- Yüklenici bütün işleri yapı denetim görevlisinin, sözleşme ve eklerindeki hükümlere aykırı olmamak şartı ile vereceği talimata göre yapmak zorundadır.
- Yüklenici kullanacağı her türlü malzemeyi yapı denetim görevlisine gösterip iş için elverişli olduğunu kabul ettirmeden iş başına getiremez.
- Malzemenin teknik şartnamelere uygun olup olmadığını inceleyip gözden geçirmek için yapı denetim görevlisi istediği şekilde deneyler yapabilir ve ister iş yerinde, ister özel veya resmi laboratuarlarda olsun, bu deneylerin giderleri sözleşemesinde başka bir hüküm yoksa yüklenici tarafından karşılanır. Yüklenici deneylerin işyerinde yapılmasını isterse bunun için gerekli araç ve teçhizatı kendisi temin eder.
- Yapı denetim görevlisinin kabul ettiği malzemeden mümkün olanların örnekleri mühürlenerek işin geçici kabulüne kadar saklanır.
- Yüklenicinin işyerine getiridiği malzemenin, teknik şartnamesine veya daha önce alınmış mühürlü örneğine uygun ve işe elverişli olmadığı anlaşıldığı takdirde yüklenici, yapı denetim görevlisinin bu hususstaki yazılı tebliğ tarihinden başlamak üzere on gün içinde bu malzemeyi işyerinden kaldırıp uzaklaştırmak zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde yapı denetim görevlisi bu malzemeyi, bütün zarar ve giderleri yükleniciye ait olmak üzere işyeri çevresi dışına çıkarmaya yetkilidir.
- Yüklenici tarafından fen ve sanat kurallarına aykırı olarak kusurlu yapıldıkları anlaşılan iş kısımlarını yıktırıp yükleniciye yeniden yaptırmak hususunda yapı denetim görevlisi yetkilidir. Yüklenici, bu konuda kendisine yazılı olarak verilen talimat üzerine, belirlenen süre içinde söz konusu iş kısımlarını ayrıca bir debel istemeksizin yıkıp yeniden yapmak zorundadır. Bu hususta bir gecikme olursa sorumluluğu yükleniciye aittir.

Yapı denetim teşkilatının 359.206 m^2 kapalı alanı yukarıdaki listede belirtilen sayıda teknik personel ile denetlemesinin teknik olarak ne kadar zor olduğu çok açıktır. Ancak bağlı bulunan genel müdürlüğün ve devletin genel yaklaşımı, bu sayının yeterli hatta fazla olduğu yönündedir.

Yapı denetim teşkilatının, denetimini yaptığı işte kararları alma ve uygulama noktasında tek yetkili olması gerekirken, mevcut kanunlar ile de bu yetki ve buna bağlı sorumluluk bu teşkilata verilmiş olmasına karşın, yetkinin il müdürlüğü ve genel müdürlük tarafından da kullanılması istenilmekte, bu noktada görüş ayrılıkları ve yetkiye müdahale ortaya çıkmaktadır.

Yetkinin bu şekilde üst makamlarca etki altında bırakılabileceğini bilen ve gözlemleyen yükleniciler, idarenin bu eksikliğinden faydalanarak, birinci derecede muhatap olmayan üst makamlara verdikleri dilekçeler ile taleplerinin karşılanması noktasında farklı bir mücadele içine girmektedirler. Bunun sonucunda yapı denetim teşkilatının görüşüne başvurulmadan, bilgisi dışında alınan kararların uygulamaya geçmesinde, idare içinde sıkıntılar yaşanamaktadır.

Yapı denetim teşkilatının, bu büyüklükteki bir işin denetimi sırasında, haftanın 7 günü şantiyede bulunması gereklidir. Ancak devlet mesai saatleri çerçevesinde konu ele alınırsa, herhangi bir personelin cumartesi ve Pazar günleri şantiyede bulunması beklenemez. Buna karşın özverili bir şekilde görevinin başında olan yapı denetim elemanlarının maddi ve manevi olarak, idaresince korunması gerekir. Fakat herhnagi bir iş risk tazminatı yada mesai ücreti alamamaktadırlar.

5. KAMU İNŞAATLARINDA ANAHTAR TESLİM GÖTÜRÜ BEDEL İŞLERDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR HAKKINDA BİR ANKET ÇALIŞMASI

5.1 Anket Çalışmasının Amacı

İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatında, yapı denetim görevlisi olarak mevcut işin her kalemiyle ilgilenip, birebir sorumluluğunu taşırken, karşılaşmış olduğum ve yaşadığım bütün sorunların, çözümleri neler olabilirdi ve nasıl düzeltilebilirdi sorusunu sorarak çalışmalarımı sürdürdüm.

4734 sayılı Kamu İhale ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunları, yüklenici ile imzalanan sözleşme ve idarenin yönetim ve organizasyon yapısını dikkate aldığımda, 4. madde içinde değindiğim hususlar hakkında, çalıştığım ve bu inşaatın yapı denetimini üstlenmiş olan İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünde, bir anket çalışması yapmaya, danışman hocam ile birlikte karar verdik.

Bu anket sonuçları ile il müdürlüğünde çalışan teknik personelin kanuna ve uygulamalara olan bakış açısını, tespit edilen sorunlarda ki fikirlerini almayı amaçladık.

5.2 Anket Çalışmasının İçeriği

Hazırlanan sorular, 4. kısımda üzerinde durulan sorunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Genel olarak eski ve yeni kanun arasındaki değişimin nasıl algılandığına, uygulamalardaki sıkıntılardan kimlerin daha fazla pay sahibi olduğunu tespit etmeye çalıştık. Anket çalışmasında ankete katılanlara ilk olarak:

- Mesleki ünvanlarını
- Yaşlarını
- Kaç yıldır bu kurumda çalıştıklarını

- Kontrollük deneyimlerinin olup olmadığı

Sorularını yönelttik. Bunu takip eden kısımda 23 adet soruyu, farklı teknik personel gruplarından olmak üzere toplam 79 kişiye sorarak anket çalışmamızı gerçekleştiridik. Anketimizin cevap anahtarını ise 1'den 5 kadar uzanan ve "Hiç katılmıyorum, Hayır Katılmıyorum, Kararsızım (fikrim yok), Evet kısmen katılıyorum, Tamamen katılıyorum" şeklinde düzenledik.

Anketimizde ki sorular:

1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun uygulanması sırasında sorunlar yaşanmıyordu.
2. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu değiştirilmeyip, yeni maddeler eklenerek kullanılabilirdi.
3. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile ihale edilen işlerin inşaat kalitesi daha yüksekti.
4. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Avrupa Standartlarında ve daha iyi kanunlardır.
5. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile ihalesi yapılan işlerin inşaat kalitesi eskiye oranla düşüktür
6. Anahtar Teslimi Götürü Bedel uygulaması kamu için çok faydalı bir yapım ihale yöntemidir.
7. Yeni ihale kanunun emrettiği şekilde ihale yetkilisi kurum ihale öncesi (metraj-proje-yaklaşık maliyet-süre) çalışmalarını eksiksiz ve hatasız olarak yaparak ihaleleye çıkmaktadır.
8. Yeni ihale sistemi ile ihalelere katılan ve ihaleleri kazanan müteahhitlerin kalitelerinde artış olmuştur.
9. Kamu yatırımlarında, iş programları çok ayrıntılı olarak hazırlanmakta ve imalatlar bu programa uygun olarak devam ettirilmekte, denetlenmektedir.
10. Kanun hükmü gereği "ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde kalması" kamu yararınadır.
11. İhalelerin, yaklaşık maliyete en yakın firmaya verilmesi kamu yararınadır.

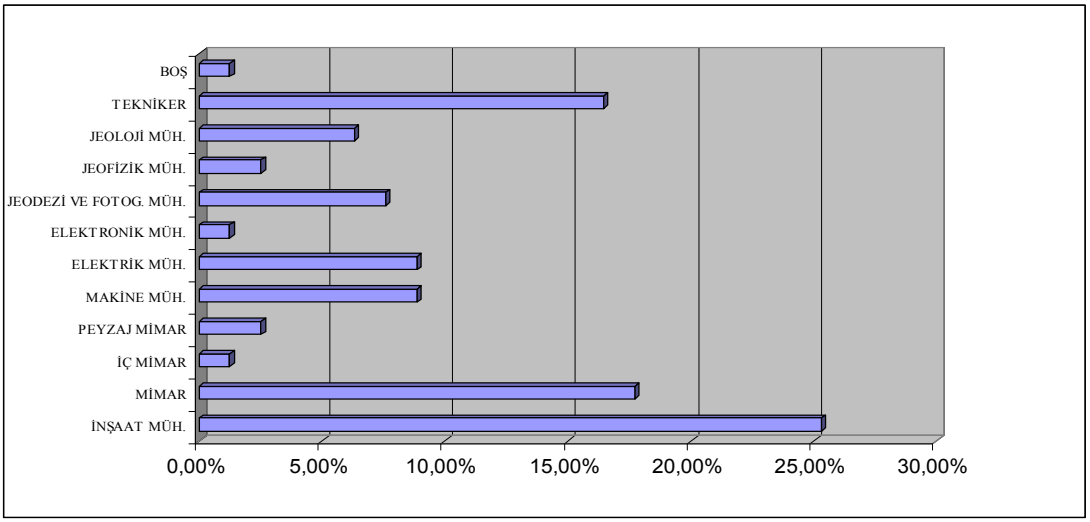
12. Kontrol mekanizması, kamu yatırımlarında çok iyi ve düzgün bir şekilde çalışmaktadır.
13. Kontrollük teşkilatının çalışmaları, yüklenici, idare ve siyaset baskısından uzak olarak mühendislik kriteleri ve kamu menfaati gözetilerek, huzurlu ve rahat bir ortamda gerçekleştirilmektedir.
14. Yeni ihale kanunu, idareye ve kontrollük teşkilatına, en iyi malzemeyi seçme imkanını tanımıştır.
15. İdare ve kontrollük teşkilatının, uygulama sırasında malzeme ve uygulayıcı firmayı seçme hakkı olmalıdır.
16. İhalesi gerçekleştirilen kamu yatırımlarında, çalıştırılacak alt yüklenicilerinin yeterlilikleri araştırılmalı yeterliliği olmayan firmaların bu yatırımlarda iş yapmaları önlenmelidir.
17. İhale sistemi, teoride çok iyi bir sistem olmakla beraber Türkiye şartları için uygun değildir.
18. Kamu üst düzey personeli, ihale ve ihale sonrası aşamalarda, kanunun verdiği yetkileri tam olarak kullanmakta çekimser davranmamakta, gerekli olduğunda insiyatif kullanmaktadır.
19. Kamu yatırımları, onaylanan iş programlarına göre takip edilmekte ve yaptırılmaktadır.
20. Kamu yatırımlarının gecikmesinde asıl sebep yüklenici firmaların yeterli hızda çalışmamalarıdır.
21. Süre uzatım kararları, objektif olarak kanunlara uygun olarak verilmektedir.
22. Kamu yatırımlarının süre uzatım kararları ile bitim sürelerinin ötelenmesi kamunun yararınadır.
23. Kamu yatırımlarında, yüklenicilerden istenilen teknik personel sayıları, yeterli düzeydedir.

5.3 Anket Çalışmasının İle Elde Edilen Bulgular

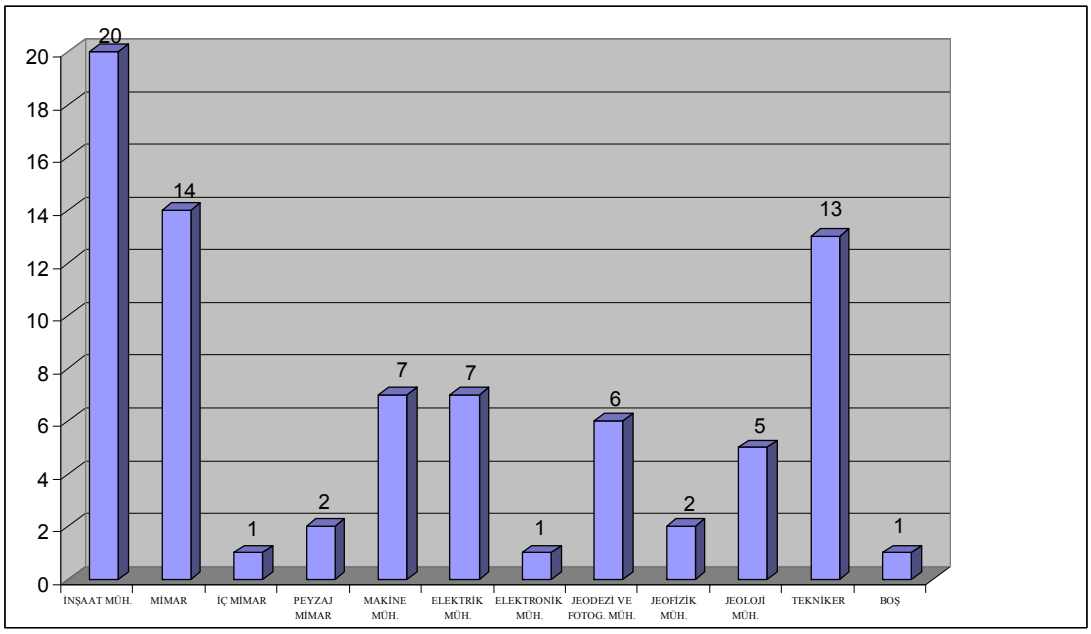
Anket sonuçlarını değerlendirmeye öncelikli olarak, ankete katılanların mesleki dağılımlarını ve yaşlarını belirterek başlayacağız. Devamında 79 kişinin 1'den 23'e kadar olan sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını bakacağız ve son olarak bu dağılımları genel tablo üzerinde göreceğiz.

Ankete katılanları mesleki dağılımlarına göre sınıflandırdığımızda, % 25.32'si inşaat mühendisi, %17.72'si mimar, %1.27'si iç mimar, % 2.53'ü peyzaj mimar, % 8.86'sı makine mühendisi, % 8.86'sı elektrik mühendisi, % 1.27'si elektronik mühendisi, % 7.59'u jeodezi ve fotogrametri mühendisi, % 2.53'ü jeofizik mühendisi, % 6.33'ü jeoloji mühendisi, % 16.46'sı tekniker'dir. Ankete katılanlardan bir kişi, meslek grubunu belirtmememiştir.

Çizelge 5.1 : Ankete katılanların mesleki dağılımı

Çizelge 5.2 : Ankete katılanların mesleki dağılımı

Ankete katılan meslek gruplarındaki teknik personelin yaş dağılımlarına bakıldığında,

- İnşaat mühendislerinin, mimarların, iç mimarların, peyzaj mimarların, elektrik mühendislerinin, elektronik mühendilerinin, jeodezi ve fotogrametri mühendislerinin, jeoloji mühendislerinin yaş ortlamasının 30-40 aralığında olduğu tespit edilmiştir.
- Makine mühendislerinin, jeofizik mühendislerinin ve teknikerlerin yaş ortlamasının 40-50 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

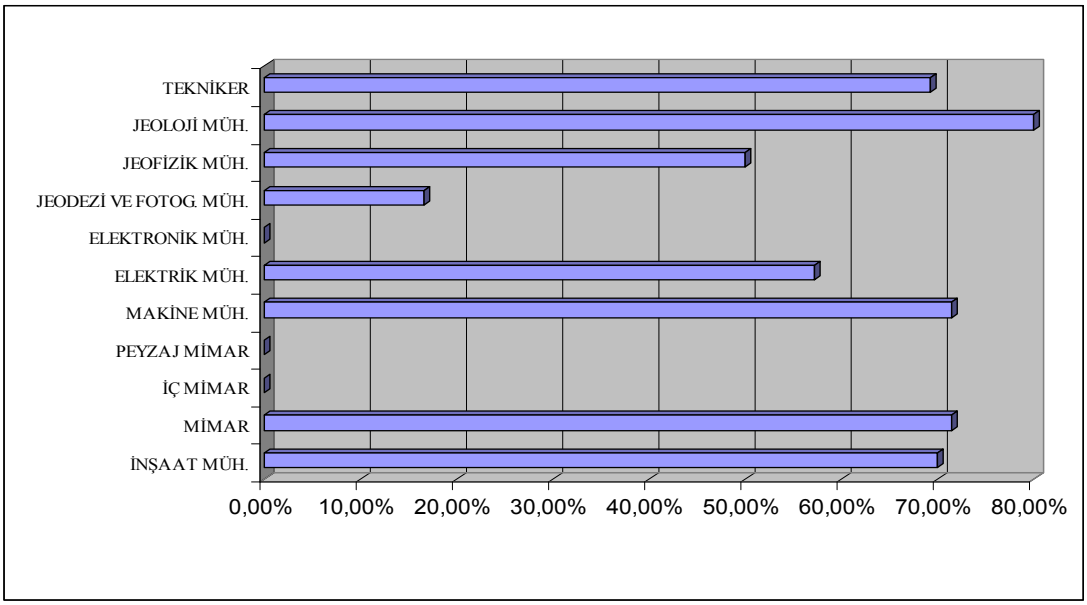
Ankete katılanların herhangi bir kamu yatırımında kontrollük deneyimleri olup olmaması bakımdan sınıflandırdığımızda,

- İnşaat mühendisi : % 70.00
- Mimar : % 71.43
- İç mimar : % 0.00
- Peyzaj mimar : % 0.00
- Makine mühendisi : % 71.43
- Elektrik mühendisi : % 57.14
- Elektronik mühendisi : % 0.00

- Jeodezi ve fotogrametri müh : % 16.67
- Jeofizik mühendisi : % 50.00
- Jeoloji mühendisi : % 80.00
- Tekniker : % 69.23

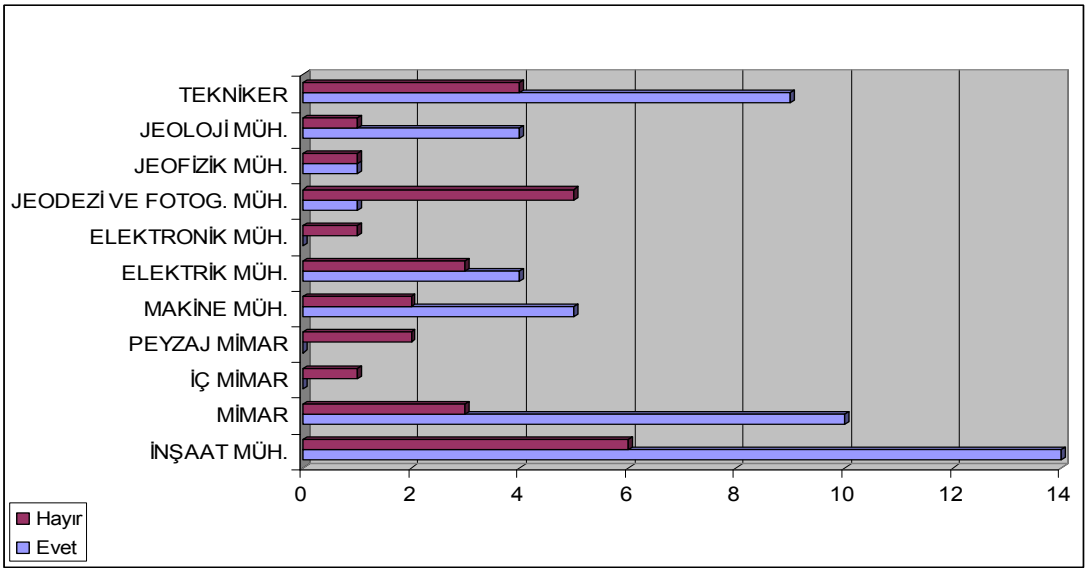
kontrollük deneyimleri olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 5.3 : Ankete katılanların kontrollük deneyimleri

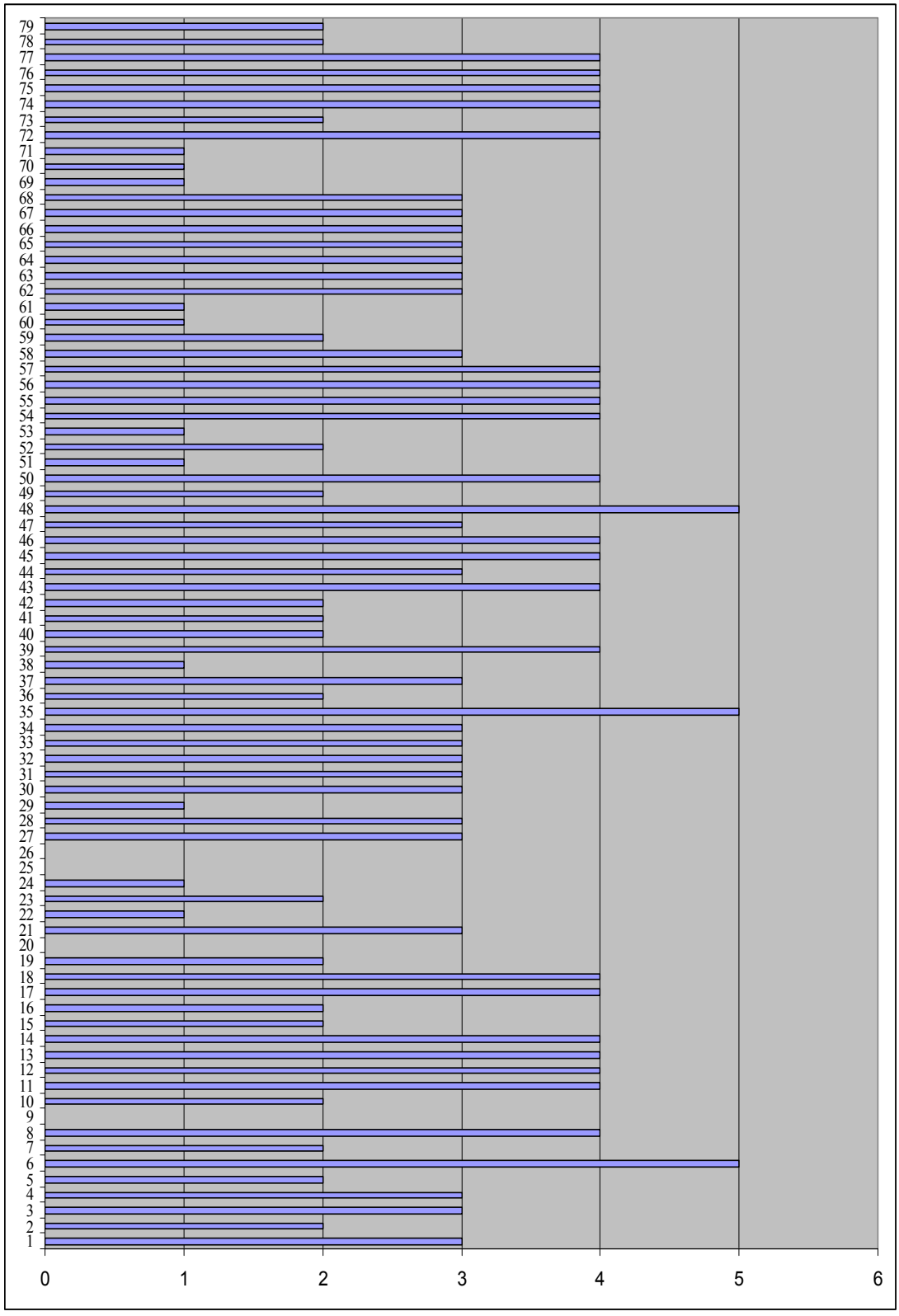
Aşağıdaki çizelgede de ankete katılan meslek gruplarının, kontrollük deneyiminiz var mı sorusuna verdileri cevapların dağılımlarını görmekteyiz.

Çizelge 5.4 : Ankete katılanların meslek gruplarının kontrollük deneyimleri

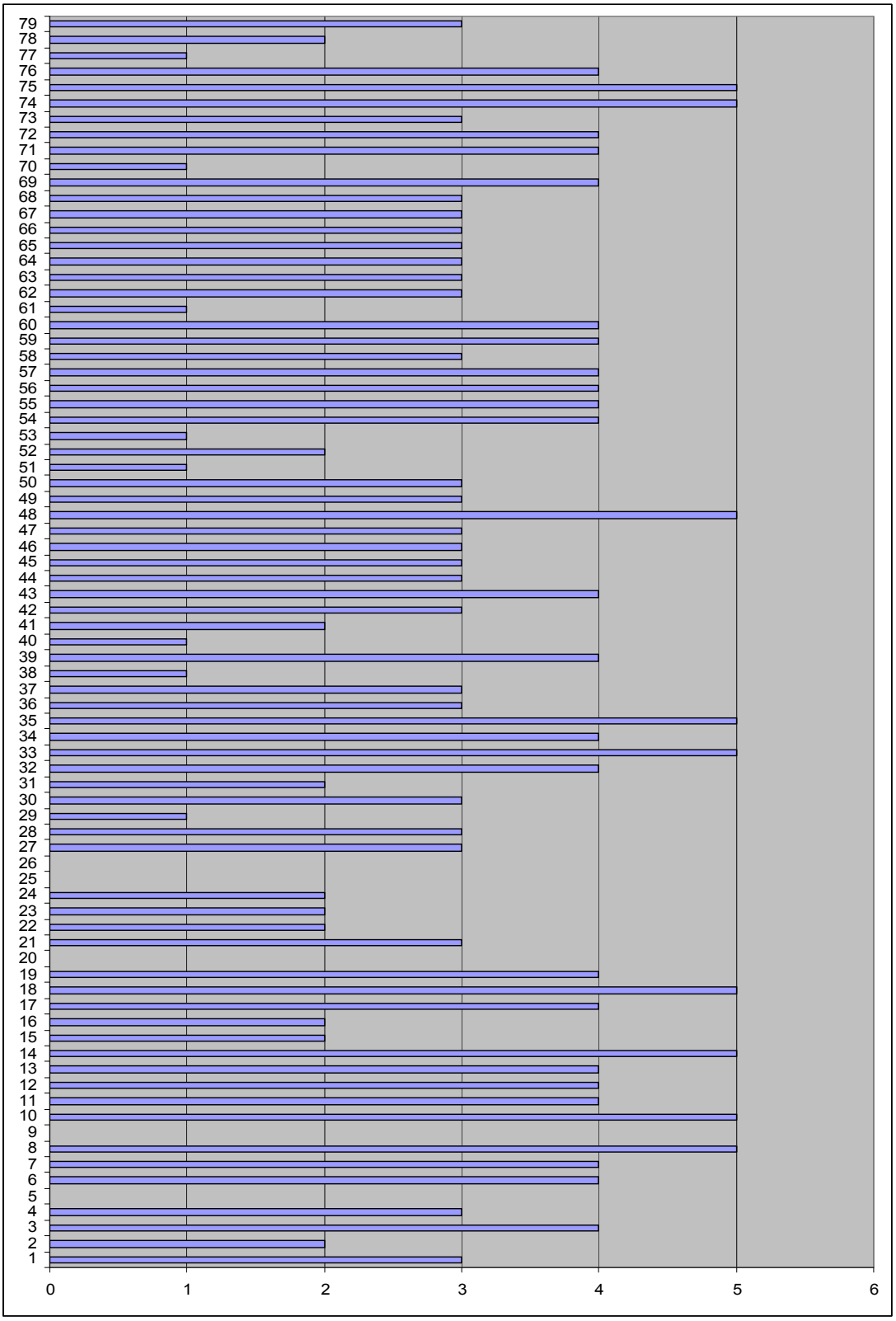
Soru-1: 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun uygulanması sırasında sorunlar yaşanmıyordu.

Çizelge 5.5 : Soru-1'e ait cevap dağılımı

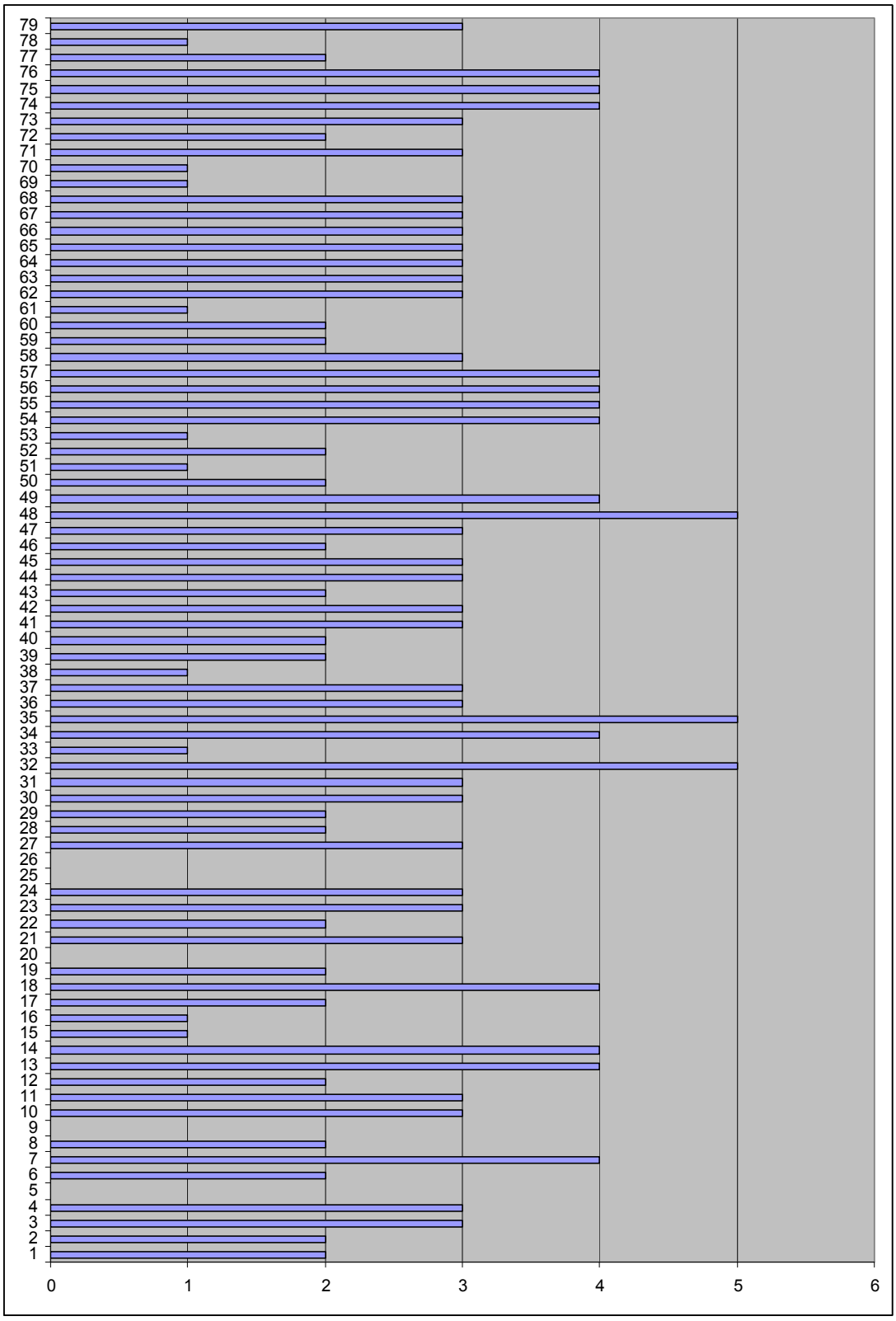
Soru-2: 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu değiştirilmeyip, yeni maddeler eklenerek kullanılabilirdi.

Çizelge 5.6 : Soru-2'ye ait cevap dağılımı

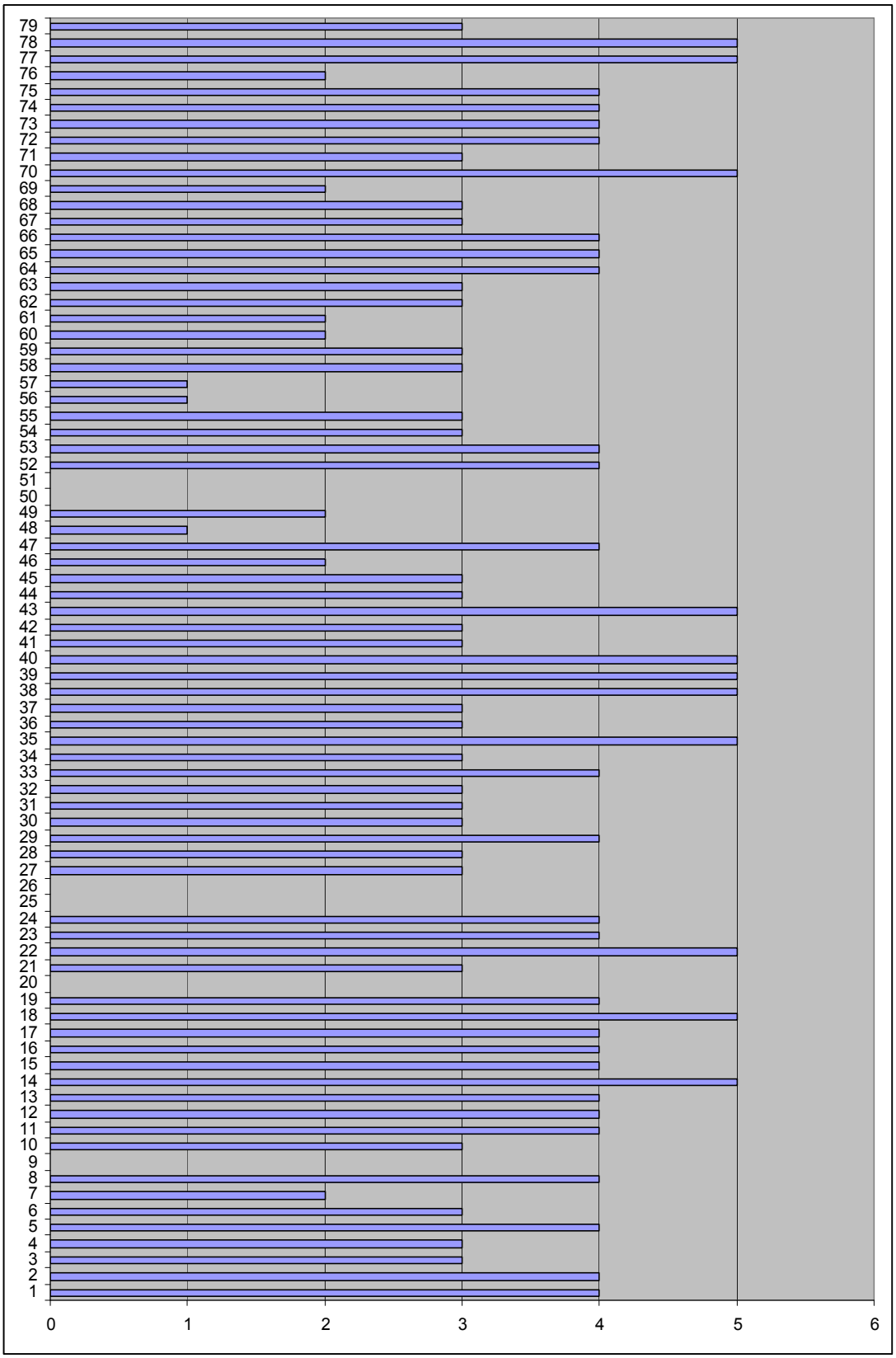
Soru-3: 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile ihale edilen işlerin inşaat kalitesi daha yüksekti.

Çizelge 5.7 : Soru-3'e ait cevap dağılımı

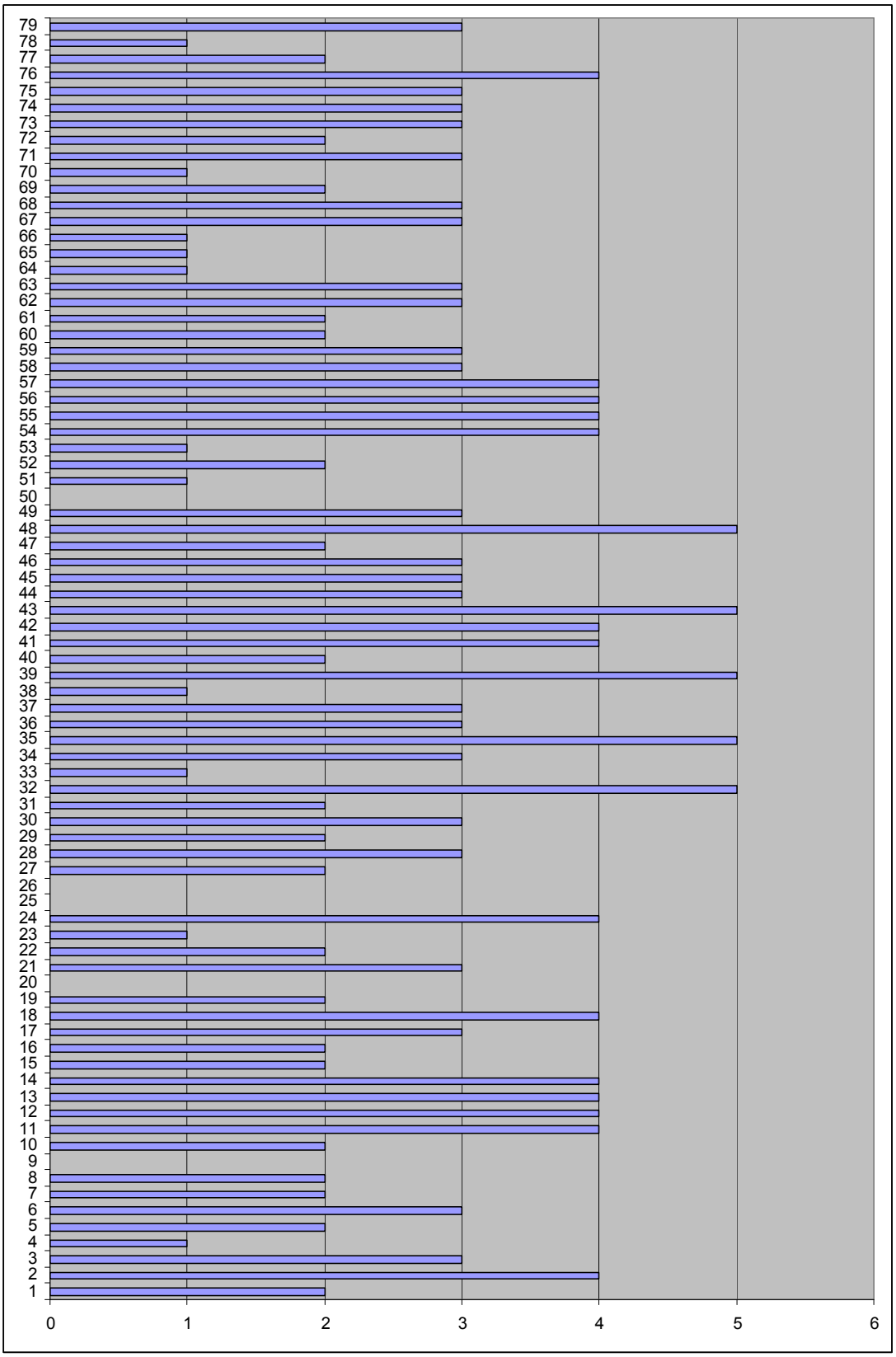
Soru-4: 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Avrupa Standartlarında ve daha iyi bir kanundur.

Çizelge 5.8 : Soru-4'e ait cevap dağılımı

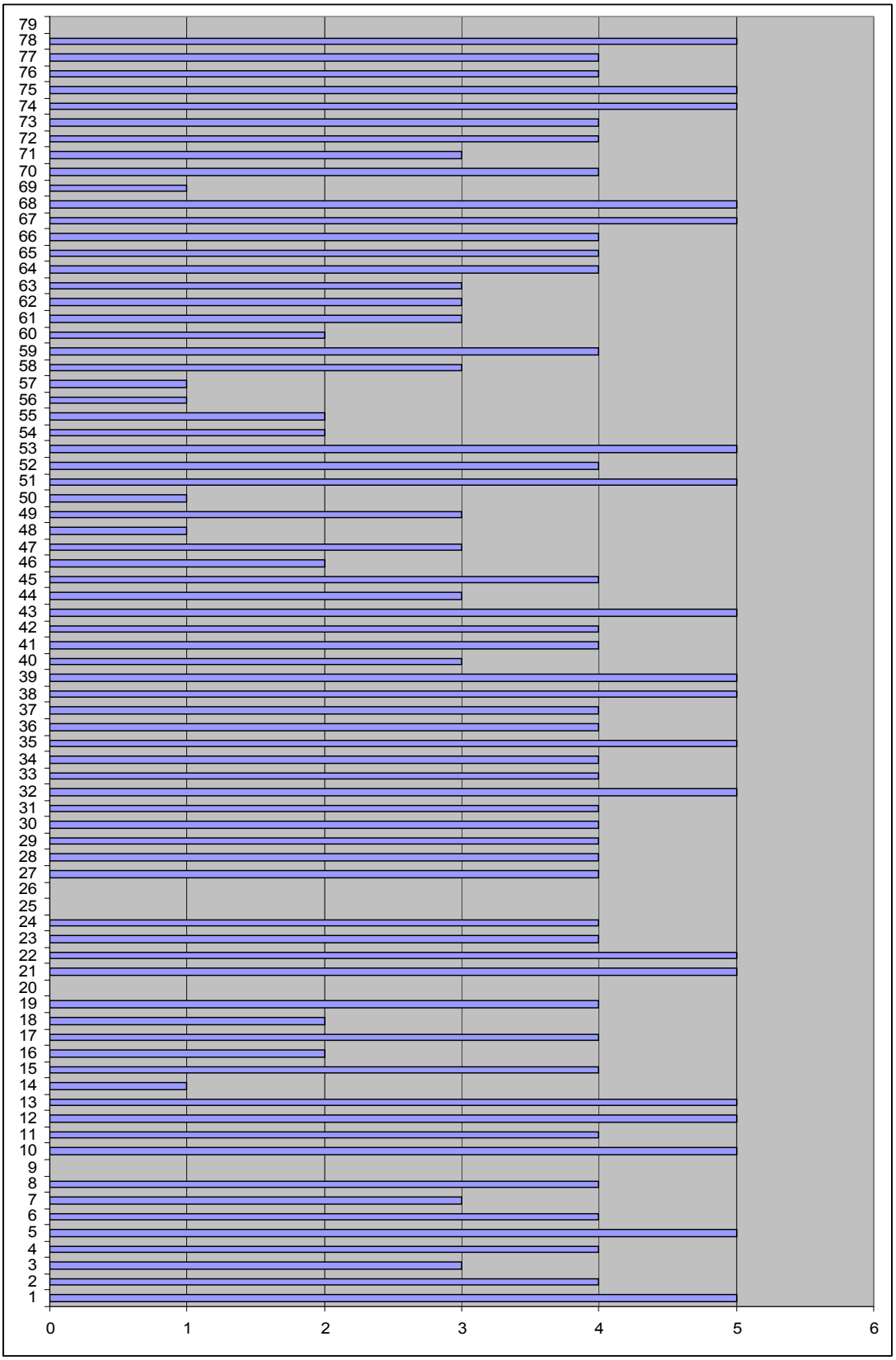
Soru-5: 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile ihalesi yapılan işlerin inşaat kalitesi eskiye oranla düşüktür

Çizelge 5.9 : Soru-5'e ait cevap dağılımı

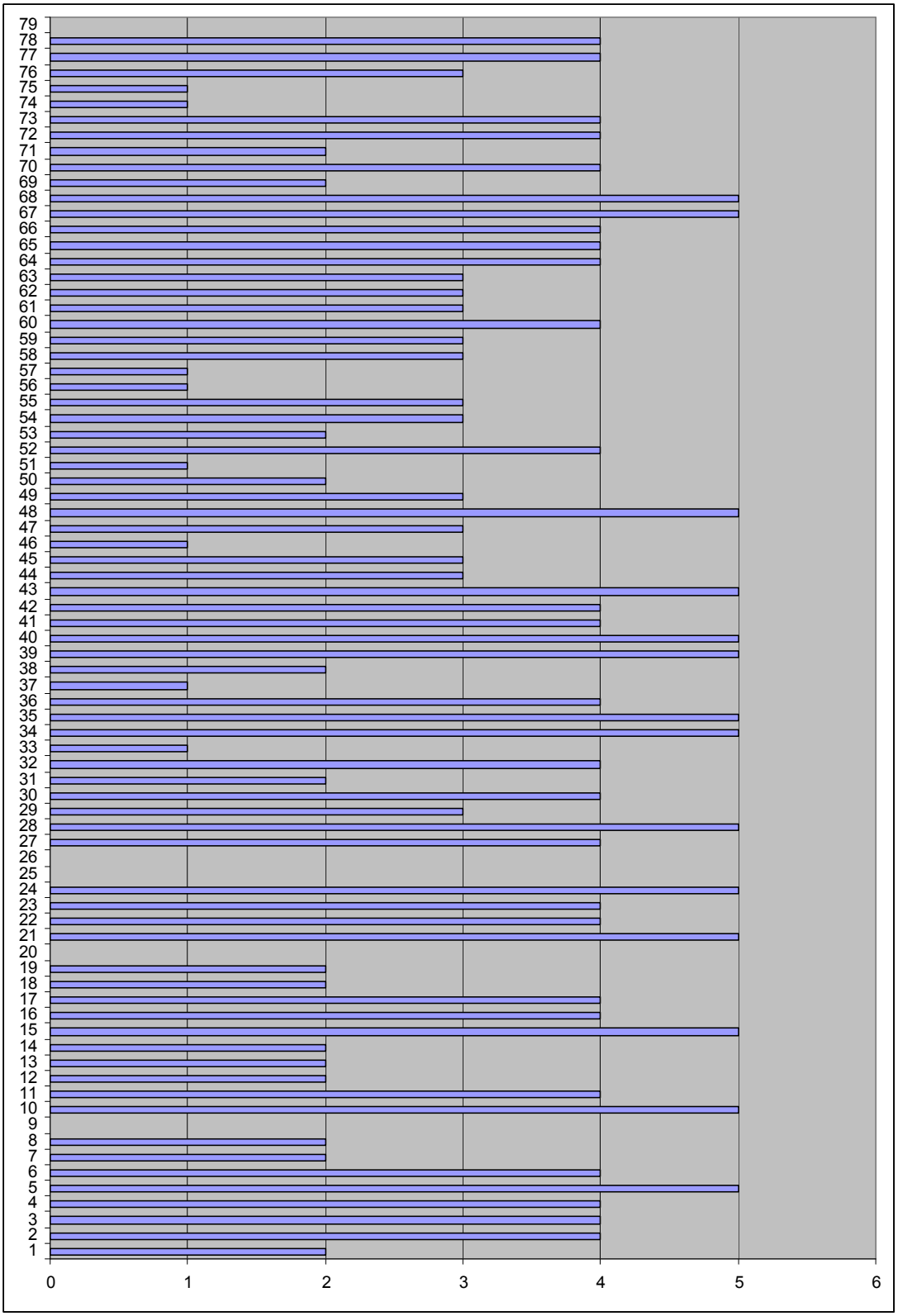
Soru-6: Anahtar Teslimi Götürü Bedel uygulaması kamu için çok faydalı bir yapım ihale yöntemidir.

Çizelge 5.10 : Soru-6'ya ait cevap dağılımı

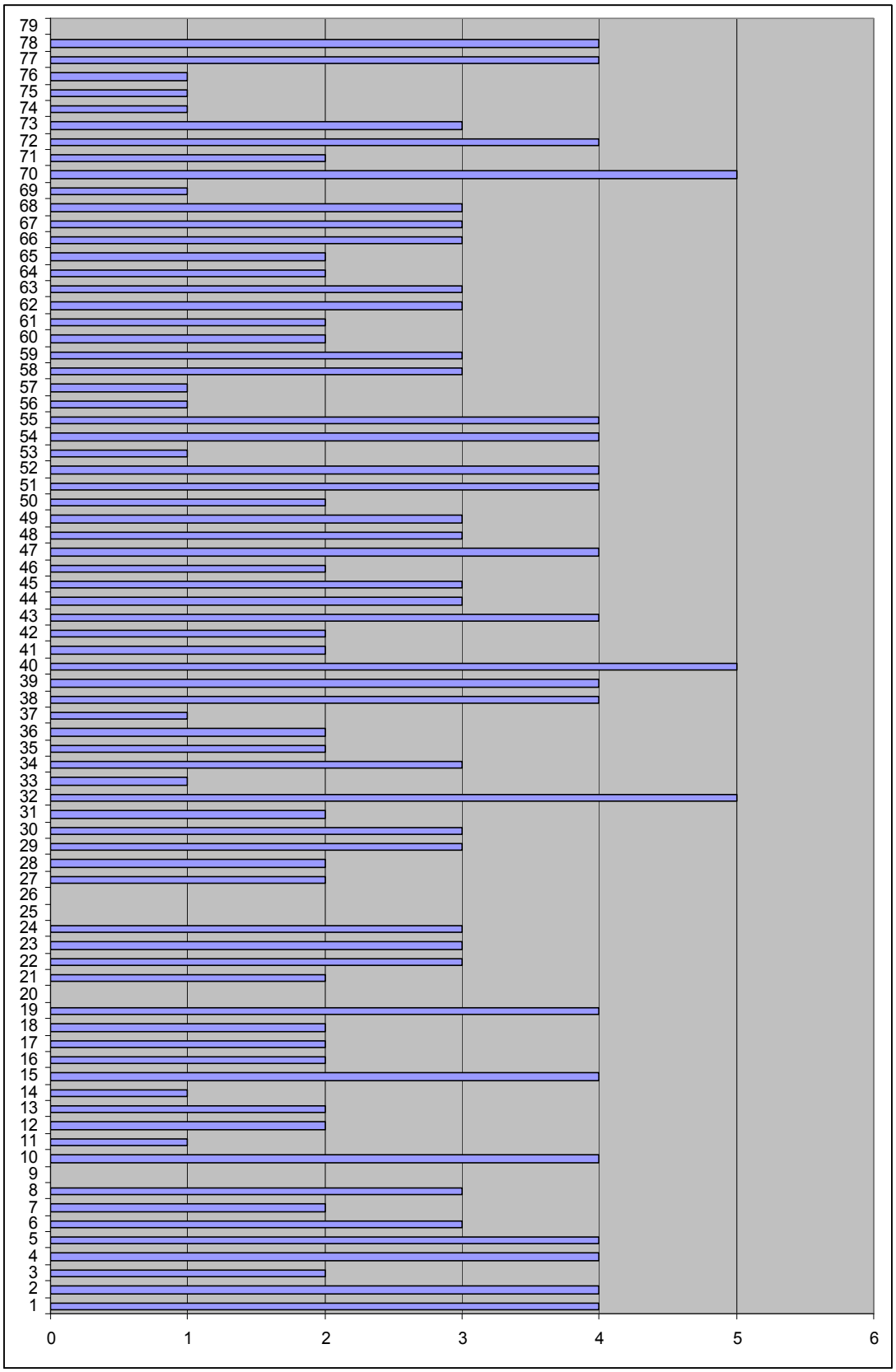
Soru-7: Yeni ihale kanunun emrettiği şekilde ihale yetkilisi kurum ihale öncesi (metraj-proje-yaklaşık maliyet-süre) çalışmalarını eksiksiz ve hatasız olarak yaparak ihaleye çıkmaktadır.

Çizelge 5.11 : Soru-7'ye ait cevap dağılımı

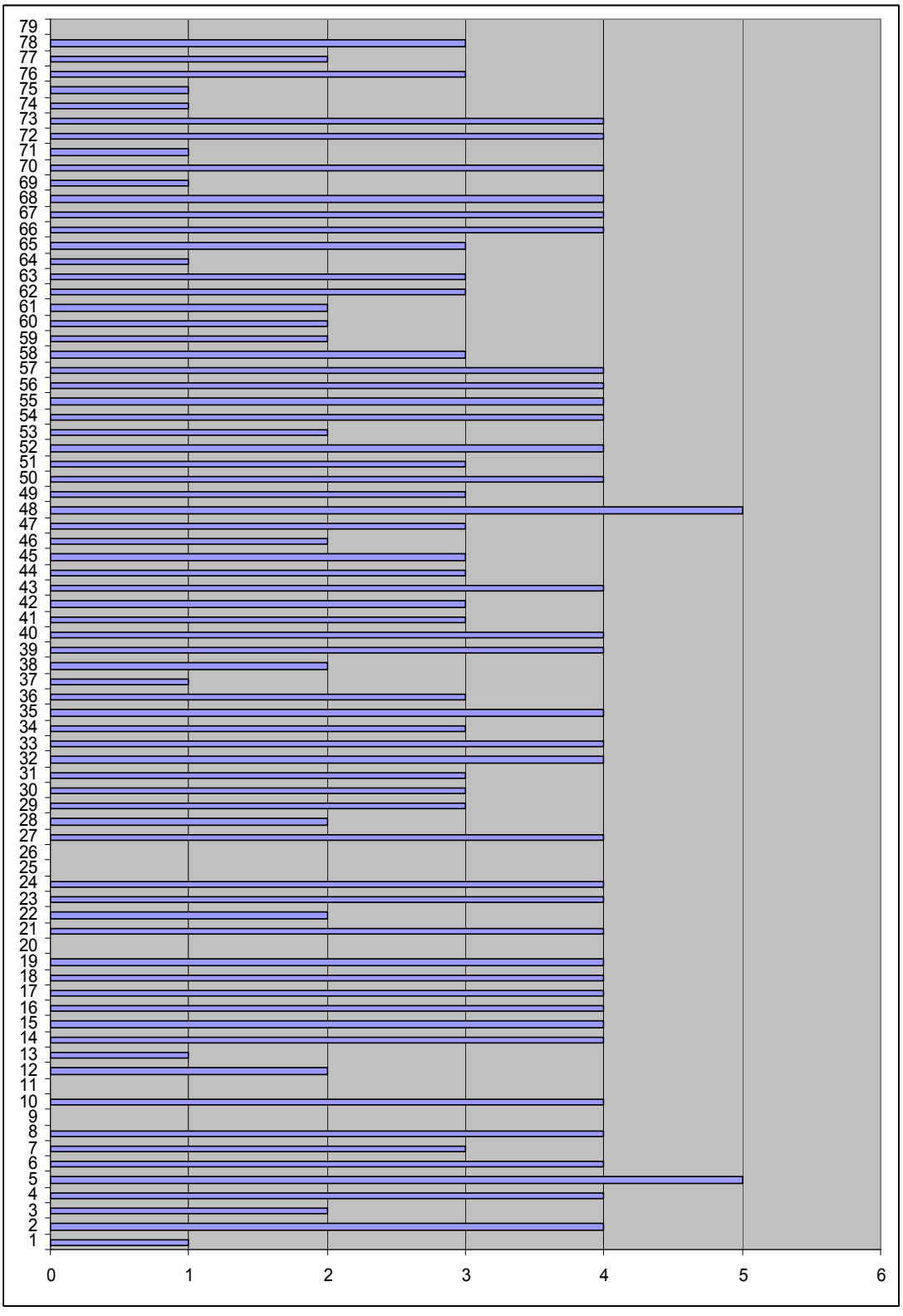
Soru-8: Yeni ihale sistemi ile ihalelere katılan ve ihaleleri kazanan müteahhitlerin kalitelerinde artış olmuştur.

Çizelge 5.12 : Soru-8'e ait cevap dağılımı

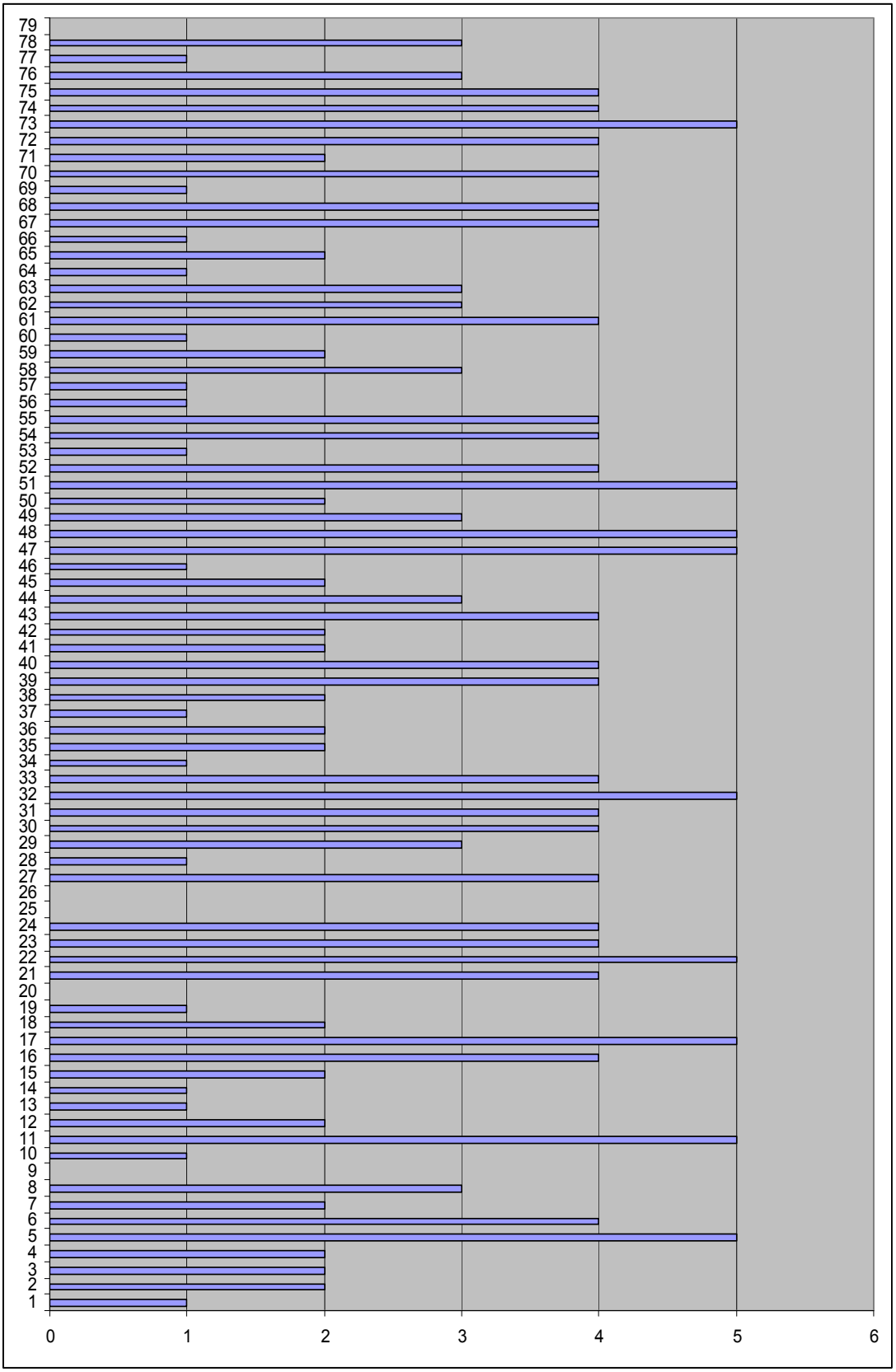
Soru-9: Kamu yatırımlarında, iş programları çok ayrıntılı olarak hazırlanmakta ve imalatlar bu programa uygun olarak devam ettirilmekte, denetlenmektedir.

Çizelge 5.13 : Soru-9'a ait cevap dağılımı

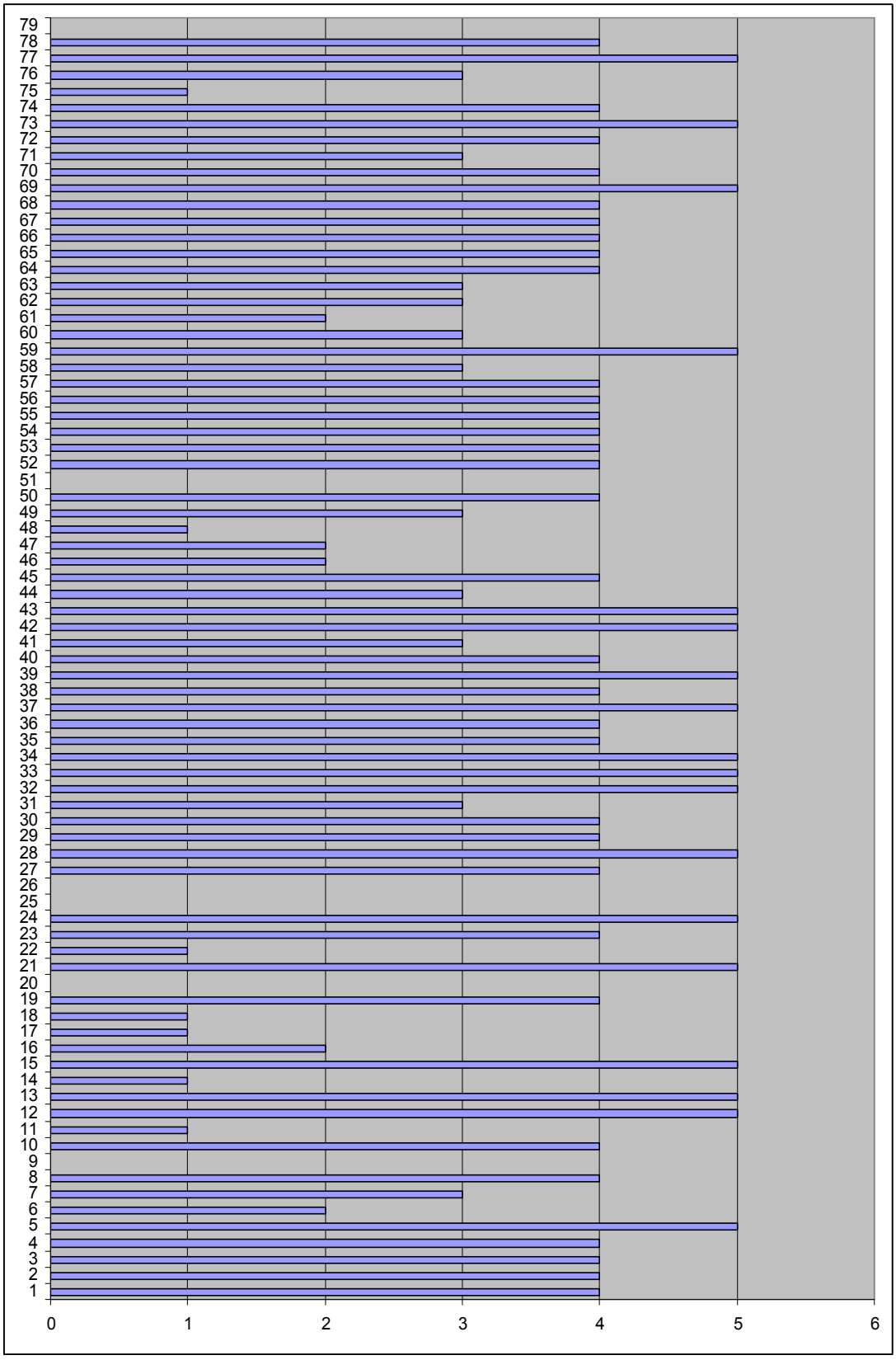
Soru-10: Kanun hükmü gereği "ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde kalması" kamu yararınadır.

Çizelge 5.14 : Soru-10'a ait cevap dağılımı

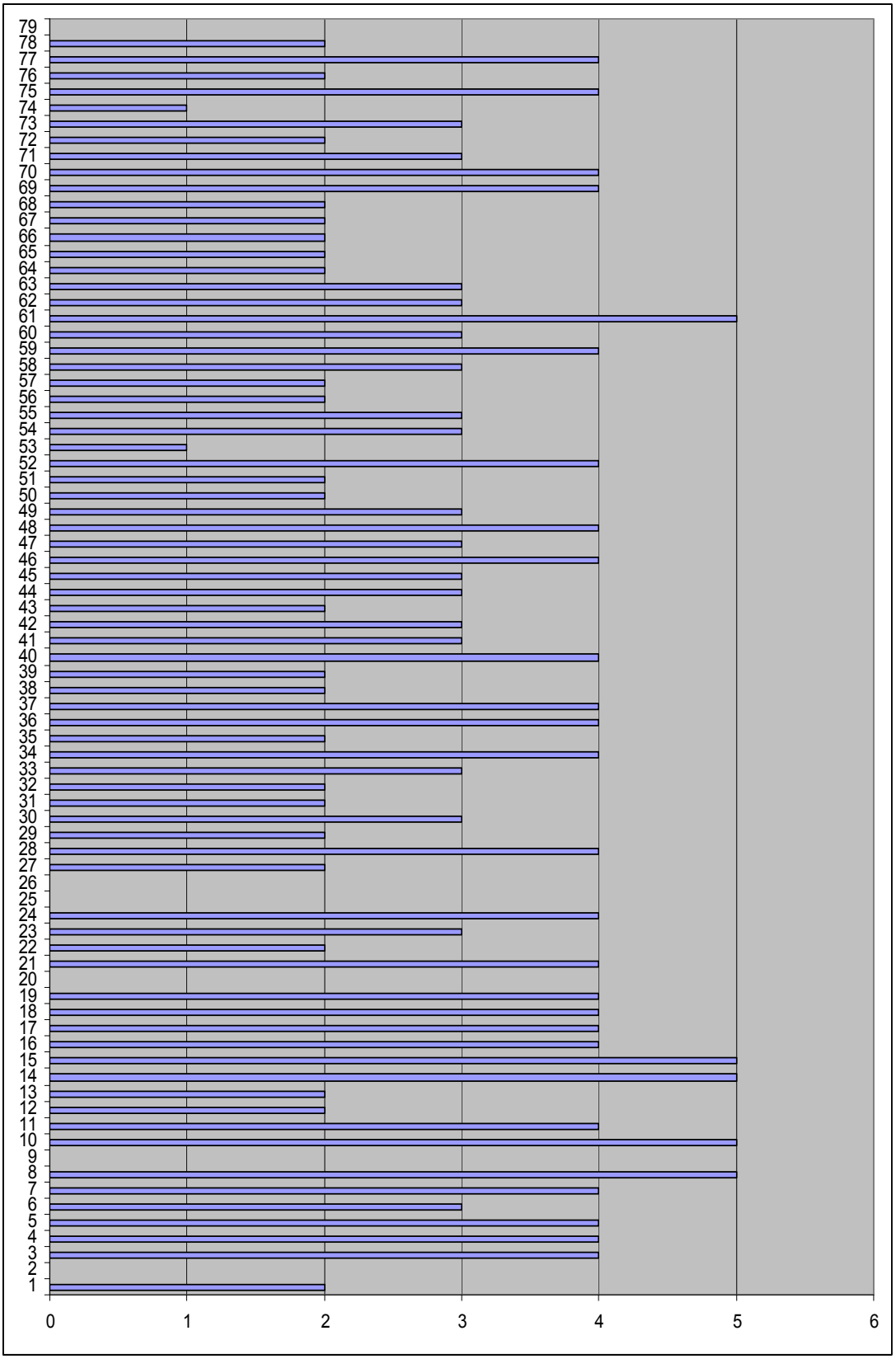
Soru-11: İhalelerin, yaklaşık maliyete en yakın firmaya verilmesi kamu yararınadır.

Çizelge 5.15 : Soru-11'e ait cevap dağılımı

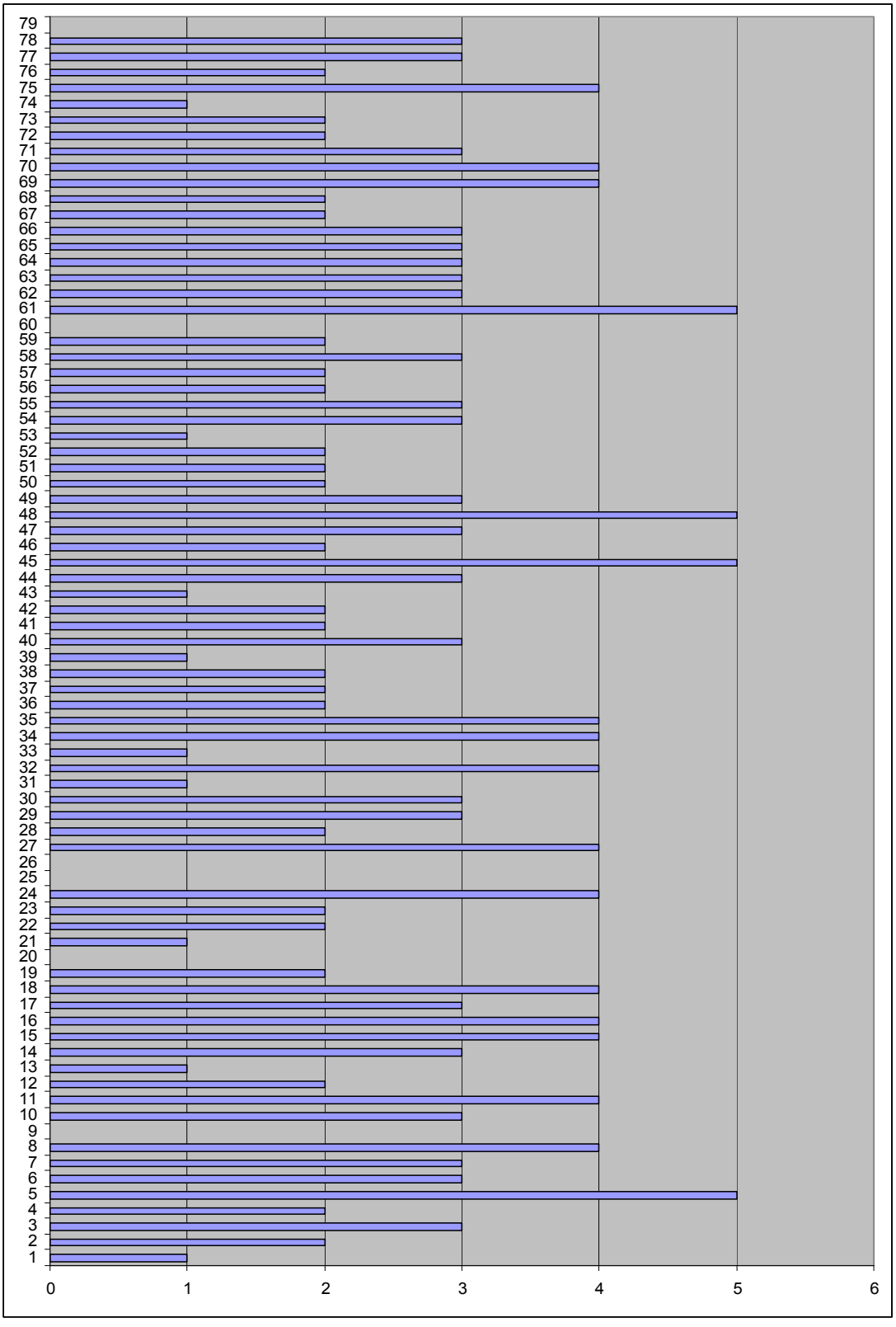
Soru-12: Kontrol mekanizması, kamu yatırımlarında çok iyi ve düzgün bir şekilde çalışmaktadır.

Çizelge 5.16 : Soru-12'ye ait cevap dağılımı

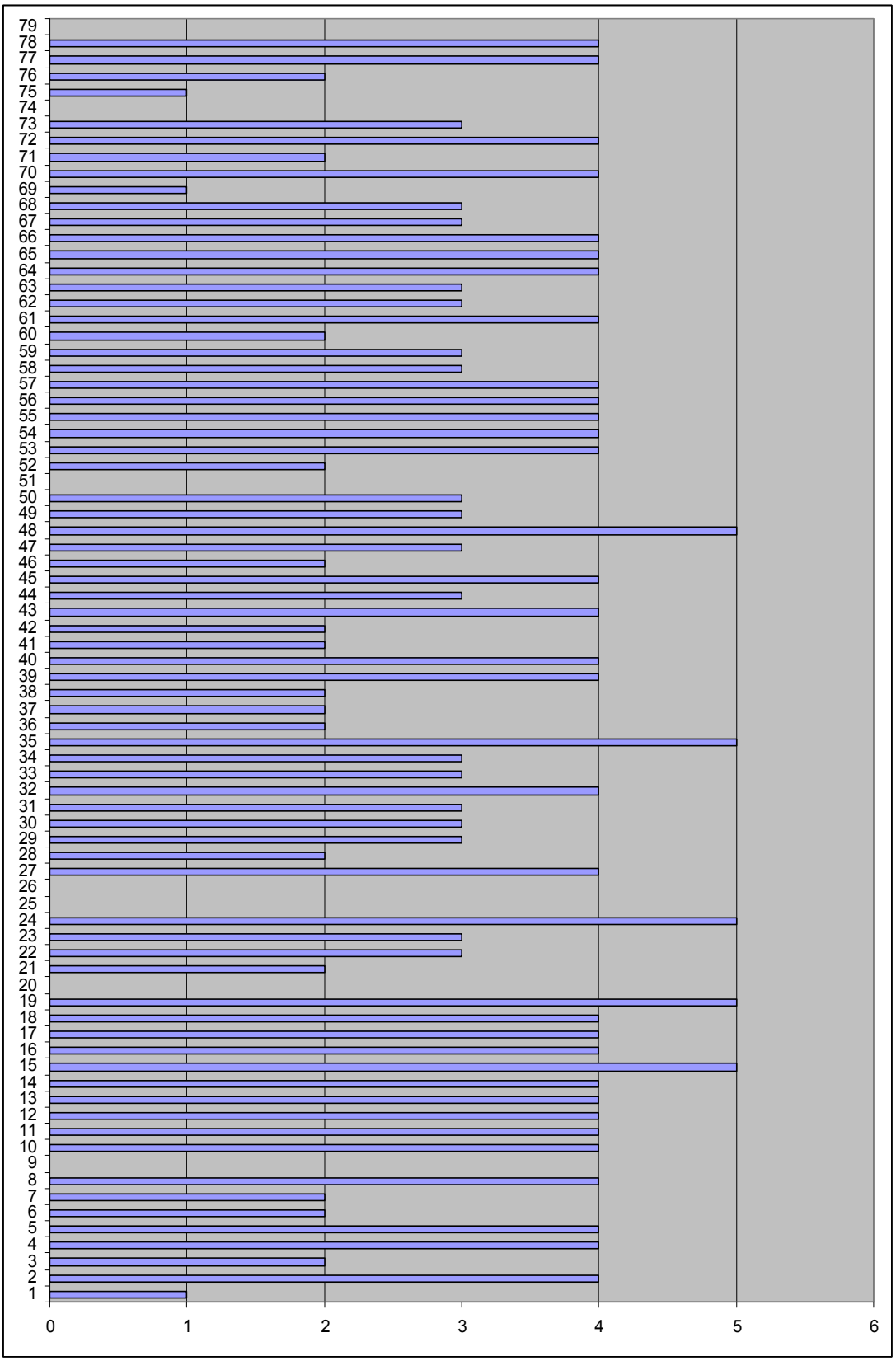
Soru-13: Kontrollük teşkilatının çalışmaları, yüklenici, idare ve siyaset baskısından uzak olarak mühendislik kriteleri ve kamu menfaati gözetilerek, huzurlu ve rahat bir ortamda gerçekleştirilmektedir.

Çizelge 5.17 : Soru-13'e ait cevap dağılımı

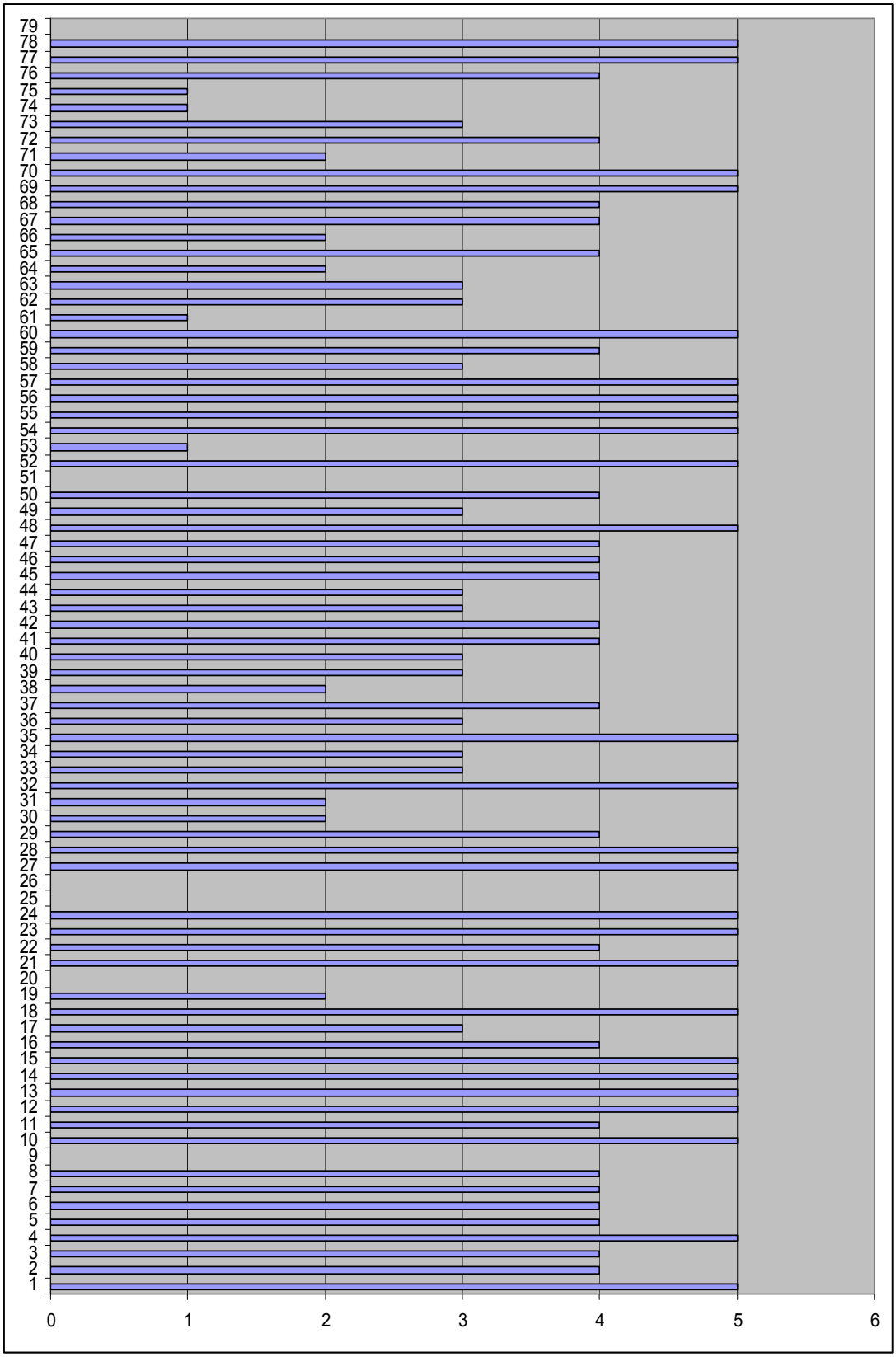
Soru-14: Yeni ihale kanunu, idareye ve kontrollük teşkilatına, en iyi malzemeyi seçme imkanını tanımıştır.

Çizelge 5.18 : Soru-14'e ait cevap dağılımı

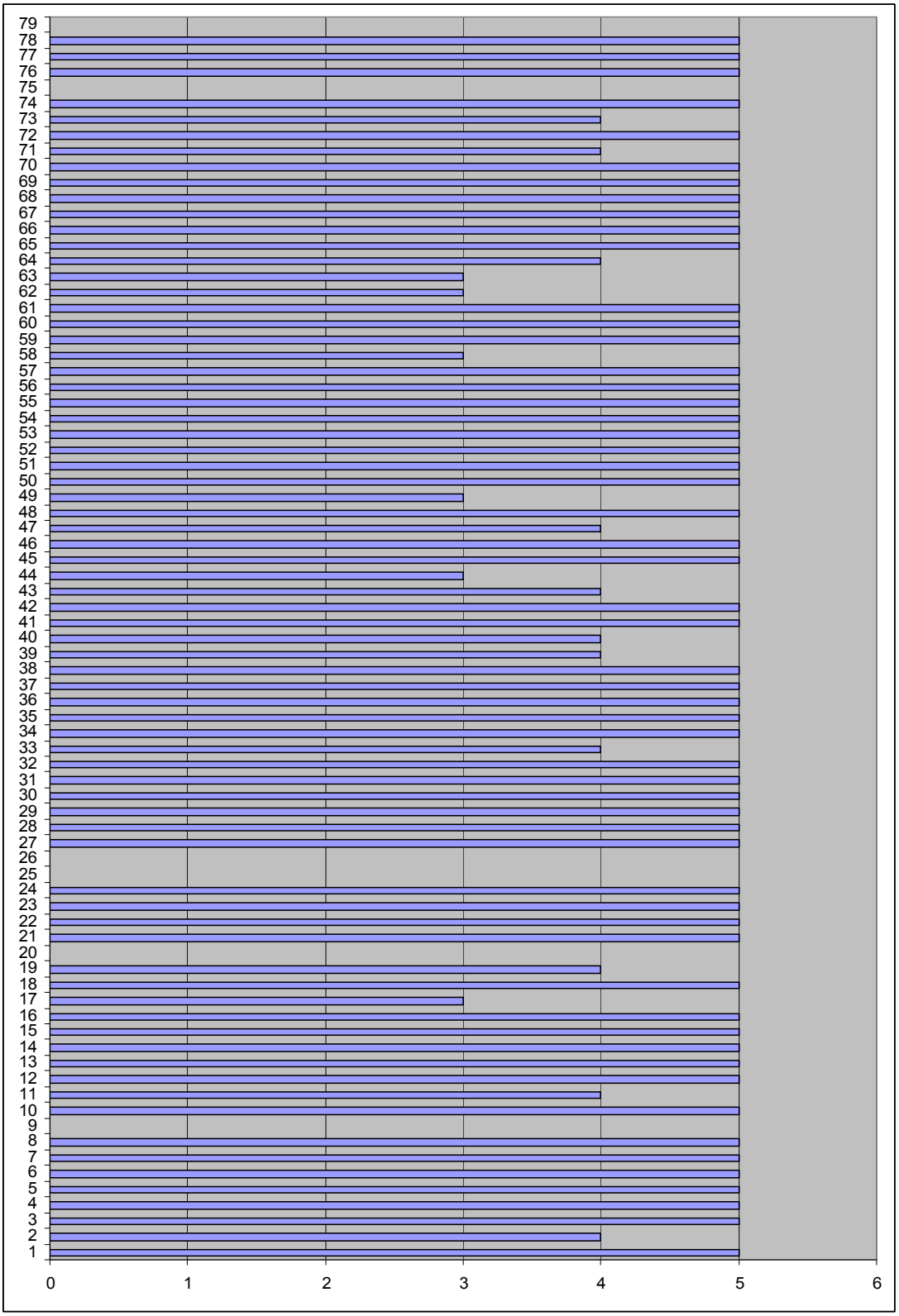
Soru-15: İdare ve kontrollük teşkilatının, uygulama sırasında malzeme ve uygulayıcı firmayı seçme hakkı olmalıdır.

Çizelge 5.19 : Soru-15'e ait cevap dağılımı

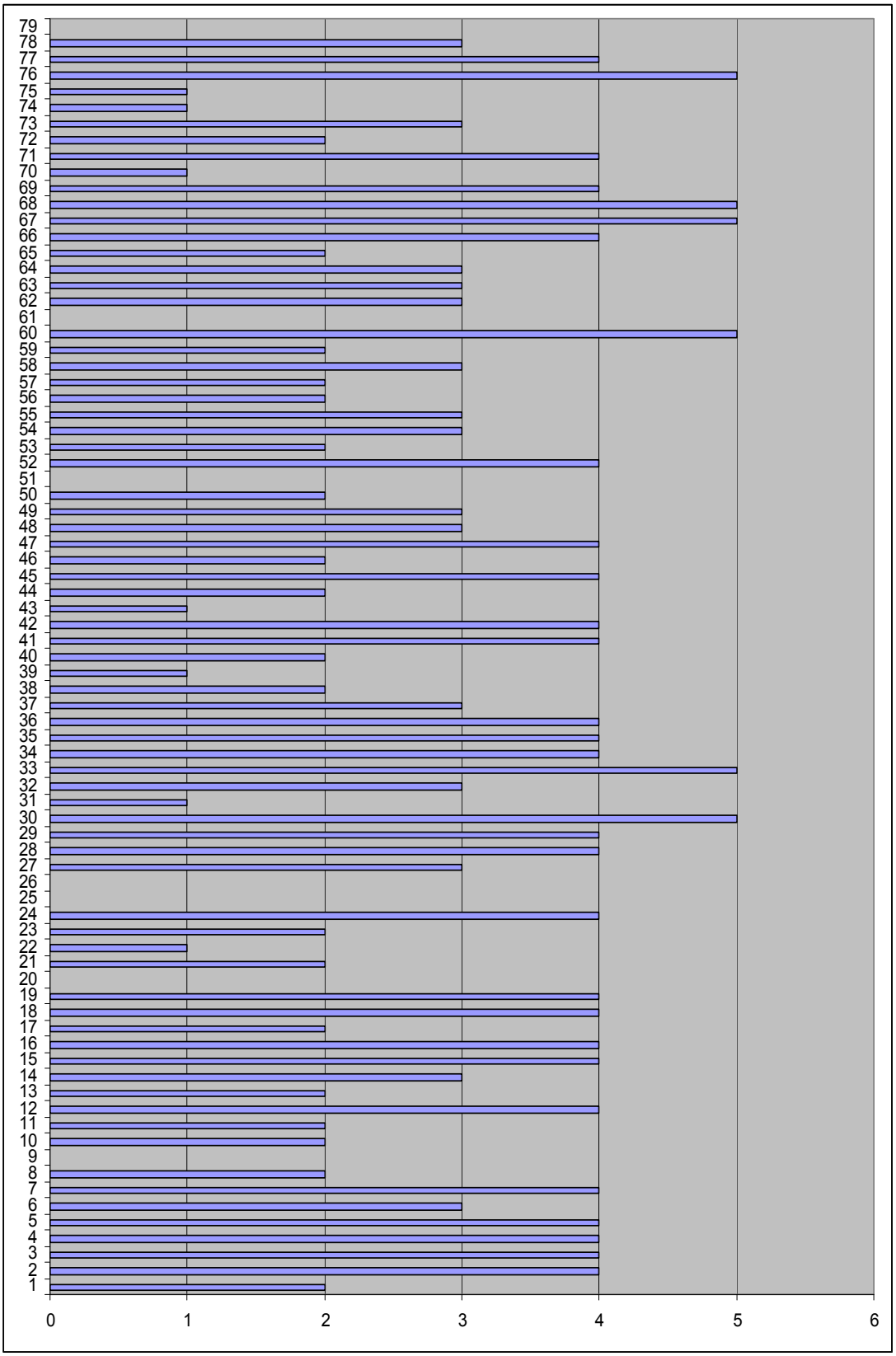
Soru-16: İhalesi gerçekleştirilen kamu yatırımlarında, çalıştırılacak alt yüklenicilerinin yeterlilikleri araştırılmalı yeterliliği olmayan firmaların bu yatırımlarda iş yapmaları önlenmelidir.

Çizelge 5.20 : Soru-16'ya ait cevap dağılımı

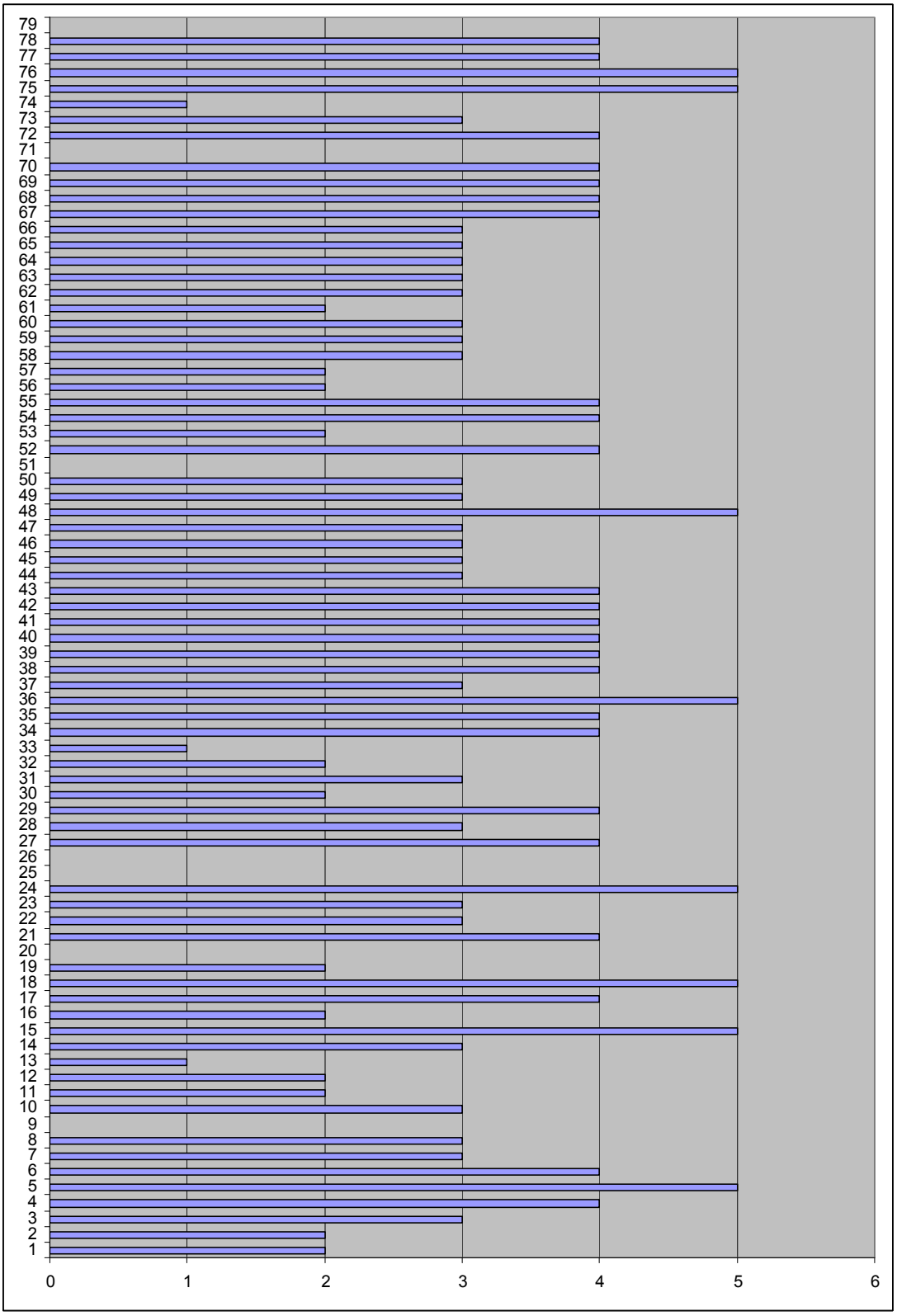
Soru-17: İhale sistemi, teoride çok iyi bir sistem olmakla beraber Türkiye şartları için uygun değildir.

Çizelge 5.21 : Soru-17'ye ait cevap dağılımı

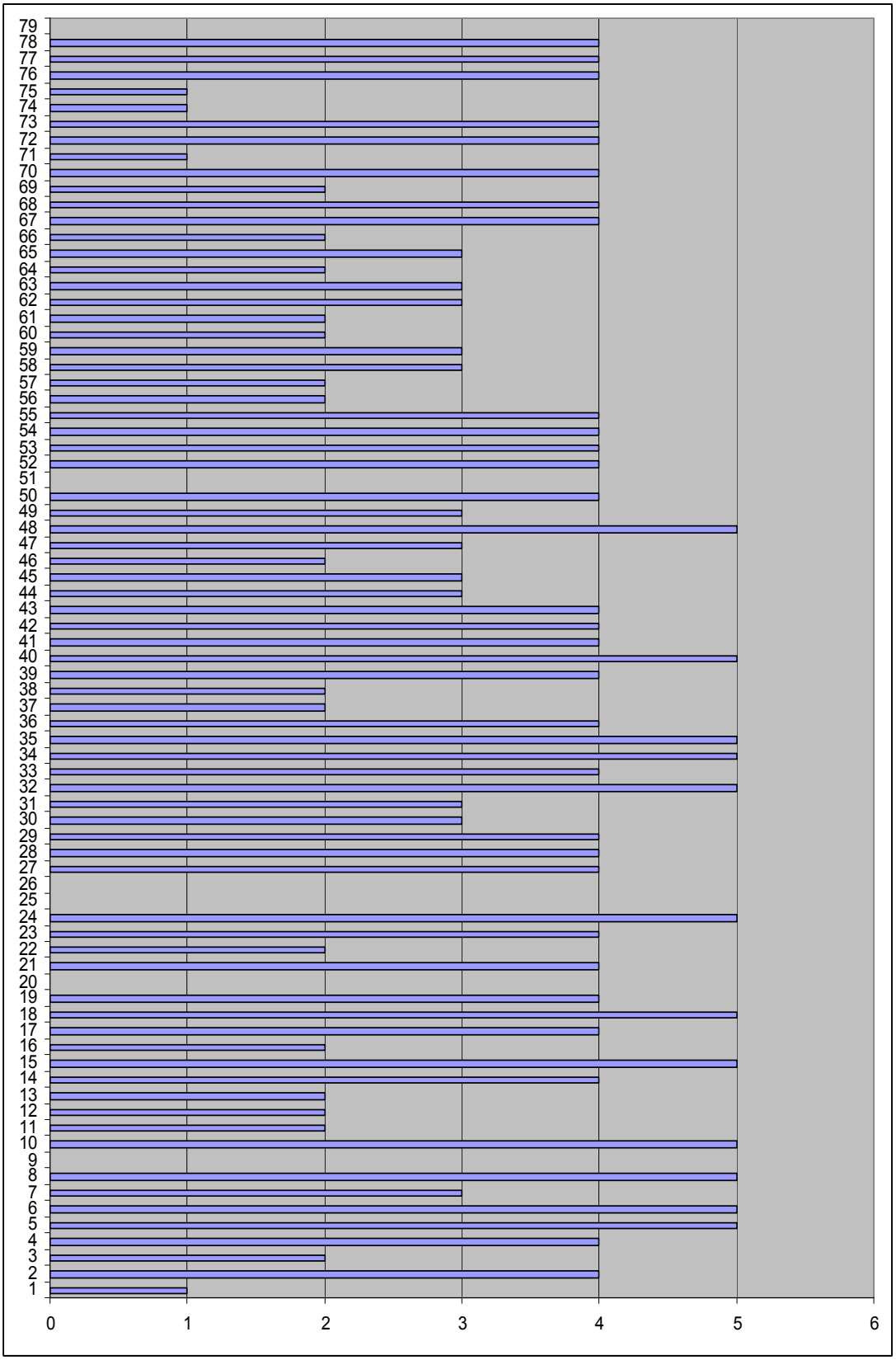
Soru-18: Kamu üst düzey personeli, ihale ve ihale sonrası aşamalarda, kanunun verdiği yetkileri tam olarak kullanmakta çekimser davranmamakta, gerekli olduğunda insiyatif kullanmaktadır.

Çizelge 5.22 : Soru-18'e ait cevap dağılımı

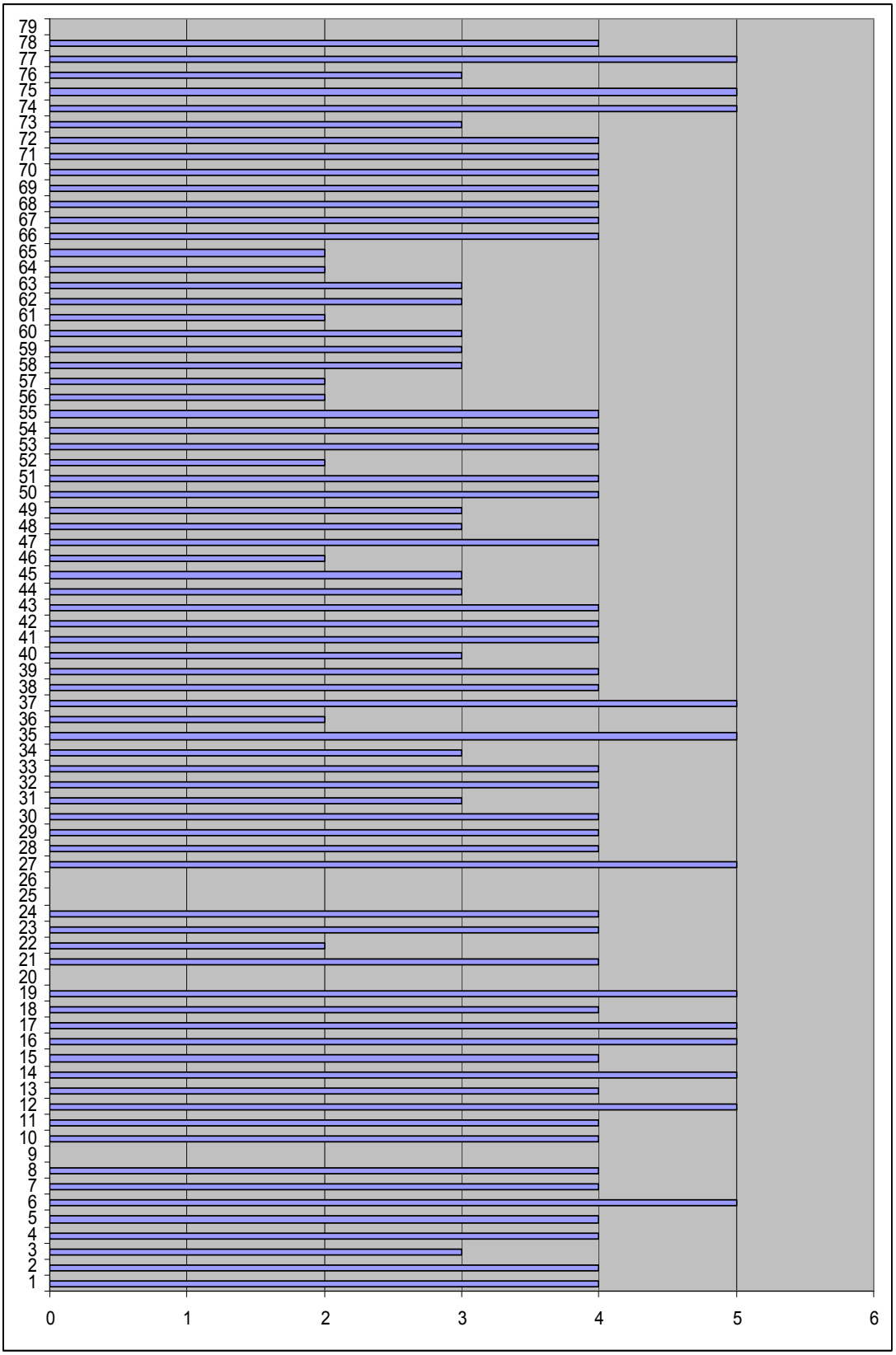
Soru-19: Kamu yatırımları, onaylanan iş programlarına göre takip edilmekte ve yaptırılmaktadır.

Çizelge 5.23 : Soru-19'a ait cevap dağılımı

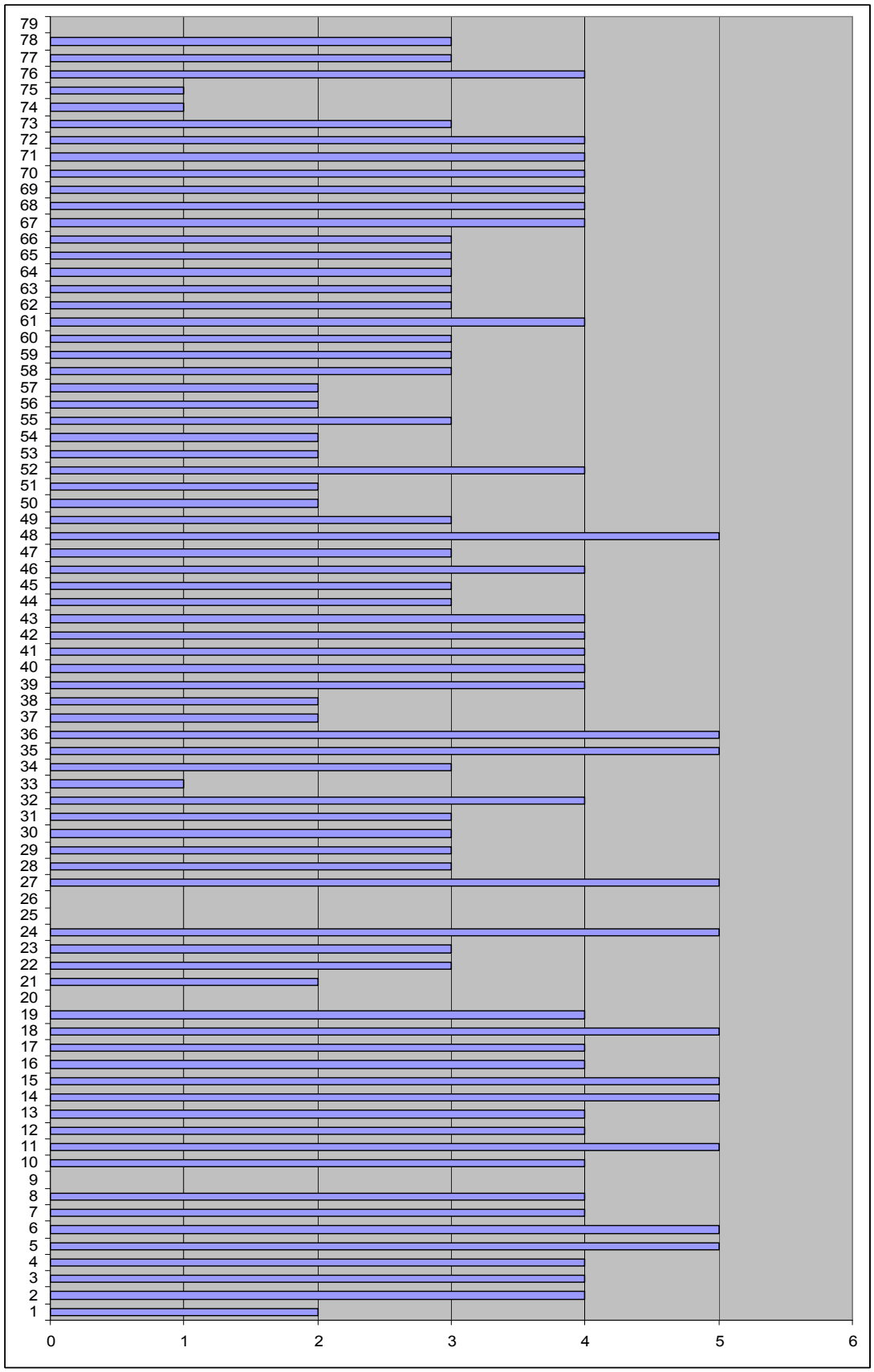
Soru-20: Kamu yatırımlarının gecikmesinde asıl sebep yüklenici firmaların yeterli hızda çalışmamalarıdır.

Çizelge 5.24 : Soru-20'ye ait cevap dağılımı

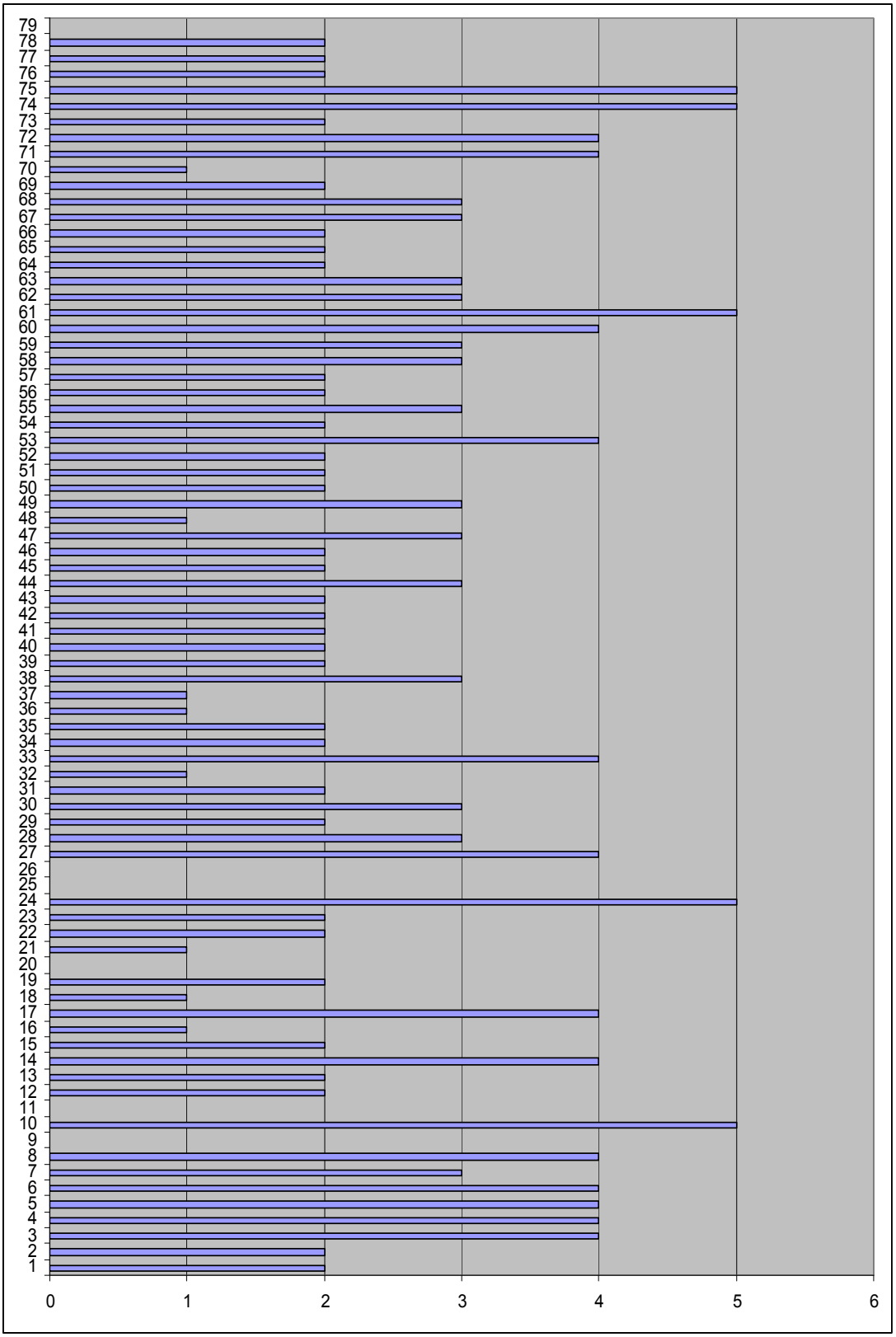
Soru-21: Süre uzatım kararları, objektif olarak kanunlara uygun olarak verilmektedir.

Çizelge 5.25 : Soru-21'e ait cevap dağılımı

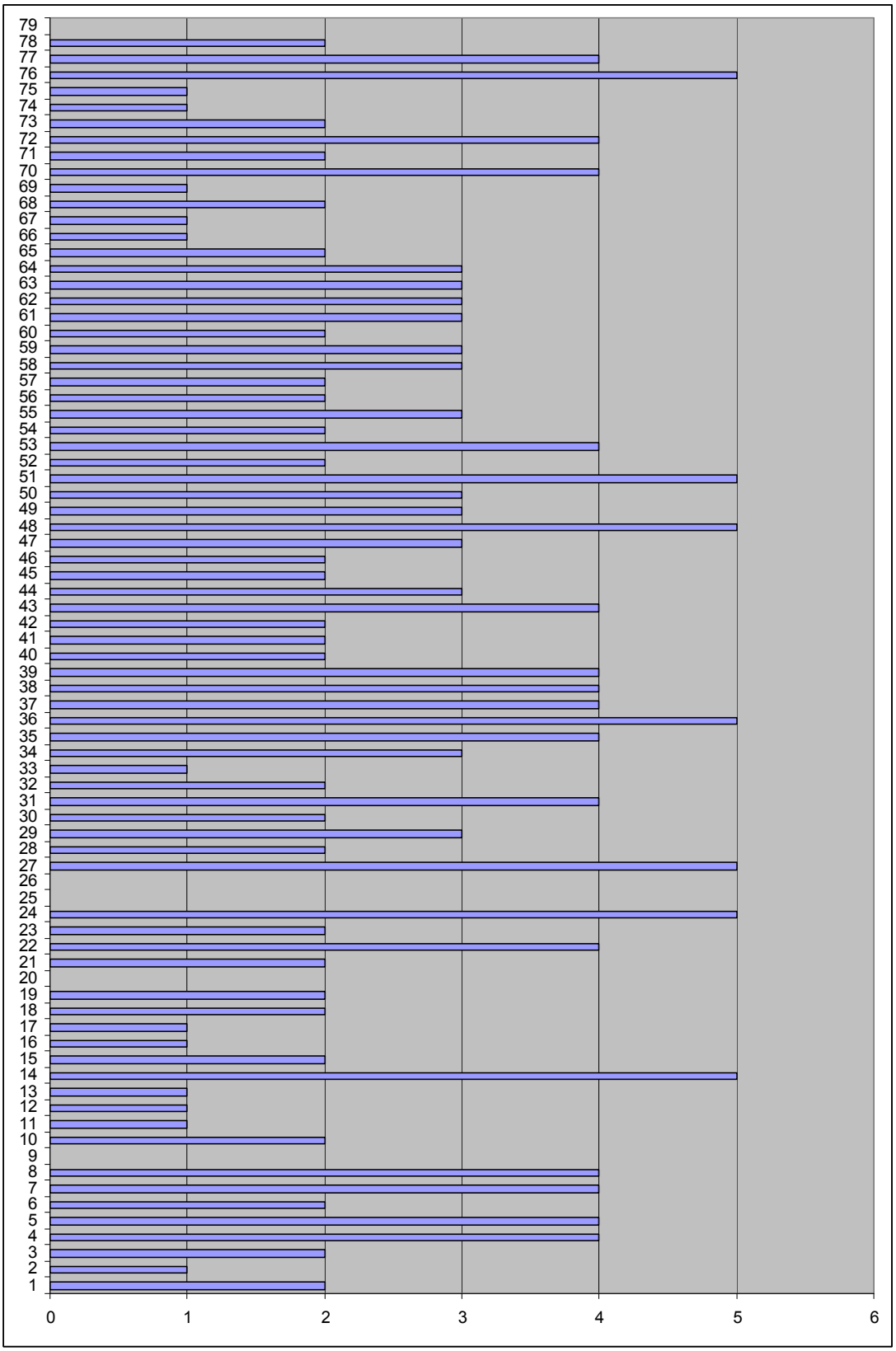
Soru-22: Kamu yatırımlarının süre uzatım kararları ile bitim sürelerinin ötelenmesi kamunun yararınadır.

Çizelge 5.26 : Soru-22'ye ait cevap dağılımı

Soru-23: Kamu yatırımlarında, yüklenicilerden istenilen teknik personel sayıları, yeterli düzeydedir.

Çizelge 5.27 : Soru-23'e ait cevap dağılımı

Ankette sorulan 23 soruya verilen cevapların tek bir tablo üzerinde ağırlık ortalamalarına karşılık gelen cevapları ise aşağıdaki gibidir.

Çizelge 5.28 : Genel cevap dağılımı

Soru	Cevap	Açıklama
1	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
2	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
3	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
4	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
5	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
6	4	EVET , KISMEN KATILIYORUM
7	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
8	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
9	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
10	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
11	4	EVET , KISMEN KATILIYORUM
12	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
13	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
14	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
15	4	EVET , KISMEN KATILIYORUM
16	5	TAMAMEN KATILIYORUM
17	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
18	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
19	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
20	4	EVET , KISMEN KATILIYORUM
21	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
22	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)
23	3	KARARSIZIM (FİKRİM YOK)

Anket sonuçları incelendiğinde sadece 6 – 11 – 15 – 20 numaralı sorulara "katılıyorum" şeklinde cevap verilmiştir. Sorulmuş olan 23 sorunun 19 adetinde "kararsızım fikrim yok" yanıtı alınmıştır.

Kararsızım fikrim yok yanıtının oransal dağılımı % 82 dir.

Anket sonuçları bize göstermektedir ki İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünde çalışmakta olan ve % 62'si herhangi bir kamu yatırımında yapı denetim görevlisi olarak çalışmış olan teknik personelin yeni kamu ihale kanunu ve uygulamalarında yaşanan sorunlar hakkında bir fikir belirtmekten kaçınmaktadırlar. Bilgi eksikliği yada ankette sorulan sorularla ilgili bir sorun yaşamamış olma ihtimalleri de göz önünde bulundurulmaktadır.

6. SONUÇLAR

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri kanununa göre ihalesi gerçekleştirmiş olan ve Anahtar Teslimi Götürü Bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan, devam eden en büyük kamu bina yatırımı olan "İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası" inşaatını örnek alarak, yapmış olduğumuz bu araştırma ve gözlemler neticesinde elde edilen sonuçları maddeler halinde aşağıda açıklayacağız.

1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun yerine getirilen ve 2003 yılından beri 6 seneyi aşkın süredir yürürlükte olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve anahtar teslimi götürü bedel iş tanımı, kurumlar ve idareciler tarafından tam olarak kavranmamıştır.
2. İhale kanunun net olarak kavranamamasından kaynaklanan sorunlar, uygulama sırasında hep geriye dönüşe ve çözümlerin eski kanunun özelliklerini içerir şekilde yapılmasının istenilmesine neden olmaktadır.
3. Anahtar teslimi götürü bedel ile ihaleye çıkılacak bir proje için, yapılması gereken ön çalışmalarda eksiklikler ve gevşeklikler devam etmektedir.
4. İhale öncesi hazırlıklarda yapılan hatalar ve eksiklikler, sözleşme maddeleri yükleniciyi bağlamasına rağmen, imalat sürecinde sorunlara neden olmaktadır.
5. İhale öncesi ve ihale sonrası, kurum içi yapılan yazışmaların yüklenicilere açık olması, kamunun kendi içinde bir özelinin kalmamasına, her türlü bilginin açığa çıkmasına neden olmaktadır. Yükleniciler tarafından elde edilen bu bilgiler, kamu aleyhine kullanılmaktadır.
6. Kamu ihale kanununda, yaklaşık maliyetin tespit çalışmalarında çok fazla özen ve dikkat gösterilmesi, bu çalışmaların piyasa fiyatları ile yapılması, metrajlarda hatanın minumuma indirilmesi, bu evrakın ihale sonrası da gizli tutulması kamu yararına olacaktır.

7. Yıllık ödenek teminleri, iş programına uygun olarak yapılması yada ödenek tahsis yazılarının yüklenici ile paylaşılmaması, kurum içi gizli tutulması gerekmektedir.
8. Yer teslimi yapılacak olan, arazinin bütün sorunlarının idare tarafından çözülmesi, bütün sorunlar çözülmeden sadece iş başlasın diye yer tesliminin yapılmaması.
9. Zemin etüd raporlarının, çok dikkatli ve özenli hazırlanması, projeler tamamlandıktan sonra mevcut temel kotlarına göre analizlerin tekrar gözden geçirilmesi, gerek varsa sondajların artırılarak tamamlanması.
10. Hafriyat çalışmaları ve döküm yeri bulunma işlemi, yükleniciye ait olmakla birlikte, idarenin mevcut kubaj ile ilgili olarak işin yapılacağı bölgedeki ilgili kamu kuruluşlarından döküm yeri alternatiflerini hazırlaması ve bunlarıda ihale sırasında belirtmesi, döküm yeri bulunma ve bulunamadığı için hak idda etme taleplerinin önüne geçecektir.
11. Kamu kurumlarının, ödenekleri doğrultusunda ihaleye çıkmaları, ödenekleri yetersiz kalanların yaklaşık maliyetlerle oynamasına izin verilmemesi, ihale sonrası süreçte idarenin yaklaşık maliyetti yanlış hesapladığı yada üzerinde değişiklik yaptığı tespit edildiği takdirde ilgili personel hakkında yasal işlemlerin uygulanması.
12. Anahtar teslimi götürü bedel üzerinden ihale edilecek işlerin mimari, statik, elektrik, mekanik ve alt yapı projelerinin eksiksiz olarak hazırlatılması, hazırlayan kurumun bu projelerin birbirleriyle olan uyumunu gerekli çakıştırmaları yaparak kontrol etmesi, projelerde eksiklikler düzeltilemeden ihaleye çıkılmaması.
13. Projelerde malzemelerin çok açık olarak belirtilmesi, ihale öncesi bu malzemelere yüklenicilerin itirazları olmadıysa, ihale sonrası bu malzemelerin değiştirilmesinin güçleştirilmesi, değiştirilemiyeceğinin mantık olarak otutturulması.
14. Malzeme seçimlerinde, sunulması istenilen en az 3 şartının değiştirilmesi, bu sayının artırılması, görevli olan kontrol teşkilatının bunların içinden 1 veya en çok 2 tanesinin inşaatta kullanılmasını seçme hakkının tanınması,
15. TSE ve CE belgelerinin aranması hususunda, Bakanlığın ilgi biriminin aktif olarak görev yapması ve il müdürlüklerine gerekli bilgi desteğini sağlaması, istenilen belgelerin doğruluğunun kurum tarafından onaylanması

16. İnşaatın kalitesi ve sınıfına göre, malzeme sınıflarının üretici ve üretim kalitelerine göre tekrar sınıflandırılması, bu sınıflandırmaya göre hangi işte hangi malzenin hangi firmalardan alınabileceğinin açık ve net olarak belirlenmesi, buna göre malzeme seçimlerinde yüklenicilerin bu sınıflandırma dışında bir firmanın malzemesini onaya sunmasının engellenmesi.
17. Yüklenici firmalardan istenilen teknik personel listelerinin, işin hacmine göre farklılık göstermesi, benzer özel sektör yatırımlarında çalıştırılan eleman sayısına yakın personelin talep edilmesi.
18. Talep edilecek olan teknik personelin, yüklenici firmada en az 5 yıldır çalıştığının tespit edilmesi, teknik personelin meslekte kaç yıldır çalıştığı bilgisinden daha önemli olarak yüklenici firmada kaç yıldır çalıştığına dikkat edilmesi.
19. Teknik personelin aynı kurumda , kaç yıldır çalıştığını bir standarta bağlanması ile kamu yatırmlarına giren yada girecek olan firmaların kurumsal bir yapıya kavuşmalarının teşvik edilemesi.
20. Kamu yatırımlarına girecek firmaların, mali durumlarının çok detaylı olarak incelenmesi.
21. Yaklaşık maliyet sonucu ortaya çıkan ve eşik değerinin oluşturan tutarın altında kalan teklifin "ekonomik olarak en avantajlı teklif" olduğu yargısının değiştirilerek, bu eşik değerine üstten en çok yaklaşan firmaya işin verilmesinin önünün açılması.
22. İhale komisyonlarının, kendilerine tanınan yetkileri kullanmakta gösterdiği çekimserliği ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması.
23. Hak edişlerin hazırlanmasında, ilerleme yüzdelerinin şantiyeden alınan saha bilgileri ışığında metrajlar üzerinden takip edilerek, hak edişlerin bire bir hazırlanmasının sağlanması, hak edişlere altlık teşkil edecek metraj ve saha imalat gerçekleşmelerini gösteren bir formun uygulamaya geçirilmesi
24. Görevlendirilen kontrollük teşkilatının yetkilerinin artırılması, bu teşkilata görevi süresince görev alanı içinde serbestliğin sağlanması, amir ve siyaset baskısından uzak kalmasının sağlanması ve korunması.
25. Proje müelliflerine verilen mesleki kontrollük hizmetlerinde, müellifin mevcut projeyi değiştirmek taleplerinin önüne geçilmesi, teşkilat içindeki

yetki ve sorumluluğun net olarak belirtilmesi, çalıştırması gerekli personel listesinin sözleşmesine eklenmesi.

26. İş programlarının, günümüz şartlarına uygun olarak, en modern tekniklerle hazırlanması ve takibinin kontrollük tarafından hassasiyetle yerine getirilmesi, iş programlarının çok detaylı ve ayrıntılı olarak tanzim edilmesi.
27. İş programlarının ödenekle ilişkilendirilmesinde, iş programının alt başlıklarının iyi belirlenmiş olması ve ödenek dilimlerinin buna göre özenli paylaştırılması.
28. Y.İ.G ve il müdürlükleri arasındaki koordinasyonun üst düzeyde olması, bilgi ve belge alışverişinde e-devlet uygulamalarına geçilmesi.
29. Y.İ.G'nün organizasyon yapısının değiştirilmesi, e-devlet uygulamalarına il müdürlükleri ile birlikte tam olarak geçilmesi, il müdürlükleri ve genel müdürlük bünyesinde yazışmaların e-posta yoluyla yapılarak onay sürecinin hızlandırılması, görevli kontrol heyetinin oluru dışında verilecek talimatların gerekli kanuni temellere otutturulması, itiraz mekanizmasının adil bir şekilde çalıştırılmasına izin verilmesi.
30. Anket çalışmasından da görülebilecğei gibi, kamu ihale kanunu ve kontrollük yönetmeliği hakkında eğitimlerin artırılması.
31. Kontrollük teşkilatında görevli personelin, çalışma saatleri ve ek risk primlerinin, şantiyeye göre ayarlanması, idareciler dışında hak edişlere imza atan ve inşaattan sorumlu bütün teknik personel eşit ölçüde risk primi adı altında gerekli iyileştirme ödemelerinin yapılmasının önünün açılması.
32. Anahtar teslimi götürü bedel sisteminde hataya yer olmadığının, idarenin ihale öncesi çalışmalarını eksiksiz yapması gerektiğinin, yüklenicinin teklifi kendi çalışması neticesinde projeye göre verdiğinin, ihale sonrası iş artışına neden olabilecek itirazların idare lehine geri çevrileceğinin yüklenicilere anlatılması.
33. İdarenin, il müdürlükleri ve kontrol heyetleri ile bir bütün olarak, devlet adına en iyi işi süresinde yükleniciden teslim almak üzere çalışması gerektiği bilincinin yerleştirilmesi.

Bu maddelerle açıklamaya çalıştığımız üzere, projelere ve malzeme seçimlerine, kamunun kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasına çok fazla özen gösterilmesi gereklidir.

Kanunlar mükemmel olsa bile, uygulamada ki insan faktörü asla göz ardı edilmemelidir. İnşaat sektöründe çok ciddi bir paya sahip olan kamunun, bu uygulamarını yönlendirecek deneyimli, bilgili ve devletçi yeni kadrolara ihityacı bulunmaktadır. Kamunun kaynaklarını kullancak ve yönlendirecek idari yönetim kadrolarında, seçici olunması zorunludur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunun da, yürürlükte olduğu bu süre zarfında elde edilen bilgi ve tecrübeler ışığında, tezimizin sonuç bölümünde de belirttiğimiz hususlarda dikkate alınarak, gerekli revizyonların yapılmasına acil ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

4734, Kamu İhale Kanunu

4735, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

Tip idari şartname, Açık ihale usulu ile ihale edilen yapım işlerinde uygulanacak tip idari şartname

Tip idari şartname, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

Tip idari şartname, Anahtar teslimi götürü bedel işler için

Gök, Yaşar , Ekim 2007. Yapım Sözleşmeleri Uygulama Yönetmeliği

[1] **4734 ,** Madde-1

[2] **4735**, Madde-1

[3] **İhale dökumanı**, ilan

[4] **Zemin Etüd Raporu**, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılan zemin etüd raporu

[5] **4734,** Madde 6

[6] **4734,** Madde 61

[7] **4734,** Madde 62/a

[8] **Yapım işleri genel şartnamesi**, Madde 15

[9] **Yapım işleri genel şartnamesi**, Madde 34/2

[10] **Yapım işleri genel şartnamesi**, Madde 35

[11] **Yapım işlerine ait tip sözleşme**, Madde 16

[12] **Yapım işleri genel şartnamesi**, Madde 16

[13] **İnşaat işleri özel teknik şartnamesi**, Madde 1.5

[14] **İnşaat işleri özel teknik şartnamesi**, Madde 1.8

[15] **Yapım işlerine ait tip sözleşme**, Madde 13

[16] **Yapım işleri genel şartnamesi**, Madde 17

[17] **Yapım işlerine ait tip sözleşme**, Madde 31/c

[18] **Yapım işlerine ait tip sözleşme**, Madde 14

Url-1 < hhtp://www.kik.gov.tr>, alındığı tarih 07.07.2009

Url-2 < hhtp://www.tuik.gov.tr>, alındığı tarih 12.07.2009

Url-3 < hhtp://www.bayindirlik.gov.tr>, alındığı tarih 20.07.2009

Url-4 < hhtp://www.bayindirlik.gov.tr/gm/teftis/>, alındığı tarih 09.08.2009

Url-5 < hhtp://www.sayistay.gov.tr/karar/>, alındığı tarih 15.08.2009

EKLER

EK A : 2006 yılı Yapım İşleri İhale Dağılımı

EK B : 2006 yılı Avans Verilen İhalelerin Dağılımı

EK C : İhale İlanı

EK A

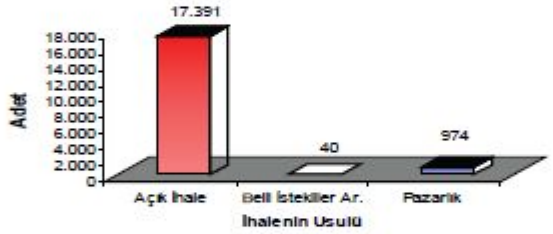
3.2.1.3 Yapım İşleri

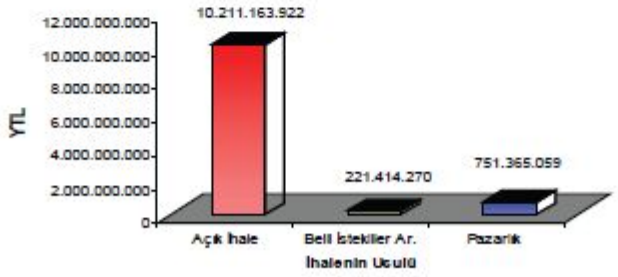
	Miktar		Tutar	
İhale Usulü	Adet	%	YTL	%
Açık İhale	17.391	94,5	10.211.163.922	91,3
Belli İstekliler Ar.	40	0,2	221.414.270	2
Pazarlık	974	5,3	751.365.059	6,7
TOPLAM	**18.405**	**100**	**11.183.943.251**	**100**

Yapım işi ihalelerinde diğer alım türlerine göre açık ihale usulünün daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Bu durumun, yapım işi ihalelerinin çeşitliliğinin az olması ve ihale başına düşen sözleşme bedelinin diğer alım türlerine göre daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Yapım işi ihalelerinde açık ihale usulünün mal ve hizmet alımı ihalelerine göre hem adet hem de tutar bazında daha yüksek bir oranda kullanıldığını görmekteyiz.

Adet ve tutarlar bazında dağılımlar aşağıdaki grafiklerde verilmiştir.

184

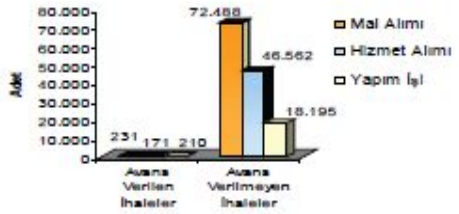
EK B

3.15. AVANS VERİLEN İHALELERİN SINIFLANDIRILMASI

	Avans Verilen İhaleler				Avans Verilmeyen İhaleler			
	Miktar		Tutar		Miktar		Tutar	
İhalenin türü	Adet	%	1000 YTL	%	Adet	%	1000 YTL	%
Mal Alımı	231	38	788.098	35	72.488	53	8.563.961	32
Hizmet Alımı	171	28	306.651	14	46.562	34	8.466.351	31
Yapım İşi	210	34	1.148.789	51	18.195	13	10.035.154	37
TOPLAM	**612**	**100**	**2.243.539**	**100**	**137.245**	**100**	**27.065.466**	**100**
Genel Toplam (%)	137.857	0,4	29.309.004	8	137.857	99,6	29.309.004	92

Avans verilen ihalelere ilişkin tablo adet ve tutar bazında yukarıda verilmiştir. Tablo analiz edildiğinde ihalelerin adet bazında % 0,4 ü , tutar bazında ise % 8 i için avans verildiği görülmüş, sonuç olarak avans verilen ihale sayısının yüksek olmadığı tespit edilmiştir.

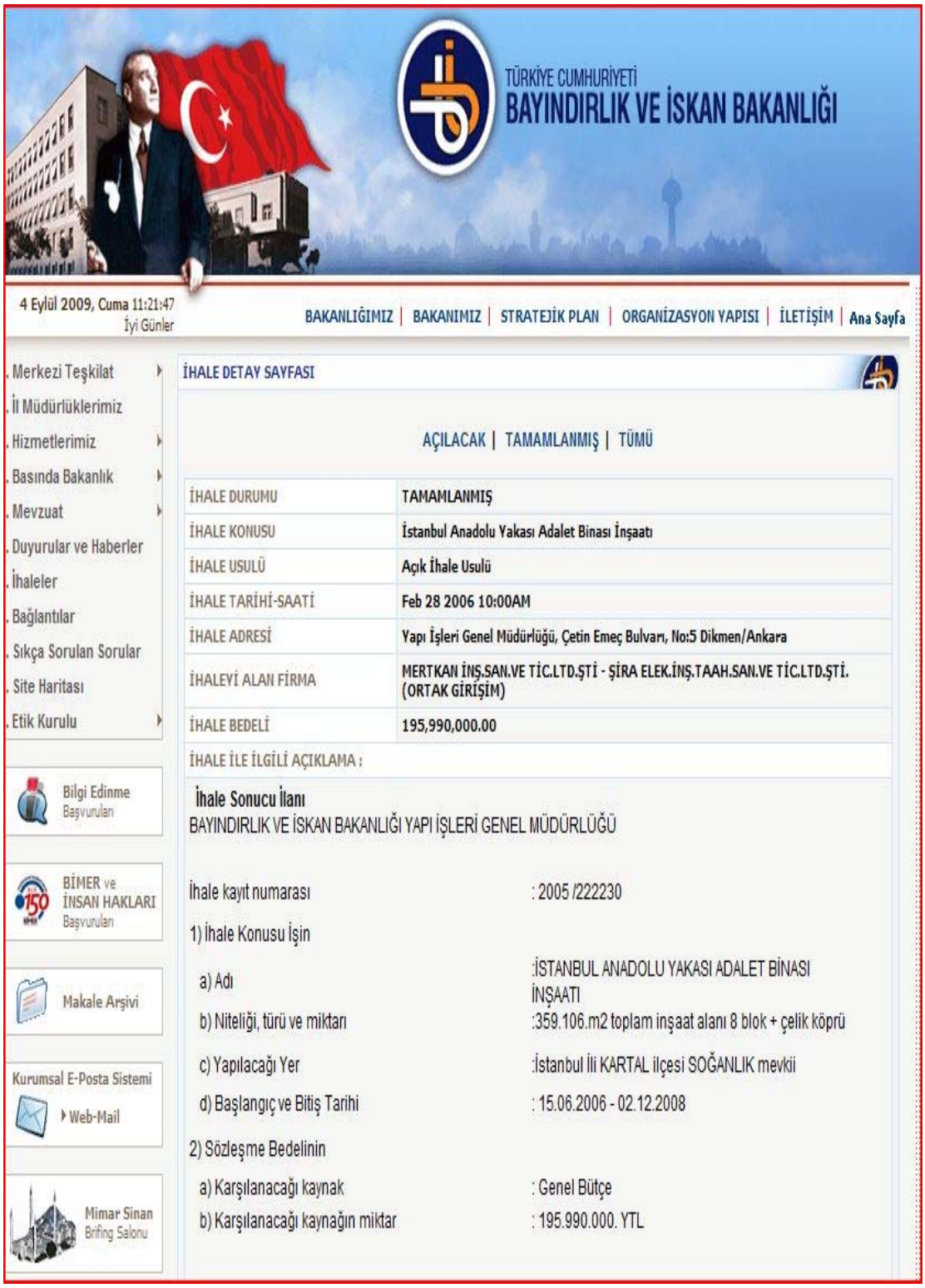
İlgili grafikler aşağıda verilmiştir.

236

EK C

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
4 Eylül 2009, Cuma 11:21:47
İyi Günler
BAKANLIĞIMIZ | BAKANIMIZ | STRATEJİK PLAN | ORGANİZASYON YAPISI | İLETİŞİM | Ana Sayfa
. Merkezi Teşkilat
. İl Müdürlüklerimiz
. Hizmetlerimiz
. Basında Bakanlık
. Mevzuat
. Duyurular ve Haberler
. İhaleler
. Bağlantılar
. Sıkça Sorulan Sorular
. Site Haritası
. Etik Kurulu
Bilgi Edinme Başvuruları
BİMER ve İNSAN HAKLARI Başvuruları
Makale Arşivi
Kurumsal E-Posta Sistemi
Web-Mail
Mimar Sinan Brifing Salonu
İHALE DETAY SAYFASI
AÇILACAK | TAMAMLANMIŞ | TÜMÜ
İHALE DURUMU
TAMAMLANMIŞ
İHALE KONUSU
İstanbul Anadolu Yakası Adalet Binası İnşaatı
İHALE USULÜ
Açık İhale Usulü
İHALE TARİHİ-SAATİ
Feb 28 2006 10:00AM
İHALE ADRESİ
Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Çetin Emeç Bulvarı, No:5 Dikmen/Ankara
İHALEYİ ALAN FİRMA
MERTKAN İNŞ.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ - ŞİRA ELEK.İNŞ.TAAH.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. (ORTAK GİRİŞİM)
İHALE BEDELİ
195,990,000.00
İHALE İLE İLGİLİ AÇIKLAMA :
İhale Sonucu İlanı
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI YAPI İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İhale kayıt numarası : 2005 /222230
1) İhale Konusu İşin
a) Adı :İSTANBUL ANADOLU YAKASI ADALET BİNASI İNŞAATI
b) Niteliği, türü ve miktarı :359.106.m2 toplam inşaat alanı 8 blok + çelik köprü
c) Yapılacağı Yer :İstanbul İli KARTAL ilçesi SOĞANLIK mevkii
d) Başlangıç ve Bitiş Tarihi : 15.06.2006 - 02.12.2008
2) Sözleşme Bedelinin
a) Karşılanacağı kaynak : Genel Bütçe
b) Karşılanacağı kaynağın miktar : 195.990.000. YTL

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad : Ahmet KARANİS

Doğum Yeri ve Tarihi : Trabzon , 27.04.1979

Adres : İstanbul Anadolu Yakası Adliye Binası İnşaatı Şantiyesi
Cevizli – Kartal / İSTANBUL

Lisans Üniversite : Karadeniz Teknik Üniversitesi